flacăra

anul XXXV
31 (1624)
VINERI
1 AUGUST
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU și TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au vizitat noi obiective economice din județul Constanța

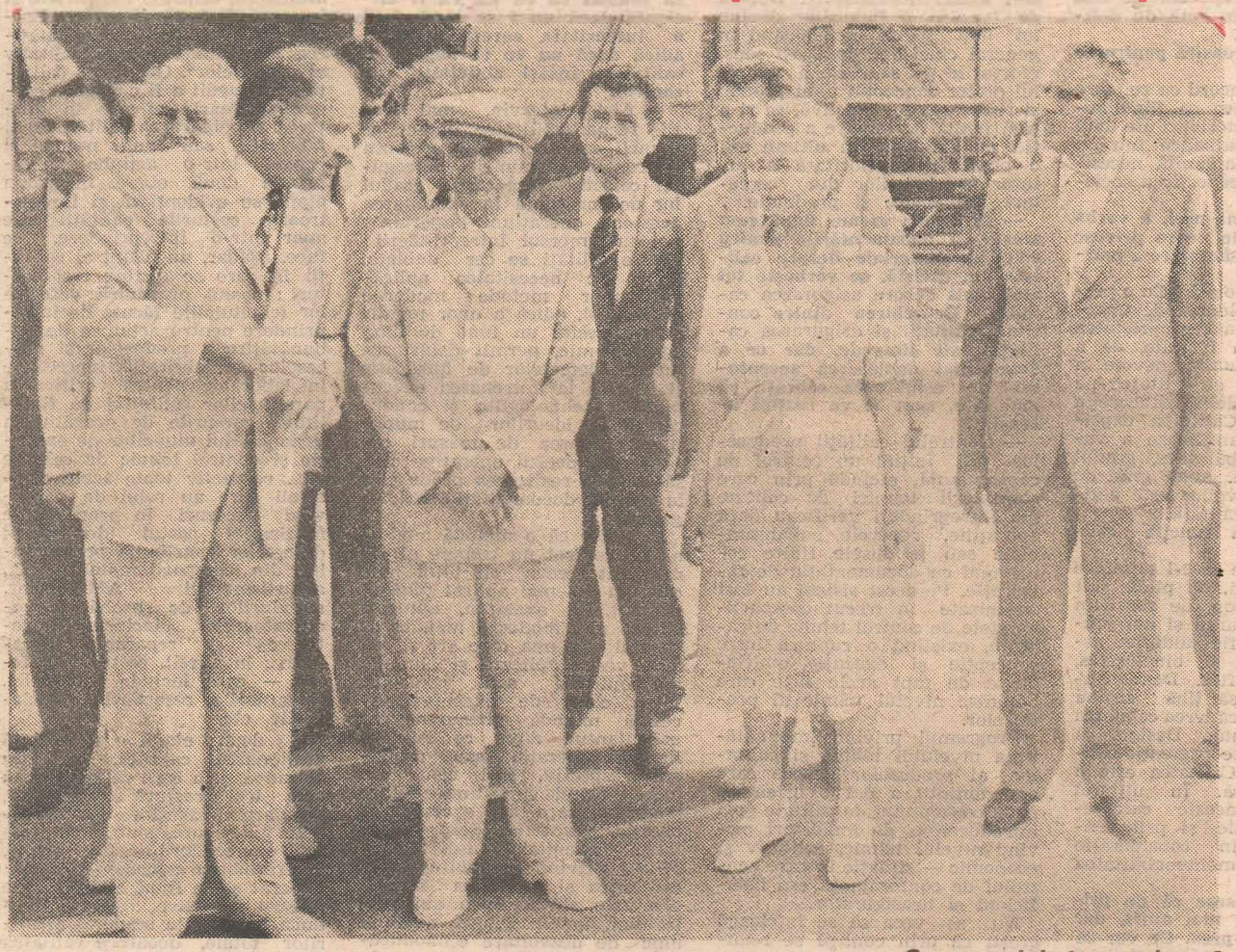

Comentariul în pagina 3

Președintele țării despre o problemă fundamentală a progresului și bunăstării

■ În general, trebuie să acordăm atenția corespunzătoare realizării prevederilor programului pe care l-am adoptat privind calitatea și nivelul tehnic al producției. Astăzi, pe piața internațională, produsele românești stau față în față cu produse similare din zeci de state, și cumpărătorul alege pe acelea pe care le consideră mai bune atît din punct de vedere tehnic, al calității, al esteticii, cît și, desigur, al prețurilor.

■ Trebuie să facem în așa fel încît produsele românești să stea — ca să mă exprim cît mai plastic — cu fruntea sus, să nu le fie rușine că sînt fabricate în România ; dimpotrivă, să poată sta cu fruntea sus și să spună: „Da, iată, acestea sînt produsele realizate de muncitorii, de constructorii socialismului din România, care știu că sînt proprietari, producători, că muncesc pentru ei și sînt hotăriți să facă lucruri de înaltă tehnicitate, de bună calitate".

■ Ne-am propus chiar să avem în vedere ca, permanent, la cîteva procente din producția noastră, să fim chiar înainte, să realizăm produse mai bune decît pe plan mondial. Numai așa ne putem înscrie în competiția și în lupta pentru o nouă revoluție tehnico-științifică ! Numai așa putem să fim permanent competitivi pe plan mondial !

În fiecare zi, la ordinea zilei:

CALITATEA

Prezentă la nivelul simțului comun ca și în marile strategii economice, atribut al unei utilități imediate dar și condiție a dezvoltării în perspectivă, punct de plecare dar și rezultat al activității economice, pe cît de concretă în determinațiile sale practice pe atît de abstractă în conotațiile sale multiple, **calitatea** reprezintă una din noțiunile centrale ale realității care ne înconjoară, ale vieții și muncii noastre cotidiene. Traiectoria calității, este una dintre cele mai subtile, mai rafinate și mai demne linii de forță care însoțesc și pe care se fundamentează, de fapt, ampla mișcare istorică în care poate fi angajată viața socială și economică a unui popor.

Fără a face prea multă teorie, a devenit limpede că, în condițiile perspectivelor pe care ni le-am asumat, ale obiectivelor dezvoltării noastre multilaterale, strîns coroborate cu tendințele lumii contemporane, **calitatea** a devenit noțiunea dominantă, condiția fundamentală și principiul tutelar care guvernează întreaga dinamică a vieții social-economice. În acest domeniu al calității, performanțele izolate trebuie să se generalizeze, rezultatele obținute accidental trebuie să cadă de acum sub incidența regulii, ceea ce putea fi considerat o „voltă" spectaculoasă cu valoare estetică trebuie să devină obișnuință a unui ritm perfect cadențat. Ne obligă la toate acestea dorința noastră de mai bine, aspirația spre o viață mai bună, cerința unei existențe demne și civilizate.

Este un merit istoric al partidului nostru comunist de a fi conceput cerința calității la dimensiunile multilaterale ale întregii societăți, ale tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate — de la nivelul celui mai elementar bun de larg consum pînă la proporțiile întregii economii naționale, ale vieții și muncii întregului popor.

Totuși, atît proclamarea calității ca „principiu de bază", ca „obiectiv fundamental" sau „cerință esențială" cît și crearea unui cadru legislativ și instituțional adecvat nu reprezintă decît o condiție necesară, pentru realizarea în întreaga viață economico-socială a unei noi calități a vieții și a muncii ; grupajul de față își propune tocmai să releve cîteva din căile prin care aceste condiții create de partidul și statul nostru sînt valorificate în viața unor colective, prin munca de zi cu zi a fiecărui om al muncii, la fiecare loc de producție în unele din fațetele concrete, practice pe care le comportă complexa noțiune a calității.

„Nu mai este suficient să controlăm calitatea: aceasta trebuie asigurată"

● calitatea — obiect al unei politici de stat ● un lucru foarte cunoscut are, totuși, peste o sută de definiții ● fiabilitate și mentenabilitate: se îmbogățește vocabularul producției moderne ● trei sferturi din produsele românești de larg consum au fost create în ultimii 15 ani ● două treimi din bunurile de larg consum ale anului 2000 sînt încă necunoscute ● de la controlul calității la asigurarea calității ● calitatea nu o realizează controlorul; ea se concepe, se proiectează, se controlează ● trecerea la un control extensiv și intensiv sau despre sensul activ, dinamic al activității C.T.C. ● în domeniul calității, știință înseamnă metode moderne de control ● gestiunea calității: cît investim pentru calitate față de cît costă remedierile ● să nu ne amăgim: calitatea costă, dar mai puțin decît absența ei ● o diferență de optică: pentru calitate se fac investiții și nu cheltuieli.

— interviu cu inginer Neculai Barbălată, inspector șef în Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor —

— Tovarășe inspector-șef, vă propun un dialog despre o problemă de stringentă actualitate a economiei noastre naționale — și anume creșterea substanțială a calității tuturor produselor fabricate în țara noastră. Care sînt temeiurile politice și economice ale acestei „ofensive" a calității, care sînt preocupările în domeniu ale instituției pe care o reprezentați, care sînt exigențele pe plan mondial în privința calității cărora trebuie să le dăm și noi un răspuns adecvat?

— În țara noastră, problema calității produselor s-a ridicat la nivelul politicii de stat. În 1970, Marea Adunare Națională a adoptat Legea nr. 2 privind asigurarea și controlul calității, lege care stabilea concret sarcinile ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor, tuturor oamenilor muncii în direcția realizării și îmbunătățirii continue a calității produselor.

În concordanță cu Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism și cu Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., în anul 1977 s-a îmbunătățit legislația calității odată cu adoptarea Legii nr. 7 privind calitatea produselor și serviciilor. Iar în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „a venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate" —, teză care a orientat întreaga activitate economică pe coordonatele creșterii substanțiale a calității în toate domeniile. Amploarea și importanța acestui obiectiv au fost explicit formulate prin elaborarea, sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, a „Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990" — program aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 și adoptat de Marea Adunare Națională în martie 1984. Întregul complex de măsuri incluse în Program pe linia analizării și comparării nivelului tehnic al fiecărui produs românesc cu produse de cel mai înalt nivel tehnic realizate pe plan mondial vizează perfecționarea proceselor tehnologice de producție și control al calității, perfecționarea pregătirii profesionale a personalului de control tehnic de calitate, introducerea și însușirea metodelor moderne de control, constituirea băncilor de date, efectuarea lucrărilor de întreținere și reparații curente și capitale la mașini, utilaje și instalații, asigurarea proceselor de fabricație cu mijloace de măsurare și control la nivelul preciziei impuse, introducerea gestiunii calității în vederea optimizării calității produselor în raport cu costurile efectuate pentru realizarea acestora, adaptarea standardelor de produse la condițiile de calitate ale produselor similare la nivel mondial ridicat.

În același timp, după cum este cunoscut, se prevăd măsuri pentru Ministerul Educației și Învățămîntului, Academia „Ștefan Gheorghiu", organele și organizațiile de partid, sindicat, de masă și obștești, presă și radio-televiziune care să contribuie la educarea oamenilor muncii, a întregului popor, la formarea unei opinii de masă pentru respectarea strictă a normelor de calitate, pentru creșterea performanțelor produselor noastre la nivelul realizărilor de vîrf din economia mondială.

Aducerea la îndeplinire a acestui Program creează premisele necesare realizării directivelor Congresului al XIII-lea al partidului referitoare la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 asigurînd condițiile trecerii României din rîndul țărilor în curs de dezvoltare la un stadiu superior, de țară mediu dezvoltată.

— În diviziunea socială a muncii, problemele de calitate ocupă un loc distinct. Care sînt aceste „probleme de specialitate" care-i preocupă, deci, pe specialiștii domeniului?

— Foarte multe: începînd de la definirea noțiunii de calitate, a indicatorilor calității și pînă la elaborarea unor metode moderne, simple și eficace de control al calității. De pildă, în prezent, în literatura de specialitate sînt în circulație vreo sută de definiții ale calității.

— Și dumneavoastră pentru ce definiție optați?

— Eu sînt de acord cu cei care definesc calitatea ca fiind ansamblul de caracteristici ale unui produs care satisface într-un anumit grad o anumită necesitate a omului, respectiv a societății.

— Dacă nu mă-nșel, e vorba de caracteristicile care privesc valoarea de întrebuințare a mărfurilor?

— Da, fără îndoială! Cu o precizare, însă: valoarea de întrebuințare reprezintă proprietatea mărfurilor de a fi utile, de a satisface o anumită nevoie a omului, în timp ce calitatea ne arată gradul de satisfacere a acestor nevoi. Calitatea exprimă, deci, o cuantificare a valorilor de întrebuințare, gradul lor de potențare. Acest grad de satisfacere a nevoilor este definit de funcția calității.

— Ce-nseamnă funcția calității?

— Serviciul pe care-l satisface un produs. Dacă, de pildă, îmi cumpăr un palton, de serviciul lui am nevoie iarna și am pretenția ca el să fie călduros, aspectuos, durabil și, bineînțeles, pe cît posibil, ieftin. De toate acestea trebuie să țină seamă producătorul dacă vrea ca marfa lui să fie vîndută. Desigur că acestea sînt niște pretenții calitative minime. Calitatea este o noțiune dinamică. În ultimul timp, pe lîngă aceste caracteristici funcționale și psihosenzoriale se iau în considerație fiabilitatea și mentenabilitatea produselor.

— Vă mărturisesc că de primul termen am mai auzit, dar de-al doilea nu prea. Ce vor să însemne aceste caracteristici?

— Fiabilitatea reprezintă măsurarea probabilistică în timp a siguranței în funcționare a produselor folosite în condițiile date,, iar mentenabilitatea definește capacitatea produsului de a fi repus în funcțiune, în exploatare într-un timp cît mai scurt, după o operație de întreținere sau reparație. Desigur că un produs este de o calitate mai bună dacă el este mai durabil, dacă principalele lui caracteristici funcționale, psihosenzoriale sînt mai de durată, dacă timpul afectat pentru întreținerea și repararea lui este mai scurt, dacă tehnologia de întreținere și de reparare este mai simplă.

— Mi se pare destul de clar. Ce alte cerințe se impun la realizarea produselor noi pentru ca acestea să fie competitive?

— Progresele remarcabile obținute în știință și tehnică au imprimat activității economice o desfășurare dinamică, ce a revoluționat producția materială scurtînd uimitor de repede decalajul existent între concepția propriu-zisă și realizarea materială a produsului. Pentru a ilustra acest aspect, aș aminti că de la conceperea telefonului la realizarea lui ca produs au fost necesari 56 de ani, radioul a parcurs această etapă în 35 de ani, televizorul în 14 ani, iar receptoarele cu tranzistoare în 3 ani.

Este cunoscută tendința creșterii accelerate a numărului produselor noi care sînt comercializate. De pildă, o treime din întreprinderile noastre importante („Electronica", „Electroputere", Întreprinderea de tractoare, de autocamioane ș.a.) au înnoit în ultimii zece ani mai mult de două treimi din produsele lor. Numai circa un sfert din totalul bunurilor de consum aflate în prezent pe piață sînt cunoscute de 15 ani sau mai mult, restul fiind produse noi.

Nu este deloc exagerat dacă se afirmă că cel puțin două treimi din bunurile de consum (inclusiv metodele de ambalare) ce vor fi vîndute în anul 2000 sînt astăzi necunoscute. Durata de înnoire a bunurilor devine tot mai scurtă, nedepășind în general cinci ani. În acest sens, eforturile de scurtare a timpului dintre concepția unui produs și realizarea lui efectivă, ca și o rată înaltă de înnoire a producției au constituit în ultimii ani o preocupare prioritară a tuturor specialiștilor din cercetare, proiectare și producție.

— În ultima vreme, după cum atestă și documentările pentru celelalte materiale despre calitate din revistă, se vorbește tot mai mult despre asigurarea calității. **Deosebirea dintre** controlul calității **și** asigurarea calității **este limpede, dar ce a determinat deplasarea accentului pe asigurarea calității și, mai ales, cum se va realiza aceasta?**

— Controlul calității produselor era inițial un control de conformanță, metodă prin care controlorii tehnici de calitate din întreprinderi verificau dacă operațiile, reperele, subansamblele sau produsele finite corespund cu documentația de fabricație. Pe acest sistem au fost organizate în trecut compartimentele de control tehnic de calitate, existînd o ruptură între concepție și execuție, omițîndu-se de fapt acele faze care hotărăsc nivelul tehnic al produselor.

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor despre care am amintit a dat o orientare nouă conceptului de calitate prin introducerea de indicatori privind nivelul tehnic, calitativ și economic — situație în care controlul de conformanță era insuficient și neasigurator.

Nu aș vrea să se înțeleagă greșit că prin control se realizează calitatea; este bine cunoscut faptul că această calitate **se concepe, se proiectează, se realizează și se controlează,** ca să nu mai vorbim și de calitatea exploatării.

Deci nu se poate atribui compartimentelor C.T.C. rolul de proiectare, execuție sau exploatare a produselor, dar, pentru a ține sub control întregul proces de cercetare, proiectare, execuție și exploatare, toate aceste faze, trebuie, în adevăr... controlate. Astfel a apărut ideea controlului total, respectiv, noțiunea de asigurare a calității.

Urmare a sarcinii stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în Ședința din 7 martie a.c., de „a acționa cu toată energia în direcția întăririi disciplinei tehnologice, a conducerii tehnice a proceselor de producție, să se asigure buna funcționare a standurilor de probă, exercitîndu-se un control riguros, științific, pe fiecare fază de producție", au fost elaborate „Instrucțiuni generale de control" valabile pentru întreaga economie și care, în esență, prevăd organizarea activității de asigurare și control ale calității pe opt direcții distincte care să conducă la asigurarea controlului calității — de la compararea produselor propuse spre asimilarea cu produsele similare de vîrf, testarea și omologarea cu exigență a acestora, verificarea materiilor prime și materialelor, verificarea capabilității mașinilor, utilajelor și tehnologiilor, asigurarea cu mijloace de măsurare cu precizia cerută de procesele tehnologice, verificarea produsului pe flux și la final, pînă la determinarea și verificarea fiabilității în întreprindere, în exploatare. Toate acestea înseamnă **asigurarea calității** — și, în prezent, toate organele Inspectoratului, împreună cu compartimentele C.T.C. din ministere, centrale și întreprinderi acționează pentru implementarea în întreaga economie a acestor instrucțiuni generale de control.

— Înțeleg că e vorba de o extindere considerabilă a activității de control, dar dați-mi voie să constat că ea nu va fi eficientă dacă nu i se conferă și o intensitate corespunzătoare, adică dacă nu se va asigura o calitate a însăși activității de control.

— Aici intervin, mai întîi, responsabilitatea oamenilor muncii care au aceste atribuții de control în numele întregului colectiv respectiv, gradul lor de conștiință în exercitarea acestor operațiuni importante pentru mersul întreprinderii: aceste calități se cer dublate, apoi, de necesitatea aplicării unor metode moderne de control, adică a unor tehnici care necesită un fond de timp cît mai mic, permit depistarea tuturor defectelor de fabricație și conduc la antrenarea executanților, tehnologilor și conducătorilor locurilor de muncă pentru luarea de măsuri corective și decizii operative care să asigure realizarea produselor la nivelul documentației omologate.

Consider că o metodă modernă de control nu trebuie să fie neapărat ceva cu totul nou, care nu s-a mai aplicat pînă în prezent. De exemplu, apreciez că cea mai modernă metodă de control este una care are și cea mai veche aplicare și anume autocontrolul sau controlul făcut chiar de executant. Această metodă presupune ca executantul, după ce își realizează operația sau produsul respectiv, să-l controleze luînd astfel cunoștință despre modul în care și-a executat operația, respectiv, despre calitatea execuției. Însăși Legea 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii efectuate stă la baza autocontrolului, iar în Planul național unic de dezvoltare economico-socială pe 1985 se prevede obligativitatea introducerii în fișele tehnologice, după fiecare operație sau fază a procesului de producție, a operației respective de autocontrol precum și normarea acesteia. În felul acesta sînt antrenați toți executanții la realizarea operațiilor conform documentațiilor de fabricație stabilite și, în consecință, la realizarea calității.

— V-aș ruga să vă referiți pe scurt și la alte metode de control care poartă girul și recomandarea organismului de specialitate pe care-l reprezentați.

— Controlul în lanț este o formă evoluată a autocontrolului, cu aplicație la lucrări pe bandă unde fiecare executant, înainte de a-și începe propria operație, verifică, și controlează dacă colegul de la operația anterioară a executat-o corect; numai după această verificare el își execută propria operație, iar apoi aplică la această autocontrolul. Deci la controlul în lanț, fiecare operație, reper, subansamblu sau produs este verificat de două ori — de executant și de cel care efectuează operația următoare. Se înțelege că un control în lanț eficient presupune o policalificare, știut fiind că, în unele cazuri, autocontrolul impune o pregătire suplimentară față de cea necesară executării operației tehnologice respective.

Metoda demeritelor are aplicabilitate largă, de la construcția de mașini la cooperația meșteșugărească; această metodă necesită un minim de cunoștințe și are avantajul că stabilește în mod concret, cifric nivelul calitativ al unei fabricații, fapt care permite compararea și evoluția calității execuției între două perioade de timp, între două formații și chiar între două sau mai multe întreprinderi.

Controlul statistico-matematic, larg răspîndit pe plan mondial și prevăzut în multe contracte externe, se aplică în întreprinderi conform STAS 3160/1984, prezentînd în cadrul producției de serie două mari avantaje: antrenarea executanților în realizarea calității, deoarece depistarea unui parametru necorespunzător dintr-un eșantion prelevat determină respingerea întregului lot de produse în vederea resortării și remanierii; apoi, permite aplicarea economică a controlului distructiv pe un număr mic de bucăți, științific stabilit, și luarea deciziei asupra întregului lot.

Tot ca metode moderne de mare precizie și productivitate menționez controlul automat, controlul multidimensional, controlul activ, controlul robotizat etc., inclusiv optimizarea costurilor prin gestiunea calității etc.

— Poate fi calitatea gestionată? Ce-nseamnă gestiunea calității?

— Denumirea nu trebuie luată chiar în sens propriu. Este vorba de o metodă aplicată în țara noastră încă din anii 1976—77, inițial în construcția de mașini, pentru ca, începînd cu 1983, să devină o sarcină pentru ministere, centrale industriale și întreprinderi, conform cu „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor". Gestiunea calității s-a dovedit a fi o pîrghie economică foarte eficace în dirijarea și asigurarea calității unei fabricații sau unui produs și constă într-o acțiune ce cuprinde două etape. În prima etapă se evidențiază și înregistrează costurile calității care apar într-o întreprindere, se face, așadar, un bilanț al calității în care se disting trei costuri: costul prevenirii defectelor (cheltuielile făcute de întreprindere pentru acțiunea de îmbunătățire a produselor și proceselor de fabricație, încercările în laborator pentru verificarea parametrilor calitativi de fiabilitate, cursurile de pregătire a personalului muncitor de execuție și control tehnic de calitate etc., respectiv toate acele cheltuieli care au rolul de a preveni necazuri în procesul de fabricație); costul identificării defectelor (retribuția personalului din compartimentele C.T.C., amortismentul AMC-urilor, standurilor de probă și verificatoarelor, inclusiv întreținerea și repararea acestora); în sfîrșit, costul defectelor — care include rebuturile, remanierile, resortările, declasările etc.

A doua etapă o reprezintă gestionarea calității, respectiv acțiunea prin care se analizează cele trei costuri ale calității, compararea acestora cu perioadele anterioare, stabilirea creșterii sau scăderii acestor costuri, determinarea cauzelor care le-a generat și, în final, stabilirea de măsuri corective, care să conducă în final la scăderea costurilor totale, deoarece calitatea costă.

Aș vrea să fac o precizare: orice defect are o cauză care poate fi depistabilă și, în cazul în care a fost depistată, poate să fie și prevenită. Rezultă că dacă se pot preveni cauzele generatoare de defecte costul defectelor se poate elimina sau reduce substanțial, conducînd astfel la o reducere a costului total al calității. Practica a demonstrat că prin creșterea costurilor prevenirii defectelor se obțin scăderi importante în special la costul defectelor și chiar la identificarea defectelor, rezultînd în final un cost total mai redus.

Experiența noastră, precum și literatura de specialitate scoate în evidență în mod foarte clar că aplicarea gestiunii calității reprezintă o investiție și nu o cheltuială.

Acolo unde a fost aplicată și urmărită, aceasta a constituit un instrument eficient în reducerea cheltuielilor neeconomicoase, ca de exemplu la întreprinderile „Electronica", de Cabluri și materiale electroizolante, „Tractorul", unele combinate de industrializare a lemnului, precum și unele întreprinderi de confecții, tricotaje și încălțăminte.

— Sperînd că multe din ideile și intențiile enunțate aici le vom putea întîlni în practica de zi cu zi a întreprinderilor noastre, nu-mi mai rămîne decît să vă mulțumesc pentru amabilitatea cu care ați acceptat acest dialog pe o temă sensibilă.

OCTAVIAN STIREANU ■

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășa ELENA CEAUȘESCU au continuat vizita de lucru în județul Constanța

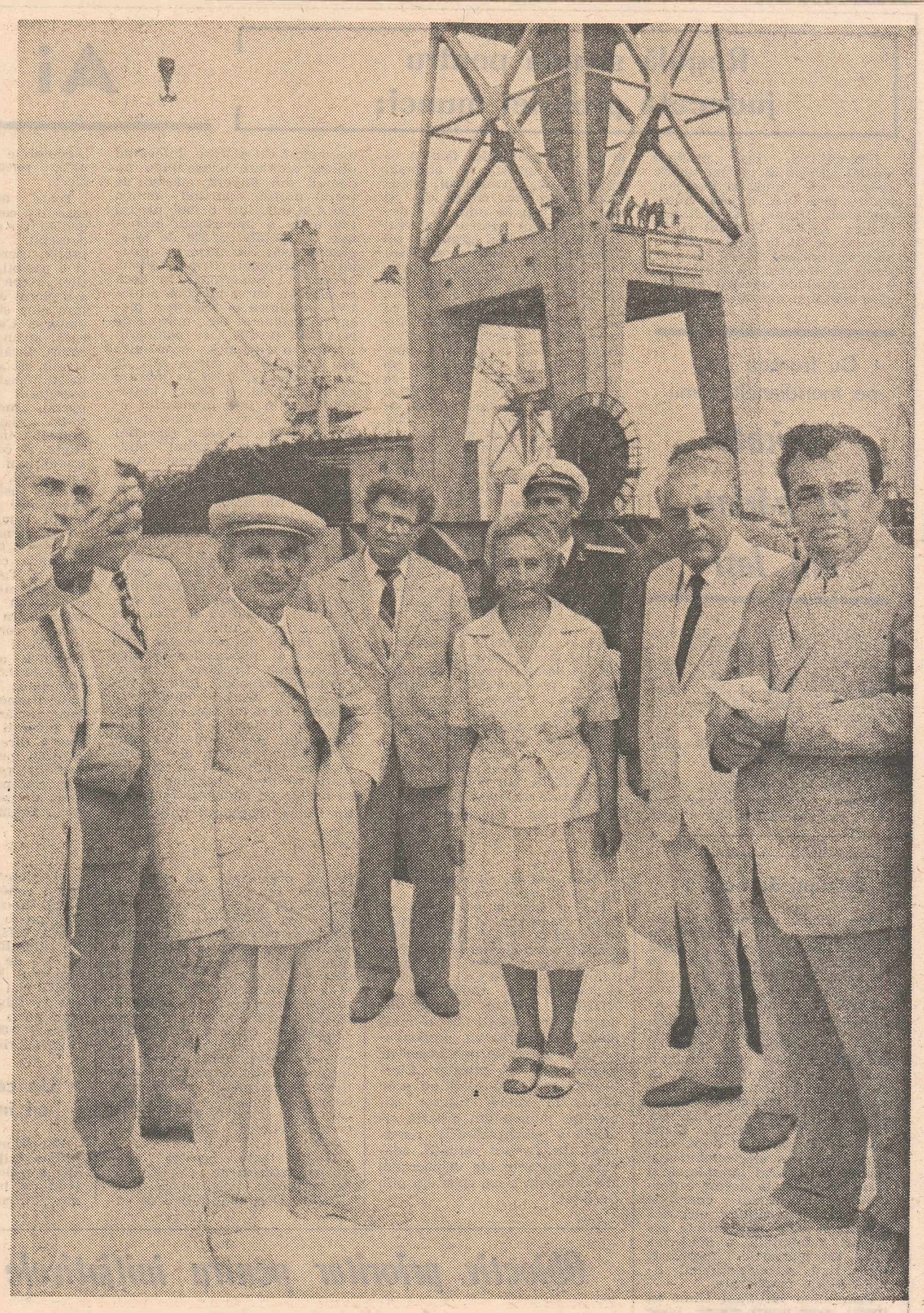

În continuarea vizitei în județul Constanța — despre prima parte a vizitei am scris în numărul trecut al revistei noastre —, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu au fost oaspeții Întreprinderii de Construcții Navale din Constanța și ai Fabricii de Construcții și Reparații de Nave din Mangalia.

În prima din aceste unități conducătorului partidului și statului nostru i-au fost prezentate, în fața unor machete grafice, dezvoltarea intensă înregistrată de intreprindere în ultimii ani, precum și marea diversitate de tipuri de nave realizate aici — mineraliere, petroliere, docuri plutitoare, baraje fluviale pentru Canalul Dunăre — Marea Neagră, derocătoare pneumatice și altele. În același timp, au fost prezentate măsurile întreprinse în vederea unei mai bune organizări a fluxului tehnologic, posibilitățile create pe această cale pentru scurtarea ciclurilor de execuție a navelor în doc, extinderea metodelor cu înaltă eficiență la montajul bloc-secțiilor și a motoarelor navale, pentru mecanizarea operațiunilor în construcția navelor, precum și pentru sporirea gradului de integrare a echipamentelor și instalațiilor de bord și creșterea indicelui de utilizare a metalului. S-a relevat că prin aplicarea măsurilor de organizare și de modernizare a proceselor de producție prevăzute pentru prima parte a acestui an productivitatea muncii s-a mărit considerabil, paralel cu sporirea substanțială a producției-marfă. Edificatoare este, din acest punct de vedere, dinamica producției de nave la întreprinderea constănțeană — de la 80 000 tdw în cincinalul 1971—1975, la peste 1,4 milioane tdw în cincinalul trecut, iar la sfîrșitul anului 1990 urmează să ajungă la 2,3 milioane tdw. Luînd cunoștință de realizările și preocupările colectivului întreprinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să fie revăzut graficul de realizare a mineralierului de mare tonaj, în sensul devansării producerii lui. S-a insistat în mod deosebit asupra cerinței de extindere a sudurii automate, asigurîndu-se astfel creșterea indicelui de folosire a metalului. S-a indicat, totodată, să se acorde o atenție deosebită înnoirii permanente a producției, creșterii competitivității pe piața externă a navelor construite la Constanța.

La Fabrica de Construcții și de Reparații de Nave din Mangalia s-a raportat înfăptuirea indicațiilor primite din partea secretarului general al partidului în timpul vizitei precedente cu privire la modernizarea fostului șantier naval din Mangalia și la transformarea lui într-o importantă unitate de construcții și de reparații de nave, corespunzător potențialului tehnic și uman de care dispune. S-a evidențiat că prin transpunerea în viață a sarcinilor primite, productivitatea muncii a crescut în 1986 față de 1984 de două ori, ciclul de montare a navelor în doc scăzînd sub patru luni. Au fost examinate noile dezvoltări și modernizări ale unității, evoluția principalilor indicatori economici pe 1986 și pe întregul cincinal, a consumurilor de materii prime, materiale și energie, realizările obținute în domeniul reparațiilor de nave, al aplicării de noi tehnologii. Secretarul general al partidului a cerut ministerului de resort, conducerii centralei de specialitate și colectivului unității să acționeze în continuare pentru o cît mai bună folosire a capacităților de producție, pentru îmbunătățirea organizării fluxurilor de fabricație, să se asigure creșterea mai accentuată a productivității muncii, scurtarea timpului de execuție a fiecărei nave.

Apreciind realizările obținute de colectivele celor două unități vizitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a adresat calde felicitări și le-a urat să obțină noi succese în îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, în ridicarea continuă a nivelului tehnic și a calității produselor, în sporirea productivității muncii, în întreaga activitate.

În cadrul unei ședințe de lucru ținute la încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a analizat programul naval pentru perioada 1986—1990, modul în care se acționează pentru înfăptuirea lui, pentru ridicarea permanentă a nivelului calitativ și tehnic al construcțiilor navale românești. Au participat miniștri, cadre de conducere de la Centrala Industrială Navală și de la întreprinderi de profil, de la alte unități care participă la realizarea acestui program. Secretarul general al partidului a apreciat că există toate condițiile pentru realizarea integrală a programului naval, folosindu-se mai bine, în acest scop, baza puternică oferită de cercetare și de proiectare, precum și capacitățile actuale ale șantierelor navale din țara noastră. S-a indicat să se treacă la efectuarea de studii și la proiectarea unor mineraliere de mare capacitate, cu consumuri reduse de combustibil și cu performanțe superioare, nave care să prezinte o eficiență economică sporită a transporturilor. S-a apreciat că șantierele navale din țara noastră dispun astăzi de o puternică dotare, de tehnologii moderne, care asigură scurtarea ciclurilor de fabricație, ridicarea continuă a calității, realizarea unor tipuri de nave competitive, fapt care permite creșterea exporturilor, precum și participarea tot mai intensă a flotei românești la traficul maritim internațional. Cerînd ca programul naval să fie de urgență revăzut și completat în spiritul observațiilor și concluziilor acestei analize, secretarul general al partidului a apreciat că obiectivele stabilite corespund potențialului de care dispun șantierele navale, necesităților economiei naționale și și-a exprimat convingerea că oamenii muncii din industria construcțiilor navale vor face totul pentru realizarea integrală a sarcinilor ce le stau în față, aducîndu-și astfel o contribuție sporită la dezvoltarea țării noastre, la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

Pretutindeni pe parcursul vizitei oamenii muncii din județul Constanța au dat expresie hotărîrii lor ferme de a acționa cu exigență și cu răspundere, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, pentru transpunerea în viață a indicațiilor primite, pentru înfăptuirea programelor și a planurilor de dezvoltare economico-socială a țării, pentru înflorirea continuă a României socialiste.

ION CODRU

Regulă simplă pentru judecata propriei munci:

Ai făcut bine?

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii

Unicate cu părinți din Iași

I.M.A.M.U.S. Iași produce mașini agregat și mașini unelte speciale (de unde și numele), pentru țară (I.A. Pitești, Autocamioane Brașov, I.P.T.A.P.A. Slatina, I.S.E.H. Focșani) și, în procent de 54 la sută, pentru parteneri străini. Poate că n-ar strica să precizez, ca introducere, că mașinile agregat efectuează simultan mai multe operații. găurire, frezare, filetare, strunjire etc., exprimînd un grad înalt de tehnicitate, înglobînd adică multă inteligență. Cînd se trece de la etc, cazul de aici, la linii automate de prelucrare prin transfer, cea livrată mai deunăzi de I.M.A.M.U.S. la I.S.E.H. Focșani fiind o premieră națională, e limpede că sînt stăpînite cele mai moderne tehnologii și că întreprinderea care le realizează e, cu adevărat, un avanpost al gîndirii originale. Pentru că atît linia aceea, cu automat programabil, cu control pneumatic activ etc., cît și, ca să aleg (căci am de unde !), sistema de mașini pentru prelucrat electrozi carbonici grafitați (în funcțiune la Slatina și Titu) încorporează o sumedenie de soluții de vîrf, dintre cele mai noi, dacă nu chiar cele mai noi, pe plan mondial. Și ce-i cu asta ?!, veți zice, mai există întreprinderi care fac așa ceva, ieșind și ele, poate chiar mai consistent, la export. Nu vă contrazic, dar îmi permit să scriu că, între acestea, I.M.A.M.U.S. ocupă un loc aparte. Întîi, datorită tinereții, unitatea împlinind în iunie curent abia un deceniu de la înființare. Vor fi părînd unora 10 ani mulți, dar pentru o astfel de unitate ei sînt, de regulă, puțini, destinați îndeobște căutărilor, tatonărilor și, abia într-un tîrziu, formării personalității. Apoi, pentru că fiind cea dintîi întreprindere cu acest profil din Moldova, I.M.A.M.U.S. a mai avut de depășit un obstacol, nu ușor : lipsa tradiției.

Dacă ca se recomandă azi drept „o fabrică de unicate", cu produse solicitate și apreciate pe mai multe continente, reiese clar că bătălia care s-a dat aici, mereu perseverentă, uneori crîncenă, trebuie considerată cîștigată. Întrucît, pornindu-se de la zero, s-a ajuns cu repeziciune foarte departe și, încă mai grăitor, foarte sus, acolo unde mașinile realizate la I.M.A.M.U.S. pot rivaliza cu tot ce etalează mai nou și mai modern tehnica mondială. Vreți exemple ? Cu plăcere. Înlocuind utilaje similare aduse pînă nu demult din import, mașina de frezat profile purtînd marca I.M.A.M.U.S. Iași e mai ușoară (de unde o importantă economie de metal) cu 320 de kilograme decît cea pusă în circulație de reputata firmă italiană „Ferrari" ! Superioară în ceea ce privește cursa maximă a pietrei, înălțimea și lungimea piesei de prelucrat etc., mașina de rectificat profile cu pantograf implică o eficiență economică (pe bucată !) de cîteva zeci de mii de dolari, fiind în măsură să se impună, și chiar impunîndu-se, în fața produselor echivalente pe care e marcat, de 20—30 de ani, „Studer" (Elveția) sau „Wickman" (Anglia) ! Spunînd cu că este vorba despre mașini, vă închipuiți ceva de mărimea unei, să zicem, freze. Greșiți fundamental. Sistema de utilaje pentru prelucrarea electrozilor sidcrurgici, de pildă, pe care ieșenii au conceput-o (cu ajutorul filialei locale a I.C.S.I.T.M.U.A. „Titan"), realizat-o și au pus-o în funcțiune (urmînd să răspundă și de școlarizare) la Slatina și Titu, are dimensiunile unei case, după cum liniile de prelucrare prin transfer a pistoanelor pentru autoturisme, tractoare și autocamioane seamănă, forțînd metafora, cu triajul unei gări ! Fiarele, ca să zic așa, ca fiarele, dar mai important e că, grație inspirației și transpirației constructorilor ieșeni, ele prind glas, se suplinesc și se completează reciproc, alcătuind — ca să-l citez pe inginerul Constantin Gâlea, directorul unității — „redutabile uzine de electronică, pneumatică, hidraulică etc."

Toate aceste echipamente, care de care mai sofisticate, denotă un efort de creativitate deosebit. Relevabil e tocmai faptul, esențial, că el a devenit și e posibil, cu succesele amintite, în condițiile în care, repet, s-a plecat de la zero, cu oameni fără cine știe ce competență în materie. Cu niște buni meseriași, strungari, frezori, rectificatori, lăcătuși, electroniști etc., și atît. Ei au ajuns, cum îi numește maistrul Constantin Răut, secretarul Comitetului de partid, „medici de mașini" într-un răstimp foarte scurt, muncind însă și învățînd pe rupte. A contat, poate, și pilda inginerului șef cu pregătirea fabricației, Ștefan Ungureanu, care a fost (în 1967) cel dintîi inventator cu brevet dintre studenții Iașului, dar mai ales a contat rîvna fiecăruia dintre ei. A celor 3 Gheorghe, cum îi recomanda careva, Roșu, Turcuman și Tabarcea, lăcătuși de elită, cu mîntea (acum reproduc din Roșu) mereu pusă la contribuție, în folosul echipelor pe care le conduc și, concomitent, în folosul noului. Care, ca și calitatea, a fost și e acasă la I.M.A.M.U.S. unde, ca să mai completez cu un exemplu, inginerul mecanic Nicolae Vițelaru numără, la nici 36 de ani, 19 invenții și inovații. În această direcție, a îmbunătățirii calității muncii și, pe baza ei, a calității produselor acționează și Comisia Inginerilor și Tehnicienilor (președinte inginer Gheorghiță Eftimie), sub egida căreia s-a desfășurat recent, în mai, a patra sesiune internă de comunicări științifice intitulată : „Agmus '86". Același organism al F.D.U.S. patronează și revista „Pro Calita". Deși cu realizări concrete în materie de descoperire și lansare a noului, vezi cele 30 de dosare, înaintate anul acesta către O.S.I.M., tinerii de aici (media de vîrstă oscilează în jurul a 24 de ani !) continuă să se socotească niște ucenici și, nevrînd să piardă teren, învață mereu. Din cîte mi s-a spus, 300 dintre ei urmează cursuri de policalificare, iar 80 sînt liceeni sau studenți. Ei înțeleg, aproape că nu trebuie să le mai explice nimeni, că vastul program de modernizare și automatizare care le stă în față, cu comenzi numerice, cu acționări în curent continuu, cu automate programabile, foarte pretențios, nu poate fi altfel stăpînit. Lucrînd pentru azi, cei de la I.M.A.M.U.S. privesc și spre mîine, grăbind sosirea lui prin inteligență și temeinicie.

Ziceam că această „fabrică de unicate" are o istorie aparte. Care o individualizează Dar spectaculoasa ei devenire, marcată de pătrunderea unei unități atît de fără trecut în familia marilor producători de mașini agregat din lume, ba încă scurtînd termenele, e caracteristică pentru progresul accelerat al unei întregi țări, România socialistă, căreia i s-au deschis după Congresul al IX-lea al partidului perspective nebănuite, de prosperitate și bunăstare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Oameni de nota 11

Mărturisesc comuniștii a căror biografie s-a împletit cu vîrsta întreprinderii și, atestă și arhivele, că în urmă cu 36 de ani „Electroputere" a pornit de la mai nimic. Toată zestrea unității se rezuma la niște ateliere preluate de la C.F.R. care mai păstrau cîteva utilaje rudimentare. O spun cu zîmbetul pe buze și cu orgoliul marilor întemeietori de azi, că au fabricat la începuturi roabe, vagoneți, și paturi metalice apoi, locomotive de mină, semănători și tramvaie. Etapă după etapă, cincinal după cincinal industria electrotehnică a Bănici a asigurat aparatajele și transformatoarele necesare dezvoltării sistemului energetic național, motoarele electrice destinate celor mai variate acționări industriale, a modernizat transporturile feroviare, dieselizînd și electrificînd liniile ferate magistrale.

Prin mîna lui Paul Dinu au trecut, s-ar putea spune, toate sistemele hidroenergetice ale țării. El este omul care conduce fabrica de transformatoare de putere. Plecase din satul său, Podari, de la lampa de gaz. Era copil pe atunci. Nu avea idee, nici măcar în mare, despre ceea ce înseamnă electricitate. Aici, în această întreprindere, a învățat ce înseamnă catod, anod, ce înseamnă răspundere, calitate. Anul '74 l-a desemnat cel mai tînăr Erou al Muncii Socialiste din țară. Să asiguri transformatoarele necesare dezvoltării sistemului energetic național nu-i un lucru oarecare. O locomotivă, zice Paul Dinu, dacă obosește, o tragi pe linia moartă. În ce ne privește pe noi, cei de la transformatoarele de putere, nu avem voie să lucrăm de nota zece, ci numai de nota 11 ! Cine nu înțelege acest „amănunt" — care se poate numi simplu, extremă calitate — nu are ce căuta în fabrică, nu are ce căuta în acest colectiv al performanțelor de calitate !

Cu ani în urmă, trimis în cadrul planului de cooperare la celebra firmă „ELIN", a trăit, ne spune, un adevărat șoc, partenerii străini arătîndu-i o ultimă realizare a lor, un autotransformator de 150 000 MVA. Nu vă puneți voi cu noi — au ținut să sublinieze gazdele — noi avem în spate experiență de peste 8 decenii și sîntem, din această cauză, implicați în toată lumea continentală ! Paul Dinu a înghițit în sec, s-a întors la „Electroputere" și, după nu prea mult timp, a realizat împreună cu oamenii lui, uriașul autotransformator de 400 000 MVA, premieră tehnică europeană. Un foarte dur examen al calității, căruia i-au făcut față cu brio, atît el, cît și colectivul pe care-l conducea.

Dar ce fac, în momentul de față, cei aproape 14 mii de meșteri mari de la „Electroputere"? Marile comandamente stabilite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XIII-lea, privind trecerea industriei românești la o nouă etapă calitativă, cu preponderență în ramurile purtătoare de tehnică de vîrf, precum „Electroputere" — au găsit un ecou plenar în rîndul tuturor oamenilor muncii din această citadelă a electrotehnicii românești. Pe frontul calității, adevărate instanțe ale democrației muncitorești, și-au spus din plin cuvîntul.

Împreună cu celelalte organizații de masă și obștești, sub conducerea comitetului de partid, converg spre realizarea producției fizice și creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, reducerea cheltuielilor și a consumurilor de materii prime, energie și combustibil, depășirea sarcinilor la export, conjugate cu întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă. Îndeplinirii acestor obiective îi sînt consacrate inițiativele muncitorești, propunerile oamenilor muncii, o amplă mișcare de invenții și inovații, de creație tehnică științifică de masă.

Despre toate acestea ne-a vorbit secretarul Comitetului de partid pe întreprindere, Paul Streinu. Despre inițiative al căror scop comun fac să lupte pentru traducerea lor în viață și comuniștii, și uteciștii cît și membrii ODUS, deopotrivă. Printre acestea, reținem: „Fiecare inginer și tehnician să realizeze anual cel puțin o problemă tehnică în afara sarcinilor de serviciu"; „O tehnologie nouă în fiecare săptămînă"; „Controlul de economii al Organizației și Democrației Unității Socialiste"; „Nici o mașină, nici un utilaj, sub randamentul tehnic planificat" ș.a. „Pe cele aproape o sută de hectare pe care se întinde întreprinderea „Electroputere" — continuă secretarul comitetului de partid, Paul Streinu — oamenii își cunosc bine rosturile muncii mai ales că sînt conștienți de faptul că produsele care ies din mîinile lor pot fi întîlnite nu numai în toate colțurile țării, ci, pe mai toate coordonatele lumii. Ce este de semnalat este încrederea cu care, în ultimul timp, membrii ODUS se adresează cu propuneri directe, pe baza inițiativelor organizate în acest sens, pentru mai bunul mers al muncii în întreprindere, conștienți fiind că li s-a creat cel mai democratic cadru de traducere a cuvîntului lor în faptă!" Mai reținem de la secretarul comitetului de partid pe întreprindere că pe semestrul I al anului 1986 cei de la „Electroputere" și-au îndeplinit planul la producția marfă, raportînd depășiri de plan de peste 50 milioane lei, rezultat la care și-au pus umărul, fără rezerve și membrii ODUS.

Cînd spunem calitatea muncii spunem calitatea vieții, iar la „Electroputere" una cu alta se împletesc într-un tot. Nu se poate confecționa o poveste de viață, dincolo de cea de muncă. N-o poate face nici Silvia Popescu, șefă de echipă la aparataj, nici Rădulțoiu Marin de la fabrica de transformatoare, nici inginerul Mihai Coman de la ICSIT sau Dumitru Popa, maistru la fabrica de MER, după cum nu o poate face nici unul din cei 3 300 de odușiști ai întreprinderii !

Un cerc al calității cît întreprinderea

Ene Viorel ne vorbește despre ultima inițiativă a Organizației Democrației și Unității Socialiste pe întreprindere, și anume, „Cercul calității". Au în întreprindere 330 de asemenea formațiuni democratice din care fac parte maiștri, ingineri, tehnicieni, muncitori, care, sîntem lăsați a înțelege, au devenit adevărate laboratoare de idei și propuneri constructive, vizînd îmbunătățirea fiecărui produs și proces tehnologic în parte. Oamenii muncii au căpătat încredere că ideile lor, propunerile vizînd mai bunul mers al muncii, prind viață și ca urmare, numărul acestora a sporit necontenit, constituindu-se într-un portofoliu original din care se croiesc planurile de dezvoltare, „Electroputere" participînd la realizarea tuturor programelor industriale naționale. În momentul cînd apar aceste rînduri, la fabrica de locomotive se desfășoară un interesant și mobilizator schimb de experiență la care participă toate cercurile calității din întreprindere.

Despre cum acționează pe viu aceste cercuri ne-au vorbit mai mulți. Și Vlad Diaconu, președintele C.I.T., șeful serviciului sudor-șef — prezent în fabrică din 1959, om care și-a cîștigat cel mai bun prieten, pe inginerul Ion M. Ion, pornind de la o „ceartă" de specialitate — și Emil Gavrilă, șeful serviciului C.T.C. pe uzină, precum și alți trei meșteri de la fabrica de aparataj — maistrul Lucian Galiceanu, lăcătușul Ilie Constantin și Constantin Teică, lăcătuș de meserie, președinte al Comitetului O.D.U.S. al fabricii de aparataje. Primul controlor, zice maistrul Galiceanu, este cel care execută, treaba aceasta intrînd în cotidianul muncii noastre, altfel, piesa rebutată este pusă la „gazetă", după cum, cel care a făcut o asemnea „ispravă" este dat în Raportul zilnic.

Exigența și răspunderea sînt două noțiuni intrate în cugetul acestor oameni. Nici nu s-ar putea altfel, întreprinderea lor avînd un profil diversificat de fabricație, aflat în continuă înnoire atît pentru satisfacerea corespunzătoare a sectoarelor prioritare ale economiei naționale, cît și ale beneficiarilor externi.

„De multe ori, ține să precizeze directorul general al întreprinderii «Electroputere», Constantin Udrea, calitatea este legată și de renumele firmei. În ce ne privește, aș zice că nu stăm rău, dimpotrivă ! E drept, am fost și ajutați să ajungem aici. Poți să faci lucru de calitate dacă ai condiții, ori noi avem din plin ! E suficient să amintesc puternica noastră bază de încercări, laboratoarele de încercări fiind dotate după normele internaționale. La fel standurile de probă. Primul lucru pe care ni-l cere clientul străin cînd vine la noi este să vadă aceste două obiective cheie. Așa se și explică faptul că nu am avut și nu avem refuzuri de calitate, în condițiile în care nici mărfuri nu există în stoc ! Nu putem spune însă că nu-și fac loc și unele eșecuri sau remanieri. Încă există, e drept, din ce în ce mai puține, reîntoarceri de la standurile de probă, deci se descoperă execuții cu defecte care se datoresc fie neatenției în execuție, fie unor materiale primite prin colaborări. Imaginați-vă ce înseamnă o mică aschie de cupru care poate ieși din izolație, dacă i-am da drumul așa. Oricînd s-ar putea produce un scurt circuit. Tocmai de aceea sîntem cu toții conștienți că nu avem voie să greșim, din cauza uriașelor riscuri pe care le incumbă cea mai mică neatenție a noastră. De altfel, controlul calității nu se face numai în uzină, el se extinde și înafară. Cînd o locomotivă se defectează ne știe cel puțin un tren și o gară. Dincolo de acest exemplu faptul că ne regăsim în orice investiție a țării, ne obligă. Ca toate uzinele românești trebuie să ne înscriem și noi în înalții parametri calitativi stabiliți de secretarul general al partidului la Congresul al XIII-lea al partidului, în așa fel ca la sfîrșitul cincinalului, 92—94 la sută din produsele noi să fie la nivel mondial, iar 5 la sută, peste nivelul mondial !"

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Obiectiv prioritar pentru inițiativele F.D.U.S.

Consultați portofoliul ideilor !

„Electroputere" Craiova are una din cele mai puternice Organizații ale Democrației și Unității Socialiste din capitala Bănici. Cei aproape 3 800 de membri ai săi se regăsesc plenar implicați atît în împlinirile — care au dus faima uzinelor — cît și în neîmplinirile, fie ele rare, precum frunza pomilor spre iarnă, care susțin viața de zi cu zi a întreprinderii. Odușiștii pot fi găsiți în toate domeniile de activitate ale întreprinderii, fiind alături, în marea luptă pentru calitate, productivitate, competitivitate, de reprezentanții celorlalte organizații de masă și obștești, precum sindicatul, utececul, organizația de femei ș.a. Acțiunile inițiate de ei merg, mînă în mînă, cu cele incluse în largul forum al democrației noastre muncitorești, scopul fiind unul și același pentru toți: îndeplinirea integrală a planurilor și programelor de dezvoltare pe '86, realizarea exemplară a obiectivelor actualului cincinal, cu atît mai mult, cu cît, fiecare din cei 3 300 de membri ODUS știu că în fața constructorilor de motoare, transformatoare și aparate electrice stau sarcini de maximă însemnătate privind înfăptuirea unor programe prioritare ale economiei naționale cît și sporirea volumului la export. Este și motivul pentru care, descoperim, fără nici o greutate, că liniile de forță ale întrecerii socialiste, organizată de ODUS, în colaborare cu cele-

Despre cum acționează pe viu aceste cercuri ne-au vorbit mai mulți. Și Vlad Diaconu, președintele C.I.T., șeful serviciului sudor-șef — prezent în fabrică din 1959, om care și-a cîștigat cel mai bun prieten, pe inginerul Ion M. Ion, pornind de la o „ceartă" de specialitate — și Emil Gavrilă, șeful serviciului C.T.C. pe uzină, precum și alți trei meșteri de la fabrica de aparataj — maistrul Lucian Galiceanu, lăcătușul Ilie Constantin și Constantin Teică, lăcătuș de meserie, președinte al Comitetului O.D.U.S. al fabricii de aparataje. Primul controlor, zice maistrul Galiceanu, este cel care execută, treaba aceasta intrînd în cotidianul

Să faci şi mai bine!

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii

Mandrină de Focşani

Vrîncenii au fost şi sînt vestiţi meşteri în lucrul lemnului. În lucrarea metalelor au ajuns să-şi facă un renume abia mai încoace, după ce în 1973 a fost înfiinţată Întreprinderea de dispozitive, ştanţe, matriţe şi scule aşchietoare. Şase ani mai tîrziu, întreprinderea a ajuns să producă şi elemente hidraulice. Între timp, apelul adresat vrîncenilor care lucrau prin alte părţi din ţară avusese ca urmare întoarcerea acasă a multor specialişti, între care şi inginerul Liviu Livescu. Acesta a îmbogăţit patrimoniul întreprinderii cu cîteva invenţii deosebit de valoroase.

A fost un fapt de însemnătate deosebită, spune inginerul şef Corneliu State, că întreprinderea a avut încă din primii ani de existenţă oameni cu iniţiativă, care s-au străduit să-i alcătuiască un portofoliu de idei şi soluţii tehnice originale şi competitive de pe urma cărora I.S.E.H.-ul şi-a dobîndit renumele unei firme de prestigiu. Mandrina de precizie cu 3 bacuri şi cu autostrîngere a fost una dintre aceste idei. Ea reprezintă o invenţie brevetată în urmă cu vreo zece ani. Cît despre felul cum a fost aplicată această invenţie, ar fi semnificativ să spunem că produsul se fabrică în cadrul secţiei scule, în atelierul de mandrine, şi că atelierul acesta în care lucrează 200 de oameni nici nu era prevăzut în proiectul iniţial al întreprinderii. A fost construit tocmai pentru aplicarea invenţiei şi ca urmare a creşterii cererii acestor mandrine pe piaţă.

În ţară, mandrine cu autostrîngere nu se fabrică decît aici, la Focşani. În lume, e adevărat, se mai fac mandrine cu 3 bacuri şi cu autostrîngere, dar după un alt sistem tehnic. Sistemul folosit de focşăneni este inedit şi asigură produsului o certă competitivitate, o precizie deosebită.

La început, focşănenii au fabricat această mandrină pentru piaţa internă. Specialiştii noştri au apreciat-o în mod deosebit şi cea mai sigură dovadă în această privinţă este că de ani de zile mandrina aceasta se vinde ca pîinea caldă. Între timp, producătorii au prezentat însă oferte şi unor firme străine, prin „Maşinexportimport", au prezentat produsul la tîrgurile internaţionale de la Brno, Budapesta şi Leipzig, au dat nişte loturi de probă şi în urma acestor demersuri mandrina de precizie cu trei bacuri şi cu autostrîngere a început să-şi facă drum în lume. După cum ne spune Dan Pascu, şeful compartimentului de export al întreprinderii, la adresa acestui produs au fost făcute aprecieri deosebit de laudative. Concret, aceste aprecieri înseamnă pentru anul în curs o cerere la export de 90 000 de mandrine.

Autorul acestei invenţii şi-al altor vreo zece, inginerul Liviu Livescu, lucrează în atelierul de prototipuri în cadrul căruia conduce un colectiv de 15 oameni. Nu i se stabileşte un plan de muncă, ne spune inginerul şef Corneliu State, dar planul pe care el cu oamenii lui îl alcătuiesc împreună cu conducerea întreprinderii cuprinde proiecte ambiţioase şi-a căror împlinire presupune o muncă asiduă în beneficiul acestei întreprinderi. Împreună cu oamenii săi, între care inginerul Victor Pancă, maistrul Ion Cuptor sau muncitorul specialist Bucur Mocanu, inginerul Liviu Livescu îşi propune, între altele, perfecţionarea acestui produs, ridicarea performanţelor sale. Ei se află pe cale de-a proiecta nişte miniagregate pentru execuţia reperelor acestui produs în condiţii de creştere a productivităţii muncii şi cu certitudinea de sporire a preciziei mandrinei.

Orice renume trebuie apărat şi consolidat iar focşănenii care lucrează la I.S.E.H. ştiu foarte bine acest lucru. Întreprinderea lor exportă, în vreo 15 ţări, tot felul de scule standard şi speciale precum şi accesorii pentru maşini-unelte. Între acestea, întreprinderea produce şi exportă vreo 15 feluri de mandrine. Noi producem aici, cum spune inginerul şef Corneliu State, o familie de mandrine, dar mandrina de precizie cu autostrîngere este, incontestabil, copilul preferat al acestei familii.

E. DUMITRU ■

„Electronica", dragostea mea

Fără a intra în detalii, trebuie să spunem că recentele Instrucţiuni generale de control elaborate de I.G.S.C.C.P. reprezintă un pas necesar şi oportun pe calea de la recunoaşterea principiului calităţii la asigurarea efectivă a acesteia. Este un instrument operativ, elaborat de un organism specializat şi care poartă girul puterii executive din statul nostru, astfel încît sub incidenţa obligativităţii lui va cădea întreaga activitate de control al calităţii, din toate unităţile economiei naţionale. Despre măsura în care aplicarea acestei metodologii, menită **să asigure** calitatea, se realizează sau nu simultan şi la acelaşi nivel peste tot puteţi afla atît din grupajul de faţă cît şi din intervenţii ulterioare ale revistei noastre. Deocamdată începem prin a prezenta exemplul întreprinderii bucureştene „Electronica", una din primele unităţi economice în care s-a aplicat avant la lettre acest sistem de asigurare a calităţii printr-un control total.

Pentru că au trecut destui ani de-atunci, putem spune că, la un moment dat, situaţia calităţii produselor fabricate la „Electronica" nu era prea roză, fapt care avea un întreg cortegiu de implicaţii : stocuri, criză de spaţii pentru depozitare, muncă multă în condiţii improprii, stress etc. Un paleativ l-a constituit înfiinţarea reprezentanţelor fabricii, vreo 280 astfel de centre de reparaţii pentru televizoarele în garanţie, unităţi care aveau destul de lucru. De export — ce să mai vorbim, se vindeau cam 8 la sută din televizoarele contractate. Este bine să precizăm că, pe vremea aceea, „Electronica" fiind la începuturi nu se prea vorbea de asigurarea calităţii, iar controlul acesteia se făcea cam aşa : la capătul fiecărei benzi de montaj se afla CTC-istul care controla televizoarele ieşite bucată cu bucată, după care le prelua recepţionerul comertului ; cu ce rezultate — s-a văzut.

Situaţia de acum : la acelaşi volum de producţie fizică, în magazine se repară doar 4—6 la sută din televizoare : reprezentanţele tehnice au început să somoze („ştiţi cum îşi face Philips reclamă pentru calitate ? Un bărbat în salopetă curată, stînd cu mîinile în sîn şi pe pieptul căruia stă scris Service Philips !") ; garanţia televizoarelor a fost dublată, dar cu toată această dublare a termenului de garanţie, numărul de intervenţii pe an la 100 de televizoare este de numai 28 ; în paralel, exportul contractat (care acum se şi realizează, mulţi parteneri reînnoind de multe ori contractele) a crescut de peste trei ori (se exportă inclusiv în Olanda, ţara lui Philips).

Se înţelege că între cele două situaţii amintite a existat un moment critic în care s-a procedat radical, adică perfect legal faţă de condiţiile date : pe scurt, s-a oprit fabricaţia pentru a se pune la punct un sistem de asigurare a calităţii. Despre acest sistem, în vigoare şi în prezent, care stă la baza succeselor actuale ale fabricii, se pronunţă cel mai în cauză, inginerul Radu Călăraşu, şeful Serviciului C.T.C. din întreprindere : „Trebuie să precizez că serviciul nostru este doar o parte din sistemul de asigurare a calităţii produselor pe care le fabricăm. În ceea ce ne priveşte, ne-am implicat în toate activităţile întreprinderii — de la proiectare şi omologare pînă la ieşirea produsului din termenul de garanţie. Am realizat chiar un manual cu procedurile de control care trebuie efectuate (un ghid ca la dirijarea traficului aerian) în vederea asigurării calităţii — de la recepţia componentelor (zilnic ne sînt necesare 2—3 milioane astfel de componente fabricate în altă parte) pînă la asigurarea parametrilor produsului final. N-am aşteptat momentul constatării finale, ci am intervenit pe parcurs, contribuind la soluţionarea unor probleme tehnologice, cum au fost : fiabilizarea televizoarelor portabile (prin înlocuirea unor componente), creşterea de peste trei ori a mediei timpului de bună funcţionare (prin ciclarea termică a modulelor), realizarea programelor de antrenament tehnologic al televizoarelor şi radioreceptoarelor, realizarea instalaţiilor de încercări mecanice, implementarea programului de încercări în vederea recepţiei componentelor etc.

Pe tot parcursul fabricaţiei, fiecare produs e însoţit de o fişă a principalelor operaţii efectuate, astfel încît la sfîrşit se poate realiza o scoatere din anonimat a tuturor celor care au contribuit la acel produs. De asemenea, am pus la punct un sistem de urmărire în timp real, pe calculator, a calităţii produsului, prin terminalele plasate la fiecare loc de muncă astfel încît se poate constata manifestarea defectului în momentul apariţiei lui şi, bineînţeles, se poate interveni precis şi la timp în vederea remedierii.

În toate aceste faze şi activităţi aplicăm metode moderne de control, pe care le perfecţionăm continuu. Cea mai eficientă şi mai economică este metoda statistico-matematică, dar cea care ne-a îngăduit să dublăm termenul de garanţie a fost gestiunea calităţii, care constă, în esenţă, în compararea cheltuielilor pentru remedieri faţă de costurile de producţie (proiectare, utilaje etc.) care ar elimina necesitatea acestor remedieri. Dintr-o altă direcţie, metoda demeritelor (care porneşte de la o punctare a defectelor şi dă o notă ce exprimă global nivelul calitativ al fiecărui produs) ne-a permis individualizarea, pe zi de lucru şi pe produs, a fiecărei cauze care atentează la calitatea produsului respectiv.

În altă ordine de idei, menţionez că problemele de calitate fac obiectul unei întruniri zilnice — un comandament pentru calitate — iar săptămînal se analizează, de asemenea, toate aspectele ivite pe parcurs în privinţa asigurării calităţii produselor noastre".

OCTAVIAN STIREANU ■

Cetecistul

Să fie „dintr-o bucată" ; să ştie ce vrea ; să stea ferm pe poziţie ; să aibă simţ de răspundere ; să fie bine informat ; să ştie să pareze loviturile ; să fie la curent cu tot ce se întîmplă în întreprindere ; să ştie ce are de făcut ; să fie un judecător corect ; să-şi poată face „mea culpa" atunci cînd e cazul ; să caute mereu ceea ce este nou şi interesant ; să ştie să se poarte în relaţiile cu oamenii ; să dea o mînă de ajutor cînd este solicitat ; să fie un bun comerciant.

Privirea ca aparat de măsură

Munca la C.T.C. poate să fie sau poate să nu fie o muncă de-o viaţă. Calitatea tricotajelor nu poate fi determinată prin aparate sofisticate de control, prin aparate cu ultrasunete, bunăoară, iar asta înseamnă că oricine lucrează la C.T.C. trebuie să aibă nişte însuşiri pe care este esenţial ca sănătatea să-l ajute să le păstreze. Înainte de toate, el trebuie să aibă vederea foarte bună. Cînd controlează calitatea tricotajelor, el nu poate proceda altfel decît luînd fiecare produs şi întorcîndu-l pe toate părţile. De aceea, în fiecare an cei din compartimentul C.T.C. sînt supuşi unui examen oftalmologic şi verdictul medicului este hotărîtor dacă ei vor continua aceeaşi muncă ori vor fi trecuţi în producţie. Dealtfel, la Întreprinderea de confecţii din Focşani cei 50 de oameni care lucrează la controlul calităţii au fost aleşi dintre cei mai buni muncitori. De fiecare dată cînd întreprinderea a propus ca un muncitor să lucreze la C.T.C. a fost nevoie, se înţelege, de acordul Inspectoratului general de stat pentru controlul calităţii produselor.

De nouă ani, de cînd a fost înfiinţată, această întreprindere şi-a consolidat renumele unei firme de prestigiu, ajungînd să exporte aproape tot ceea ce produce tocmai pentru că ea fabrică numai produse de calitatea întîi şi extra. Întreprinderea exportă în S.U.A., Anglia, Franţa, Belgia, Olanda, Danemarca, Australia, Noua Zeelandă, R.F.G., U.R.S.S. Cei care au cumpărat tricotaje de la Focşani vor să cumpere, în continuare, tricotaje produse aici, faima pe care şi-a dobîndit-o întreprinderea face ca ea să nu rămînă niciodată fără contracte iar aceasta este o realitate de la care inginera Mihaela Renea înţelege să pornească orice discuţie despre munca ei de responsabilă a compartimentului C.T.C.

Mihaela Renea este vrînceancă din comuna Milcovul, iar după ce-a absolvit la Iaşi facultatea de industrie uşoară a lucrat aici doi ani în producţie. De controlul calităţii răspunde doar de o jumătate de an. Cu conştiinciozitatea oricărui om care ştie că are o datorie de împlinit, n-a ezitat ca în acest răstimp să respingă 60 de tone de materie primă, de fir P.N.A. Mai mult, se întîmplă uneori, e drept că foarte rar, ca materia primă recepţionată şi intrată pe fluxul de fabricaţie să-şi dezvăluie vicii ascunse iar atunci operaţiile se reiau în sens invers, tricotajele sînt deşirate iar firele sînt restituite furnizorului, Întreprinderii de lînă pieptănată, aflată la doi paşi. Totul se rezolvă printr-o minută şi prin înţelegerea foarte exactă a faptului că relaţiile cordiale dintre cele două întreprinderi, create şi prin vecinătatea lor, nu trebuie să tulbure deloc datoria fiecăreia dintre ele de a respecta întru totul dispoziţiile legale privind calitatea produselor. Aşa cum aceleaşi dispoziţii sînt respectate, fără nici o abatere, chiar în cadrul întreprinderii de tricotaje. Probleme apar, fără îndoială, fie din cauza omului, fie din cauza maşinii, ele sînt cît se poate de fireşti atîta vreme cît nu intrec o anume proporţie, dar în acest caz îşi spune cuvîntul munca de prevenire a C.T.C.-istului, verificarea interfazică a calităţii prin metoda de control statistic. De fluxul de fabricaţie, spune inginera Mihaela Renea, produsele înaintează în loturi de cîte 12 bucăţi şi e suficient să fie descoperit vreun defect la un singur produs din acestea ca tot lotul să fie trimis înapoi pe flux pentru a se verifica şi a se reface operaţia respectivă. Munca în industria tricotajelor avînd în general acest avantaj de a îngădui remedierea unei defecţiuni. De aici nu trebuie înţeles, adaugă inginera Mihaela Renea, că avantajul acesta ar duce cumva la irosirea timpului pentru a se reface a doua oară ceea ce s-a făcut o dată. Ideea de autocontrol, bine întipărită în conştiinţa fiecărui muncitor al întreprinderii, ideea că el este primul controlor de calitate se întemeiază la urma urmei chiar pe faptul că responsabilitatea fiecărei operaţii poate fi stabilită uşor iar acest lucru s-a văzut limpede cînd a fost nevoie ca pentru remedierea vreunei defecţiuni muncitorul respectiv să stea în întreprindere după orele de program şi să refacă lucrarea. În aceste condiţii ce impun un respect desăvîrşit al disciplinei tehnologice nu are deloc cum să pară surprinzător că la controlul final procentul produselor de calitatea întîi şi extra este mai mare de 98,5, cît a fost stabilit prin plan, el ajungînd să se situeze în mod statornic la 99,6 din totalul producţiei. Restul de 0,4 la sută sînt produse de calitatea a doua.

În sfîrşit, oamenii întreprinderii mai dispun de o metodă de control pe care nu se mulţumesc doar teoretic să ştie că ea există ci chiar o folosesc sistematic. Aceasta e autorecepţia produselor aflate pe cale de a fi trimise beneficiarilor. Autorecepţia se face de către o comisie în alcătuirea căreia intră nu numai C.T.C.-iştii ci şi directorul întreprinderii, inginerul Ioan Roşca, şi inginera şefă Virginia Novac. Dacă a fost cazul, dar asta s-a întîmplat doar de cîteva ori, s-a oprit livrarea iar remedierile necesare au fost executate într-un termen foarte scurt. Un avantaj, în asemenea situaţii, îl prezintă şi faptul că întreprinderea nu lucrează loturi de serie mare. În fiecare lună, aici intră în fabricaţie aproximativ 40 de modele noi. Pe lîngă calitatea fiecărui produs în parte, această diversitate a producţiei reprezintă ea însăşi o altă înfăţişare a calităţii muncii, a calităţii acestor oameni care se respectă pe ei înşişi ducînd renumele unei întreprinderi româneşti departe în lume.

DUMITRU ELIADE ■

PRODUCĂTOR, PROPRIETAR, BENEFICIAR sau,

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii
Spui I.E.H. Vilcea cum spui Bosch

„Să vină Bicu !“, dispune directorul comercial Ion Pătrăşcoiu. În aşteptare, un tur de orizont asupra iniţialelor I.E.H., apărute recent, sub o jumătate de deceniu, în cataloagele internaţionale ale firmelor producătoare de echipamente hidraulice din lume. Cu sediul la Rm. Vilcea are o istorie scurtă cu o ascensiune rapidă : în cinci ani de la intrarea în producţie — 500 de produse noi. După primii doi ani, ies pe piaţa externă şi asta pentru că, aşa cum era firesc, a pornit de la ce se realizează în materie pe plan mondial în sus. S-a impus cu cilindri hidraulici pentru utilaje miniere, pentru construcţia de maşini şi agricultură cu care, anul acesta, a pătruns şi a cucerit cea mai exigentă piaţă de pe continentul american, Statele Unite. Se afirmă cu capete de comandă pentru maşini-unelte şi linii de prelucrare, adică pentru cele mai rafinate scule de muncă pe care le-a imaginat vreodată mintea omenească, piscuri ale tehnicii de vîrf...

Cel ce intră este, probabil, Bicu. Pierd şirul frazelor directorului comercial, mă frapează chipul nou şi sosit care se aşază, tăcut şi timid, în dreapta noastră. Un chip de adolescent cu doi ochi ca tăciunele umbriţi de vise romantice. Halatul albastru de lucru şi „caietul de sarcini“ purtate cu o oarecare solemnitate îi dau un aer paradoxal, de figurant pentru scenă. El să fie „inginerul de mare perspectivă, care a învăţat şi îi învaţă şi pe alţii despre tot ce am avut noi în materie de hidraulică“ ? Deşi stagiar, l-am pus şef de formaţie CTC, la montaj, nu numai pentru solida lui pregătire de care a dat dovadă cum a intrat în fabrică, dar şi pentru că are un merit în plus în munca lui cu oamenii. Deşi intolerant pînă la exces cu lucrul de proastă calitate, peste punctul de toleranţă nu admite nimic, s-a impus tocmai pentru că ştie carte, şi mai ales, meserie. Muncitorul nu suportă să-i controleze şi să-i dea lecţii un nepriceput. El nu este o excepţie, face parte din acel corp de ingineri tineri foarte dotaţi pe care îi avem în fabrică şi cu care sîntem puşi pe fapte mari, care au reuşit să dea proiecte pentru aparate hidraulice de cea mai mare fineţe şi nu doar competitive, unele chiar unicat pe plan mondial“...

...Prin urechi îmi trec mai departe amplificatoare, agregate misterioase capabile să regularizeze funcţiunile acelor instalaţii-mamut din laminoare, cuptoare siderurgice, ori ale acelor bijuterii din alcătuirea unui motor pentru un supersonic sau din enigmaticele maşinării ce înfruntă forţa apelor şi fac să plutească pe oceane cargouri uriaşe ori transatlantice de pasageri, împiedicînd astfel defecţiuni-catastrofă. (Mă gîndesc, nu ştiu de ce, aproape naiv şi copilăresc că, poate, dacă ar fi existat, cu un secol mai devreme nu s-ar fi scufundat „Titanicul“, putînd să alunece mai departe, în ritmul lui de vals romanţios, spre ţărmurile îndepărtate. Dacă ar fi existat un inginer Bicu, un inginer care, în ciuda chipului său de copil, să ştie să înfrunte lipsa de experienţă personală cu ajutorul experienţei inginereşti a lumii, acumulate cu tenacitate în anii de şcoală, în anii de studii, în anii de fabrică, în anii de viaţă).

Ovidiu Bicu este fiul unui electrician de mină din Ceptura, de lîngă Mizil, care şi-a crescut copilul în cultul cîtorva lucruri de seamă — să stăpînească bine aritmetica, disciplina ce formează o judecată sănătoasă ca şi drumul cel mai scurt şi mai sigur spre tehnica adevărată. Apoi, dacă te apuci de ceva, acel ceva fă-l bine, nu de mîntuială. Nu odată venea acasă trist, frînt de oboseală pentru că se chinuise ziua întreagă, în bezna adîncului, să readucă la viaţă pentru viaţa şi pîinea tovarăşilor săi, instalaţii cu defecţiuni parşive, greu de presupus ori de găsit în inima unei piese prost lucrate de „un inconştient“, zicea. De atunci a aflat răzbunarea şi forţa micronului, cînd nu e stăpînit şi total cucerit. Ovidiu Bicu a ajuns ce şi-a propus : inginer de maşini-unelte, de maşini cu care se fabrică maşini, urmînd un liceu de profil, făcîndu-şi ucenicia, în modul cel mai serios, în atelierele de reparaţii ale unei uzine ploieştene de elită, la „1 Mai“, în sălile de chirurgie tehnică, precum îi place să le numească, susţinîndu-se cu depline argumente, apoi, o secţie de profil a „Politehnicii“ bucureştene. A fost al 19-lea pe lista absolvenţilor din ţară, a fost repartizat în cercetare cu stagiul legal în producţie la IEH Rm. Vîlcea, de unde însă este hotărît să nu mai plece, aşa încît institutul bucureştean „Titan“, cu toată faima nivelului său, va trebui să-şi caute un alt candidat pentru postul cucerit de notele lui Ovidiu Bicu. „Pentru că tot atît de bine, şi poate chiar mai repede pot să întreprind şi aici lucrări de cercetare. Nivelul de dotare şi de pretenţii al fabricii este foarte ridicat“. În primul an de stagiu a fost repartizat la montaj, acolo unde se dă proba forte a unui inginer, din profilul său, dacă ştie să fie inginer. Tocmai pentru că ştie să asculte o piesă ca şi o întreagă maşină tocmai fiindcă ştie să afle dacă e perfectă ori suferă de boala grea a toleranţelor în sus sau în jos în punctele de precizie. Şi mai ales pentru că are forţa să nu cedeze. „Fără precizii de fineţe aparataj hidraulic nu se face, şi nu se impune pe piaţa lumii, cînd s-a ajuns la inimaginabil de complexe realizări“, se justifică. Pentru a mă convinge, mă invită în laboratorul de fiabilitate şi anduranţă al fabricii, o alta dintre ideile şi treburile acelui „corp de tineri ingineri capabili din fabrica noastră“. Văd sofisticate aparate puse la lucru pe alte sofisticate aparate automate. Se testează ca şi la firma Bosch, mi se atrage atenţia, „pe standuri ce simulează exact condiţiile de lucru ale aparaturii pe care o executăm. Standurile de probă s-au proiectat şi executat chiar de către noi, în fabrică. P'nă acum am mers pe cicluri de 10 la puterea a 5-a, de curînd am trecut la cicluri de 10 la a 7-a. Asta exprimă pe deplin marca produselor noastre, înseamnă că aparatura ce se execută la IEH are caracteristicile şi performanţele celor mai bune din lume. Asta înseamnă calitate la zi, căci nu mai priveşte cred, nimeni altfel parametrii unei mărfi industriale. Eşti la zi — trăieşti, nu eşti — nu supravieţuieşti“.

Experienţa de la IEH, ne spune că niciodată nu trebuie să ezităm a pune în posturile de control pe cei mai pricepuţi, pe cei mai competenţi, meseriaşi, maiştri şi ingineri. Şi încă nu este suficient. Mai trebuie luat încă examenul forţei morale, al puterii de a rămîne intransigent chiar şi cînd directorul îţi dă sarcina să dai drumul, să-ţi pui ştampila pe un lucru pe care tu îl ştii că nu este impecabil. „Meseria de CTC-ist îţi dă foarte adesea insomnii şi te obligă permanent la un examen de conştiinţă, ne explică la un moment dat Ovidiu Bicu. Te verifică mereu profesional, te verifică mereu moral, ca un judecător de la curtea de apel“.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Desenul — carte de căpătîi

Un vapor nu este nicidecum o glumă şi nu poate fi măsurat după ochiometru, chiar dacă e lung cît trei stadioane de fotbal. E întîi de toate o complicată maşinărie, mai mult, e chiar o uzină care nu zboară, ci pluteşte mereu, în aceasta constînd şi performanţa, şi nevoia de precizie. O eroare costă la fel de mult şi-n cer şi pe apă, drept pentru care meseria de controlor de calitate în timpul executării unui vas implică, pe lîngă rigoare tehnică, pricepere, şi multe altele, şi o nemăsurată răspundere. Nu poţi să semnezi cu gîndul că într-o bună zi cineva îţi bate la uşă ca să te anunţe că vaporul de calitatea căruia ai răspuns a poposit pe fundul unei mări. Deci controlorii de calitate reprezintă prin semnătura lor şi garanţia tehnică, dar şi una morală în existenţa unui vapor. La Constanţa, de obicei controlorii lucrează în cupluri. Unul pe partea de sudură, celălalt pe partea de montaj. Şi ei doi, răspund de navă de la primul punct de sudură pînă la ieşirea din doc, cînd se sparge sticla de şampanie. Costică Mîndru şi Panait Paraschiv formează o echipă de controlori care răspunde de calitatea navei Ploieşti, de 85 000 tdw. Cei doi sînt socotiţi echipa numărul unu a Întreprinderii de construcţii navale din Constanţa. Nu iartă nimic, nu îngăduie nici o abatere, au ochi şi ştiu meserie. Toată ziua, cu lanterna în mînă şi cu buzunarul plin de cretă, cutreieră prin întunecata şi labirintica burtă a navei. Culmea e că în momentele de oboseală se pierd în ciuda luminii puternice a lanternei, abia mai găsesc o cale spre ieşire. Dar ei sînt peste tot. Cînd le este lumea mai dragă, pe vîrful unei schele sau agăţaţi de o funie, sudorii se trezesc cu ei. Aprind lanterna şi zic, ia să vedem. Paraschiv e un mare specialist, îşi dă seama imediat cum e lucrată. Şi dintr-o dată zice, ia dă tu toată sudura jos şi mai fă-o o dată ! Omul n-are încotro. Nici nu mai aşteaptă controlul nedestructiv, efectuate cu aparate complexe. Ştie exact ce-a făcut, cît a greşit şi nu-l contrazice pe bătrînul meşter. Cînd a zis, înseamnă că aşa este. Degeaba mai pune aparatul să facă fotografie, tot acolo ajung, la refacerea sudurii. Iar ochiul de vulpoi bătrîn al meşterului Panait nu poate fi păcălit. Are 34 de ani pe şantiere. Un sfert de secol a lucrat doar ca sudor. A cîştigat locul întîi pe întreprindere, apoi pe judeţ şi la concursul naţional a ieşit al patrulea sudor. Deci ştie meserie, cum puţini pot zice că o stăpînesc. Din păcate, cu ani în urmă, s-a îmbolnăvit şi n-a mai putut lucra la sudură. Aşa a trecut la C.T.C. şi a intrat în echipă cu Mîndru, un lăcătuş mai tînăr, tăcut şi rece, un om meticulos care a lucrat ani de zile la montaj şi a trecut şi el la C.T.C. Panait Paraschiv era maistru cînd Mîndru lucra la control. Şi de fiecare dată cînd s-au întîlnit, Mîndru a fost categoric, neiertător şi corect. Aşa că atunci cînd a trecut la C.T.C., Paraschiv Panait a cerut să formeze un cuplu cu lăcătuşul mai tînăr pe care îl ştia. Şi ei doi au făcut controlul complet al navei Borcea, de 65 000 tdw, şi tot ei au preluat nava Ploieşti. A prelua controlul în executarea unei nave înseamnă a urmări fiecare operaţiune, de la sudură pînă la montaj şi vopsire. Semnul prezenţei lor e creta. Cînd ei fac un cerc alb, nimeni nu îl contestă. Totul se compară cu documentaţia. „Dacă e ca în desen, nu avem discuţii. Dar oamenii mai greşesc, uneori nu pregătesc aşa cum trebuie tabla pentru sudură sau nu pregătesc aplicarea celui de-al doilea strat. Se grăbesc dar grabă nu justifică greşeala“. Cei doi dintr-o ochire vin şi fac un semn cu creta. Aici trebuie refăcut. Asta e toată semnificaţia unui cerc alb făcut pe tabla vaporului. Nu şterge nimeni ?“ „Nu, avem şi cretă forestieră, pe care n-o ştergi decît cu polizorul“. Şi Panait Paraschiv zice : „Dacă nu eşti exigent consumi materiale şi cheltuieşti de două ori mai mult. De ce ? Mai bine ne mai certăm, ne mai supărăm, dar facem treabă bună“. Acesta este adevărul. Controlorii nu iartă nimic, pînă cînd treaba nu iese cum trebuie. Că nu te iartă cei doi, dar nu te iartă nici ceilalţi, adică Constantin Frîncu sau Sinan Curtamet, alţi doi controlori celebri în întreprindere. Şi nici ceilalţi din aproape 100 de oameni, cît măsoară echipa C.T.C.-ului, condusă de inginerul George Vizireanu. Spiritul de disciplină, de corectitudine, instaurat de el se simte în munca fiecăruia. „Autonomia celor de la control e totală. Nu trece nimic din ce nu este bun. Conducerea fiind interesată de realizarea unor produse de calitate, respect punctul de vedere al C.T.C.-ului. Pe toţi cei propuşi şi selectaţi pentru C.T.C. îi verific şi examinez personal. Să fie oameni serioşi, de încredere, capabili să-şi lase prieteniile şi antipatiile la poarta întreprinderii, dispuşi să judece obiectiv în orice împrejurare. Celor care au dat drumul la lucrări de slabă calitate am sfîrşit prin a le da drumul şi noi. Patru oameni din cei 96 au trebuit să plece pentru că au acceptat lucrări necorespunzătcare calitativ“. Inginerul George Vizireanu mai spunea că Întreprinderea de construcţii navale din Constanţa nu a avut reclamaţii la lucrările strict executate de oamenii întreprinderii.

CORNEL NISTORESCU ■

Imparţială ca dreptatea însăşi

În lumea controlorilor de calitate, mai bine zis în literatura despre activitatea acestora, circulă o butadă sub forma unui paradox care se pare că aşa se şi cheamă — „paradoxul controlorului“, şi care se enunţă cam aşa : „Dacă marfa e bună — controlorul o acceptă, şi atunci, care mai e rostul lui ? Dacă marfa e bună şi controlorul o refuză, atunci acesta mai bine ar rămînea acasă. Dacă marfa e proastă şi controlorul o acceptă, clientul e nemulţumit, controlorul înseamnă că n-a văzut nimic şi, din nou — care mai e rostul lui ? În sfîrşit, dacă marfa e proastă şi controlorul o refuză — furnizorul e nemulţumit că nu i s-a primit marfa, iar clientul că n-a primit livrarea, tot controlorul fiind vinovat, se înţelege, de această situaţie“.

Lăsînd gluma, trebuie să amintim adevărul fundamental — axioma, de data aceasta — că, totuşi, calitatea o face producătorul, nu controlorul. La fel cum indicatorii economico-financiari reprezintă un efect al mersului producţiei şi nu o cauză a acestuia, activitatea controlorilor este menită doar să reliefeze, „să dea un nume“ calităţii unui produs, nu să o şi determine. Desigur, în spiritul celor relatate mai sus, este necesară o osmoză, o întrepătrundere între cele două direcţii de activitate — de asigurare a calităţii şi de control a acesteia — în sensul că, pe de o parte, creşte componenta de autocontrol în sectoarele productive, iar pe de altă parte, se lărgesc posibilităţile de intervenţie activă („preventivă“) a controlului în diferitele faze de fabricaţie a unui produs, anterioare, deci, constatării propriu-zise a calităţii acestuia. Aceasta nu înseamnă însă o diminuare a atribuţiilor specifice pe care le deţin compartimentele de control al calităţii ci, dimpotrivă, aşa cum se subliniază în documentele de partid, o întărire a acestor atribuţii şi o îndeplinire a lor în condiţii de maximă calitate şi eficienţă.

Această problemă — a însăşi calităţii muncii controlorilor de calitate, care trebuie să se alinieze, dacă nu cumva să devanseze calitatea muncii din sectoarele controlate — este în directă legătură cu o anumită autonomie în atitudine pe care compartimentele C.T.C. trebuie s-o manifeste în raport cu activitatea productivă propriu-zisă, spre folosul întregului colectiv şi al unităţii economice în ansamblu. Experienţa de la „Electronica“ dovedeşte cu prisosinţă cît de fertilă este o asemnea atitudine, prin rezultatele ei de fond şi de largă perspectivă, chiar dacă, la un moment sau altul, „ceteceul“ a respins un produs sau altul. De aceea, apreciem că o astfel de atitudine se cere promovată şi stimulată inclusiv prin mecanismul retribuirii controlorilor de calitate — mecanism în care, asemenea tuturor domeniilor, cum este consfinţit în documentele de partid, ar trebui să prevaleze în primul rînd calitatea propriei munci, activitatea lor specifică, respectiv — ca să dăm un exemplu de indicator posibil —, ar trebui să prevaleze numărul şi gravitatea reclamaţiilor la produse trecute prin filtrul C.T.C., dar care au ajuns la beneficiar cu defecte tocmai din cauza indulgenţei controlului efectuat de furnizor. Retribuirea C.T.C.-iştilor în acord global împreună cu secţia de producţie îi pune pe aceştia într-o situaţie delicată, întrucîtva asemănătoare cu paradoxul amintit, dar mult mai concretă, mai practică şi mai de luat în seamă datorită implicaţiilor ei : un control exigent atentează, în principiu, la îndeplinirea planului secţiei şi, firepte, le afectează propria retribuţie, iar un control indulgent (spre care ar fi prima tentaţie în atari condiţii) este neavenit, avînd implicaţii mai grave şi mai profunde pentru întregul colectiv. Calea de urmat ar fi aceea a creării condiţiilor organizatorice celor mai propice pentru eliminarea subiectivităţii din activitatea de control, astfel încît să triumfe suverană şi imparţială ca dreptatea însăşi. **calitatea.**

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Un traseu al tensiunilor constante

Calitatea se obţine, nu se adaugă ; este ceva intrinsec produsului şi nu ceva care „se pune“ acestuia. Acest adevăr al producţiei moderne deschide, în

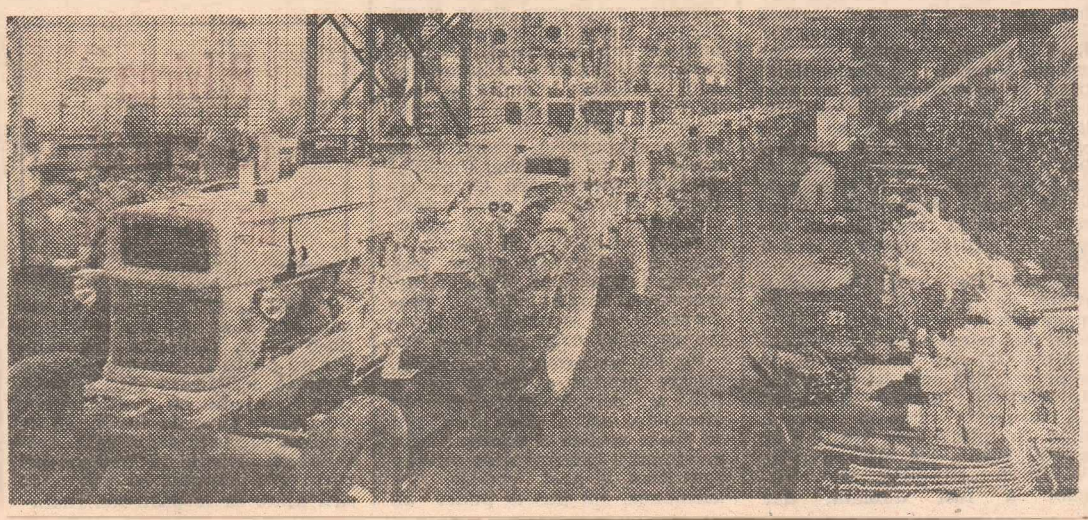

altfel spus, EU PRODUC, EU CONTROLEZ, EU RĂSPUND

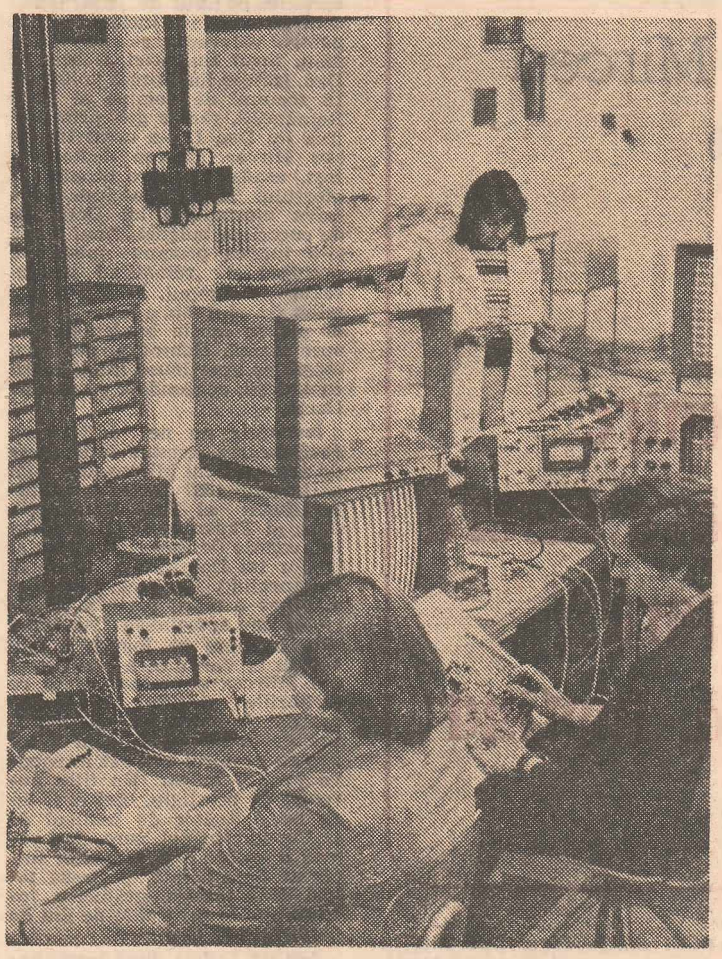

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii

Selum — o marcă strălucitoare

Acum șapte-opt ani fabrica era plină de becuri pe care nu știau cui să le mai vîndă. Țara era o piață prea mică.

Ioan Banu se socotea pe atunci proaspăt director, cum de altfel și era, dar de-al întreprinderii, ca unul ce-și știe tovarășii după tată și bunici, ca unul care a crescut în sticlărie, a deprins meseria și apoi a mers pe la școli să învețe mai mult. Inginerul Banu, om sfios de felul lui, dar inflexibil cînd e vorba de bunul mers al producției, a înțeles că pentru a pătrunde și a rezista pe o piață mare trebuie să-ți făurești un soi de strategie și să stabilești niște principii de la care nu mai ai voie să te abați. În întreprinderea „Steaua electrică" din Fieni, auzi, nu o dată, vorbele : Partenerii partenerilor noștri sînt partenerii noștri. Asta înseamnă seriozitate și cu ea au avut mult de cîștigat cînd au început a se arăta în lume. „Dacă am promis ceva, ne-am ținut de cuvînt. Au încredere oamenii în noi, că nu le-am promis la început marea cu sarea, ci atît cît am știut că le putem oferi. Mai bine-i spun omului ce și cum pot să fac, să nu-l încurc și el, la rîndul lui, să încurce pe alții, că becurile noastre se găsesc pe multe mașinării. Cînd am zis însă o vorbă, vorbă a fost, indiferent de eforturile pe care le-am făcut noi aici, ca să ne ținem de promisiune".

S-a ajuns astăzi, ca la unele sortimente stocurile să fie zero, iar „Steaua electrică" să trăiască la acest capitol de pe o zi pe alta, făcînd, totuși, față comenzilor. Pînă aici, au avut însă de străbătut niște etape. Mai întîi, prindeau mici comenzi, întîmplătoare, pe care le onorau cu seriozitatea care-l caracterizează. Partenerii au revenit de fiecare dată și au început să lucreze pe bază de grafice. Acum, ponderea exportului se face prin contracte de lungă durată, numărul celor care sînt gata să lucreze cu firma dîmboviteană crescînd de la an la an.

Ca să pătrunzi trebuie să cunoști bine piața pe care ai de gînd să te lansezi, să vezi ce sortimente se cer și ce poți să oferi ca să fii competitiv. „Steaua electrică" numără acum 1 400 tipuri de becuri, de la vreo 300 cîte aveau în urmă cu doar cîțiva ani. Seriile sînt tot mai scurte, trebuie să te adaptezi cerințelor de ultimă oră.

— La cererea partenerilor externi, reacția noastră este întotdeauna extrem de rapidă. Ni se cere un nou tip de bec, ne sfătuim repede și-l facem. Asimilăm cam 130 de tipuri noi pe an. Credem că tocmai această mare elasticitate ne impune pe piața externă. Avem o serie de becuri omologate după standarde internaționale, ori, ca să primești tipul de marcă, trebuie să faci un lucru bun.

Calitatea este, poate, primul factor, esențial, pe care-l au în vedere fabricanții de la Fieni. Ți se vorbește de el în ultimul rînd, pentru că-i socotit primul.

— Mulți ne-au cerut să marcăm becurile cu firma lor : „Pe tine poate să te cheme Ring, Cerlux, Autolight, Clear." Au, deci, încredere și în calitatea lucrului care ne iese din mînă. Noi, însă, ne-am păstrat numărul nostru de marcă : E 19. Prin rapiditate, seriozitate și calitate ne-am impus. Dinamica exportului nostru a fost mereu ascendentă. În 1981 dădeam pe piața externă 18 milioane de becuri, în 1984 numărul crescuse la 40 milioane, ca să ajungă în 1985 la 60 milioane. Nu se ajunge simplu aici, am avut multe de făcut, dar cel mai important cîștig mi se pare a fi cel legat de conștientizarea oamenilor. Ei trebuie să știe pentru ce și pentru cine lucrează, să înțeleagă că nu e vorba doar de mîndria lor de buni meseriași, ci de prestigiul întreprinderii și al țării. De cîștigul lor. Dovadă că țin la obrazul lor și al firmei este faptul că în zeci de țări de pe toate meridianele lumii strălucește acum marca „Selum".

LIANA MOLNAR ■

---

ceea ce privește calitatea, un cîmp larg de responsabilitate, pe toate fazele parcurse de un produs, de la proiectare la transport și utilizare. Este suficientă o singură verigă slabă pe acest traseu pentru a compromite întregul lanț de dependențe care concură la obținerea unui produs de calitate. Asigurarea calității nu îngăduie discontinuități de atitudine sau ierarhii între operațiunile pe care le parcurge un produs. Pe întreg acest circuit, tensiunea trebuie să fie constantă.

Imaginea benzilor de montaj care „merg oricum", străjuite doar la capăt de cîte un cetecist rutinat, face parte dintr-o etapă revolută a marii producții industriale ; spiritul „ceteceului" a început să parcurgă drumul invers al benzii de montaj, să urce, adică, spre originea procesului de producție, spre fazele de poiectare și omologare a produsului. „Calitatea este urmărită din față". cum spunea un inginer preocupat de aceste probleme. De-a lungul „benzilor" • se instituie tot mai mult ceea ce specialiștii numesc „control în lanț", care se face la preluarea și predarea produsului între succesivele faze tehnologice. Este vorba de o adevărată mașinărie, vizibilă sau invizibilă, pusă special în mișcare pentru a asigura calitatea. Adică ce ? Cum arată această pădure ascunsă în dosul copacilor ? Care este finalitatea — palpabilă, concretă —, care este ținta acestor eforturi pentru obținerea a ceea ce numim **calitate ?**. Un răspuns de sinteză aveam să aflu de la ing. Ioan Roman, inspector general în I.G.S.C.C.P.

„Cel mai complet indicator de calitate a unui produs este disponibilitatea ; asta înseamnă fiabilitate și mentenabilitate. Există o definiție științifică a fiabilității : probabilitatea ca un produs, în condițiile stabilite, să mai fie utilizabil după un timp dat. (Am constatat că indicatorul de fiabilitate se poate aplica la orice, absolut la orice are existență în timp, cu excepția unui singur produs : gogoașa caldă, care prin însăși această propietate își reduce existența... dar să revenim). Fiabilitatea înseamnă, pe scurt, ca produsul să se defecteze cît mai rar — și va fi un indicator obligatoriu al producției noastre viitoare. Mentenabilitate înseamnă menținere în stare de funcționare, care se poate asigura preventiv (mutarea a cincea anticipată la șah) sau curativ(mutare în criză de timp). Se înțelege că mai ieftin, mai eficient, mai civilizat, mai oportun sub aspectul asigurării calității este mentenabilitatea preventivă, aceea care ne-ar determina, de pildă, să schimbăm uleiul la mașinile-unelte înainte de a constata că li s-au uzat motoarele, adică așa cum procedăm și cu autoturismul personal. Mentenabilitatea (eu tot încercam să mă familiarizez cu termenul, repetîndu-l... mental-n.a.) curativă presupune alte trei condiții : accesibilitate (chiar dacă se defectează des, să-l pot repara rapid), piese de schimb și service. In privința pieselor de schimb, încă nu s-a făcut un studiu fiabilist pieselor unui ansamblu, astfel încît să știm frecvența în timp a defectării uneia sau alteia dintre ele. Așa se explică de ce unele piese de schimb zac nefolosite de ani de zile în timp ce altele nu se găsesc (de aici și impresia automobiliștilor, de a găsi întotdeauna piesa care nu le trebuie sau invers...). În plus, aceste studii de fiabilitate a subproduselor sau reperelor ar contribui la fundamentarea planului astfel încît ele să fie fabricate tot de furnizorul inițial, care ar asigura caracteristici identice cu cele ale piesei care se înlocuiește.

Cît privește importanța accesibilității, am să vă dau un singur exemplu. O oră de lucru la un strung carusel costă 160 000 lei. Firma exportatoare a licenței concepuse panourile de comandă astfel încît o componentă defectă să poată fi înlocuită cam în zece minute. Neglijînd importanța structurării respectivelor panouri, pentru înlocuirea unui contact defect au fost necesare opt ore, timp în care strungul bineînțeles că n-a funcționat.

Cam acesta ar fi, schematic formulat, traseul calității — mai precis, parametrii care compun ceea ce numim calitatea unui produs. Rezultă un lucru la îndemîna intuiției comune, și anume că, din păcate, calitatea nu este ceva care «se pune» unui produs, ceva care se adaugă ; deși are materialitate, calitatea este intrinsecă produsului și ea se obține cumulativ — de la proiectare și omologare pînă la ambalare și transport. Lupta pentru calitate se desfășoară, deci, pe un front foarte vast în care fiecare om al muncii, indiferent de locul său în producție, trebuie să se considere un soldat care, de ce nu ?, are în raniță bastonul de mareșal".

ȘT. OCTAVIAN ■

Important e să îndrăznești

Orice început este greu, așa se zice, dar cît adevăr stă în aceste cuvinte inginerul Nicu Constantinescu a descoperit abia după ce i s-a încredințat funcția de inginer șef al Întreprinderii de aparataj electric din Focșani. Aceasta este o întreprindere modernă, cu utilaje de înaltă tehnicitate și oricărui tehnician i-ar plăcea să lucreze aici, fără îndoială. Dar întreprinderea este nouă, a intrat în funcțiune abia cu cîțiva ani în urmă și rosturile vieții ei încă nu s-au așezat, bunăoară nu a ajuns să conteze pe fiecare om în parte. Anul trecut a angajat vreo 400 de oameni și s-a dovedit că unii dintre aceștia nu meritau cinstea să lucreze aici. Dovadă că li s-a și desfăcut contractul de muncă. În '85 au fost 22 de cazuri din astea. În acest an, pînă acum, alte 27. Încă 100 de sancțiuni, pentru diverse abateri, ar dovedi că în cadrul întreprinderii există încă probleme în ce privește calitatea personalului, ceea ce are urmări directe asupra calității producției, dar realitatea este că problemele acestea nu întrec măsura în care oricine s-ar fi așteptat să apară. Cam toate întreprinderile mai vechi de pe platforma industrială a Focșanilor au întîmpinat asemenea dificultăți la început. Și dacă privește în jurul lui, la întreprinderile acestea cu mai multă experiență, inginerul Nicu Constantinescu nu are de ce să nu rămînă optimist. Dificultățile pe care le întîmpină Întreprinderea de aparataj electric sînt inerente vîrstei de creștere a oricărei întreprinderi. Și important este că pentru a învinge aceste dificultăți se depun eforturi serioase. Trebuie lucrat cu fiecare om în parte, spune la rîndu-i subinginerul Aurel Nicolau, secretar adjunct al comitetului de partid. Fiecare om trebuie ajutat să se perfecționeze profesional și în același timp să înțeleagă exact importanța socială a muncii lui. La secția pe care o conduce chiar subinginerul Aurel Nicolau se fac, bunăoară, toate matrițele de care are nevoie întreprinderea. Un astfel de produs nu se face deloc ușor și costă destul de scump. A fost nevoie să afle însă lucrurile acestea și Lina Bobocea, muncitoare dintr-altă secție, atunci cînd din cauza nerespectării disciplinei tehnologice a deteriorat o matriță. Tot o asemenea muncă de lămurire a trebuit dusă și cu Ana Dumitrache, căreia i s-a reținut 5 la sută din retribuție pentru lipsă de grijă în manipularea produselor finite. Lua produsele acestea gata făcute și de calitate bună și le trintea unde vedea cu ochii. Pînă a ajuns să prindă exact cîtă muncă încorporează acel produs și cîtă lume are nevoie de el. Numărul exemplelor de acest fel ar putea fi sporit, se înțelege, dar mai important este să arătăm că în ciuda dificultăților amintite, întreprinderea reușește să fabrice produse de calitate bună. Cum spune inginerul șef, cota de produse cu deficiențe de calitate n-a fost depășită niciodată și ar trebui subliniat că ea reprezintă o parte infimă din totalul producției. Iar faptul este cu atît mai îmbucurător cu cît pentru obținerea unor asemenea rezultate e necesară învingerea unor dificultăți privind nu numai personalul ci și calitatea materiei prime. Benzile și rulourile de tablă care vin de la Galați, de exemplu, sînt din oțel foarte bun, nu încape îndoială, dar necazul este că nu au dimensiune constantă, grosimea tablei este cînd mai mare cînd mai mică, diferențele acestea ajung să fie uneori de cîțiva milimetri și atunci oamenii întreprinderii n-au încotro, trebuie să modifice mereu reglajele la matrițe. Însă operația aceasta ia timp și adevărul este că prin repetarea ei se produce în cele din urmă o deteriorare a matrițelor.

În afară de aparataj electric, adică de prize, fișe electrice și întrerupătoare, întreprinderea mai fabrică pompe de transvazare, pompe de recirculare, pompe-filtru și pompe dozatoare. Este singura întreprindere din țară care fabrică astfel de produse, spune inginerul șef. „Ca să le facem, mărturisește el, a fost nevoie de o oarecare îndrăzneală din partea noastră, ca întreprindere nouă, și adevărul este că prin această îndrăzneală am încercat să facem un pas mai apăsat pentru a impune numele întreprinderii. În parte am reușit, în parte sperăm abia de-acum încolo să reușim. Pompa de transvazare de exemplu, este chiar o creație a oamenilor din întreprinderea noastră, a subinginerului Nicu Alexandru și-a altor cîțiva. Anul trecut am trimis oameni prin țară ca s-o prezinte diverșilor posibili beneficiari. Pompa de transvazare seamănă cu un mixer cu tija de un metru și, chiar dacă n-o fi fost prea comod unora să se plimbe cu violoncelul acesta după ei, au adus contracte pentru 300 de bucăți și ne-am zis că pentru primul an de fabricație a acestui produs cifra este mulțumitoare. Din păcate, în acest an am primit comenzi mai puține decît ne așteptam, decît estimam că ar fi necesare. Între timp, pompa aceasta a fost prezentată și la Tîrgul internațional București din '85 dar știți cum e : mulți trec, puțini cunosc. O astfel de pompă e necesară în secții chimice din industria vopsitoriei, în secții de încărcat acumulatori, în ateliere de galvanizare. Capacitatea ei este de 800 de litri pe oră. O asemenea pompă costă, dacă o importăm, 3 000 de dolari. Și cu toate că este mai puțin sofisticată decît cele străine, pompa fabricată aici este incontestabil un produs de bună calitate.

DUMITRU ELIADE ■

Între urgent și necesar

Dintre toate obstacolele care stau în calea calității este unul care nu poate fi sărit ci doar înlăturat : graba. Un tînăr inginer mi-a arătat într-o revistă străină un afiș lipit în încăperea unei firme și care s-ar traduce cam așa : „Ce-a fost urgent, a trecut. Imposibilul e pe cale să se realizeze. Pentru miracole solicităm un răgaz de 24 ore". N-am prea înțeles ce vrea să zică prin toate acestea pînă cînd nu mi-a dat un exemplu : bateriile mici și pătrate (paralelipipedice, ca să fim corecți) trec printr-o presă, fabricată cam demult, e adevărdar, dar care prevede în documentația sa tehnică 60 bătăi pe minut, atît și nimic mai mult — secunda și presarea. Cuiva i-a venit ideea să umble la „jucărie" și să mărească frecvența bătăilor la 90 pe minut. În noul ritm ieșeau, e drept, cu 30 baterii mai mult, numai că procentul de defecte a crescut și el cu 45 la sută. Deci să facem o socoteală : înainte se obțineau 60 baterii bune pe minut ; acum se obțin 90 baterii, pe minut, din care, în medie, tot 60 erau bune. Da, dar „s-a mărit ritmu'", chiar dacă se pierdea, în același timp, material pentru încă 30 baterii ! Anomalia a fost sesizată (cu măsurile de rigoare), s-a revenit la „pulsul" inițial, dar nu știm pentru cîtă vreme bătrîna presă va bocăni în ritmul pentru care a fost prevăzută.

Exemplul mi s-a părut sugestiv pentru ceea ce un respectabil cadru didactic de la A.S.E. amintea, într-un număr trecut al revistei noastre, a fi distincția dintre urgent și important. Criteriile acestei distincții, care să dicteze și o ordine de prioritate, sînt ele însele extrem de importante și se cer stabilite de la caz la caz, mai ales că, în principiu, ritmurile înalte ale producției moderne nu pot fi stăvilite, sînt mereu suitoare. Dar calitatea are privilegiul de a fi un obiectiv și urgent și important. Aceasta înseamnă că trebuie să ne obișnuim tot mai mult cu o formulare integrală — „produse de calitatea cerută și în cantitățile planificate", cu **întreagă** această directivă a muncii noastre, și poate chiar în această ordine — nu numai cu partea a doua a ei.

OCTAVIAN STIREANU ■

În vremea Marelui Mircea

(VI)

„Şi ce moştenire d-onoare lăsară Bătrînii ce ţara păstrară, luptînd"

Cunoaştem acum forţele române şi osmane, aflate faţă în faţă la Dunărea de Jos, le-am văzut alcătuirea şi puterea, le ştim comandanţii — Mircea şi Murad. După tropotul cailor şi praful ridicat de trupele în mişcare, iată sîntem gata să auzim larma bătăliilor : şocul celor două oşti cu strigătele lor de luptă, şuieratul săgeţilor, zăngănitul săbiilor, ţipătul muribunzilor, chiotul biruitorilor...

Este o ridicare de cortină pentru o dramă cu nenumărate acte, întinse de-a lungul a cinci sute de confruntări şi încleştări între forţe inegale ca mărime, între două voinţe la fel de înfrigurate : de a supune şi de a trăi liber. Mai înainte ca Mircea să intre în scenă, există şi un prolog, avîndu-l drept erou pe unchiul său, voievodul Vladislav-Vlaicu.

Aflat în strînsă conlucrare cu Dobrotiţă — conducătorul Ţării Cărvunei, asupra căreia vom reveni îndată — Vladislav-Vlaicu contracarase planurile de expansiune la Dunărea de Jos ale regelui Ungariei, Ludovic I d'Anjou, care cucerise Vidinul şi luase în captivitate pe cumnatul voievodului român, Ivan Sracimir. Vladislav a sprijinit eforturile lui Dobrotiţă pentru a deschide împăratului bizantin Ioan al V-lea — oprit de ţarul Ivan Alexandru de la Tîrnovo — calea de întoarcere la Bizanţ, după ce călătorise la Buda pentru a solicita ajutor împotriva turcilor. Atacat de oastea ungară, Vladislav-Vlaicu a izgonit pe invadatori, care au cunoscut o înfrîngere asemănătoare celei de la Posada.

În condiţiile conflictelor interne, tipice stării de fărîmiţare feudală, ţarul bulgar de la Tîrnovo, Ivan Alexandru, nu a ezitat — la fel ca şi Ioan al VI-lea Cantacuzino în Bizanţ — să facă apel la turci. Astăzi, cînd ştim consecinţele dezastruoase ale acestei miopii politice, ne vine greu să înţelegem cum a fost cu putinţă să se săvîrşească asemenea catastrofale erori. (Dar oare s-au săvîrşit numai în evul-mediu ? Oare n-au fost puteri care au crezut că pot abate de la ele lovitura agresiunii naziste, făcînd concesii sau înţelegîndu-se cu sîngerosul „sultan" nazist de la Berlin ? Să acceptăm, asadar, remarca dezabuzată a lui Hegel, după care singura învăţătură a istoriei este că oamenii nu învaţă nimic din istorie ? Decît să răspundem la această întrebare, este mai bine să ne întoarcem la zilele încordate trăite de Vladislav-Vlaicu). Aşadar, Ivan Alexandru, ţarul de Tîrnovo, a apelat la turci, care au atacat Vidinul şi, apoi, trecînd Dunărea, au pătruns în Ţara Românească, semănînd urgie şi moarte.

Vladislav-Vlaicu le-a făcut faţă. Într-o diplomă prin care răsplătea pe nobilul Ladislau de Dobca, domnul îşi înfăţişează singur rezistenţa, încununată de succes : „Am poruncit să se ridice o oaste puternică împotriva necredincioşilor turci şi a împăratului de la Tîrnovo... Ladislau de Dobca... năvălind cu noi şi cu oastea noastră, s-a luptat împotriva prea cruzilor şi necredincioşilor turci şi a împăratului de la Tîrnovo, săvîrşind acolo isprăvi ostăşeşti prea strălucite şi vrednice de cinste". Datarea evenimentului evocat oscilează între 1369 şi 1372, dar un fapt este de domeniul certitudinii : întîia incursiune otomană pe pămîntul românesc s-a încheiat cu o înfrîngere pentru invadatori. Aşadar, unchiul lui Mircea a deschis cu spada sa epopeea luptei antiotomane, care se confundă cu cea mai mare parte a luptei pentru neatîrnare în evul mediu şi în prima parte a epocii moderne.

În aceiaşi ani, adică îndată după ce, prin acţiunea comună a lui Vladislav-Vlaicu şi a lui Dobrotiţă, a fost reinstaurat la Vidin Ivan Sracimir, autoritatea sa avînd a se exercita sub chezăşia celor doi cîrmuitori români, aceştia vor fi dat aliaţei lor o consacrare obişnuită în evul mediu : înrudirea prin căsătorie. Sînt indicii ce îndreptăţesc ipoteza că fratele lui Vladislav-Vlaicu, Radu, şi fiica lui Dobrotiţă, Ana, s-au căsătorit. Doi fii a avut Radu : Dan şi Mircea, iar Mircea a fost Mircea cel Mare, domnul Ţării Româneşti, dar şi nepot al unui alt domn român, Dobrotiţă al Cărvunei.

Ţara lui Dobrotiţă

Unde era şi cum arăta Ţara Cărvunei ? Pentru a o cunoaşte avem o excelentă călăuză în medievistul Sergiu Iosipescu, autorul recentei cărţi pline de informaţii noi şi ipoteze îndrăzneţe (despre care am scris : **Balica, Dobrotiţă, Ioancu**). Ţara Cărvunei a fost o formaţiune politică ponto-danubiană, închegată şi afirmată pe plan internaţional prin acţiunile politice şi militare ale celor trei cîrmuitori români citaţi mai sus, între care Dobrotiţă (1348—1386) a fost cel mai însemnat.

Înainte de a vorbi despre ţară, să ne oprim o clipă asupra numelui de Dobrotiţă. În şcoală, am învăţat cu toţii de Dobrotici, iar Nicolae Iorga a stăruit în repetate rînduri în a arăta că această formă cu sufixul — ici înseamnă fiul lui Dobrotă, adică un nume din marea familie de nume întîlnită la români, terminate în — otă (Dobrotă, Balotă, Băsotă ş.a.). Reluînd în discuţie formele sub care numele conducătorului român apare în izvoarele istorice, Sergiu Iosipescu ajunge la concluzia că forma corectă este Dobrotiţă, adică o formă de diminutiv, întîlnită frecvent la românii sud-dunăreni, între personalităţile de seamă care au purtat un nume diminutivat astfel fiind şi celebrul Ioniţă cel Frumos, conducătorul Imperiului româno-bulgar (1197—1207).

Despre Ţara Cărvunei şi întîiul ei conducător ştiut, Balica, aflăm date în memoriile împăratului bizantin Ioan al VI-lea Cantacuzino, cînd relatează despre războiul civil, declanşat în timpul minorităţii lui Ioan al V-lea, şi proclamarea ca împărat al autorului însuşi : „Iar împărăteasa (Ana de Savoia, mama lui Ioan al V-lea — n.n.) dacă a văzut că i-a mai rămas numai oraşul lui Constantin (căci toate celelalte trecuseră de partea împăratului Cantacuzino), a trimis solie la un oarecare Balica, cîrmuitor al Carvonei, cerîndu-i ajutor. Iar acesta a primit bucuros solia şi a trimis în ajutor împărătesei pe fraţii săi, Teodor şi Dobrotiţă, în fruntea a o mie de oşteni aleşi". Evenimentele relatate au avut loc în anul 1346. Balica era la acea dată unul dintre cîrmuitorii de seamă de pe litoralul de vest al Mării Negre. Carvona sau Cărvuna a fost numele unui stat care, aşa cum spuneam, a atins apogeul puterii sale sub Dobrotiţă, unificator al teritoriilor dintre Dunăre şi Marea Neagră, avîndu-şi reşedinţa la Caliacra. Numele ţării aminteşte de fabricarea cărbunelui de lemn (mangalul), care ne aduce îndată în minte Mangalia de astăzi, după cum numele lui Balica cheamă îndată după sine un nume ilustru în istoria românească, derivat din aceeaşi rădăcină : Bălcescu. De-ar fi doar aceste nume şi încă am recunoaşte îndată un mediu românesc, a cărui structurare politică urcă la Ţara lui Petru, adică teritoriul ce-i fusese dăruit acestuia de fratele său Asan, întemeietorul dinastiei româneşti a Asăneştilor.

Înscăunarea ca domn

Înscăunarea lui Mircea ca domn al Ţării Româneşti se află în directă legătură cu cele petrecute în Ţara Cărvunei în anul 1386. Atunci, în împrejurări încă neştiute bine, s-a stins din viaţă Dobrotiţă. Ţarul de la Tîrnovo, Ivan Şişman, aliat cu turcii, a vrut să profite de momentul transmiterii puterii pentru a lovi şi răslui stăpînirile lui Dobrotiţă. Ioancu, aflat probabil la Varna, nu a fost în măsură să dea riposta necesară. Ea a venit de la cel care înţelegea primejdia creată pentru propria-i ţară de întărirea unui aliat al turcilor. Dan I, domnul Ţării Româneşti, s-a aşezat în fruntea oastei sale şi a încercat să-l oprească pe ţarul de la Tîrnovo ; confruntarea s-a încheiat tragic pentru voievodul român : „Şişman, ţarul Bulgariei, a ucis pe Dan, fratele lui Mircea voievod". În scaunul de domnie al Ţării Româneşti, rămas gol, prin pieirea lui Dan I, s-a urcat fratele său Mircea. Luarea domniei a fost, aşadar, urmare directă a efortului Ţării Româneşti de a salva moştenirea lui Dobrotiţă de cucerirea bulgară. Noul domn şi-a înţeles prompt misiunea, preluînd şi reînălţînd steagul căzut pe cîmpul de luptă din mîna fratelui său, o luptă dreaptă pentru moşia bunicului dinspre mamă, Dobrotiţă, pentru o moşie ce aparţinuse marii moşii româneşti, confundate cu vechea Dacie.

Izvoarele nu ne înfăţişează desfăşurarea acestei întîi fapte de arme ale lui Mircea, dar ştim că în anul 1389 se putea intitula „domn al Ţării Româneşti, duce al Făgăraşului şi Amlaşului, comite de Severin, despot al ţărilor lui Dobrotiţă şi domn al Dristorului". La acea dată, el stăpînea o mare parte a teritoriului ce aparţinuse bunicului său, în timp ce Ioancu a mai vieţuit la Varna încă vreo cîţiva ani. Mircea a preluat odată cu teritoriile şi titlul de despot acordat, în anul 1366, lui Dobrotiţă de împăratul Ioan al V-lea pentru ajutorul acordat împotriva ţarului bulgar. Un titlu aureolat de prestigiu, căci el îl lega pe deţinător de basileul de la Constantinopol, care, deşi rămas o umbră a puternicilor împăraţi de altădată, păstrase totuşi acea tainică strălucire, întreţinută de cei o mie de ani de neîntreruptă cîrmuire.

Aşadar, îndată după înscăunare, Mircea a luat sub autoritatea sa Ţara Cărvunei, în cea mai mare parte a ei, oprind înaintarea ţarului de la Tîrnovo şi a aliaţilor săi osmani. Întîiul act politic al noului cîrmuitor al Ţării Româneşti fusese deci o acţiune de protejare a unui pămînt românesc, ameninţat de cucerirea străină.

În anul cînd Mircea îşi dădea titlul amintit mai sus, Peninsula balcanică trăia marile convulsii generate de noua campanie a sultanului Murad I, campanie ce a culminat cu bătălia de la Kossovo Polje (Cîmpia Mierlei). Trimis-a Mircea un corp de oaste pentru a se uni cu forţele creştine coalizate ? Vom încerca să aflăm răspunsul, chemîndu-i (dintre file de cărţi şi izvoare), pe cronicarii care au relatat această bătălie, în primul rînd pe cei otomani. Înainte de a începe dialogul să-i avertizăm pe cititori că, spre deosebire de „interviurile" luate lui Johann Schiltberger sau Ioan de Sultaniech, „discuţiile" noastre cu cronicarii otomani vor decurge mai anevoios din pricina părtinirii acestora, violent exprimate, atît în disimularea adevărului, cît şi în limbajul folosit. Şi totuşi, martori ai istoriei, adesea unici pentru cîte un episod, ei nu pot fi ignoraţi, lăsîndu-i să-şi ducă la capăt mărturia nu vom omite s-o trecem prin necesarul filtru, al criticii istorice.

În numărul următor îl vom „asculta" pe Şükrülah bin Şehabedin Ahmed povestindu-ne **bătălia de la Kossovo Polje.**

Cartea de istorie

Aşa cum a fost

Semnalarea în această rubrică, destinată cărţilor de istorie, a unei piese de teatru poate va surprinde. Şi totuşi, de cîte ori investigaţia istoricului şi a scriitorului nu s-au întîlnit în drumul spre acelaşi ţel?! Cine citeşte documentele despre răscoala ţăranilor din anul 1907 şi romanul lui Liviu Rebreanu, **Răscoala**, este de-a dreptul uluit de capacitatea romancierului de a transfigura artistic scene şi episoade relatate de sursele istorice. De curînd, apariţia apropiată a unei lucrări de istorie şi a unui roman — **Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul României (septembrie 1940 — octombrie 1944)** (coordonatori Mihai Fătu, Mircea Muşat) şi **Toamnă fierbinte** de Ion Lăncrănjan — ne-au permis, din nou, să constatăm că aceleaşi probleme sînt susceptibile de o tratare atît ştiinţifică dar şi literară, ambele avînd acelaşi obiectiv — reflectarea adevărului —, şi completîndu-se în mod fericit.

Piesa lui Theodor Mănescu **Politica (III). Practica sau Aventura unei arhive** („Teatru" 1986/5) este o remarcabilă discuţie în jurul unor probleme fundamentale ale istoriei României în ajunul, în timpul celui de-al doilea război mondial şi în anii postbelici. Autorul însuşi mărturiseşte că a utilizat cele patru volume de documente — de inestimabilă valoare — ale colecţiei **23 August 1944** şi a consultat pe Ion Ardeleanu, un nume binecunoscut al istoriografiei noastre, care însoţeşte piesa de un cuvînt introductiv.

Să spunem sincer : îl invidiem pe Theodor Mănescu pentru ceea ce am numi performanţa sa. Atîtea probleme pe care unii istorici le abordează cu sfieli exagerate, Theodor Mănescu le formulează limpede, răspicat, curajos. Explicaţia este oferită de unul din personajele piesei, care spune : „Dumneavoastră vă imaginaţi că sîntem înainte de 1965, ei bine, sîntem după 1965, la cîteva luni după Congresul IX, aşa că suplimentul acesta de anchetă (personajul vorbeşte unor anchetatori — n.n.) nu are obiect. Ascultă ! Nu trebuie să existe nici un fel de gîndire sau practică dogmatică... Nu trebuie să căutăm soluţii în citate sau în trecut. Trebuie să gîndim noi înşine, cu propriile noastre capete, nu cu ale altora. Ascultă ! Istoria trebuie scrisă aşa cum a fost !".

Este ceea ce încearcă şi izbuteşte Theodor Mănescu, includ sau prezentînd în piesă documente revelatoare despre vara tragică a anului 1940, contradicţiile regimului antonescian, poziţia liderilor partidelor burgheze, autodizolvarea Cominternului, activitatea Partidului Comunist Român, contextul internaţional al Actului revoluţionar de la 23 August 1944 etc.

O lectură pasionantă a unei piese despre ale cărei merite literare se vor pronunţa criticii, dar care — din unghiul de vedere al reconstituirii istorice — este o lucrare de citit — şi sperăm că şi de văzut — de oricine vrea să înţeleagă trecutul apropiat.

Dincolo de oglinda istoriei

Parcă pentru a confirma cele spuse de noi în numărul trecut despre meritele ştiinţifice ale echipei de istorici ieşeni, seria „Universitas" a Editurii Minerva prezintă cartea **Originea şi cristalizarea ideii de patrie în cultura română**, a lui Ştefan Lemny, cercetător la Institutul de Istorie şi Arheologie „A. D. Xenopol". Patria ! Simţămîntul ei este atît de adînc pătruns în fiecare fibră a fiinţei noastre, încît nu ne mai întrebăm cînd şi cum a apărut şi evoluat acest concept. Ştefan Lemny şi-a propus să o facă şi, la capătul anchetei sale, s-a născut această carte ce îmbogăţeşte mintea şi încîntă inima cititorului. „S-a spus despre istoria ideilor că este întotdeauna pasionantă" afirmă în cel dintîi rînd al cărţii sale autorul şi, apoi, fiecare pagină o dovedeşte cu prisosinţă.

Cititor atent al vechilor noastre texte, Ştefan Lemny le-a scrutat conţinutul pentru a desprinde din ele chipul în care a fost percepută de români patria. Sentimentul naţional, ca orice produs istoric, îşi are şi el o evoluţie a lui pe care Ştefan Lemny a urmărit-o şi reconstituit-o cu migala eruditului, dar şi cu o participare afectivă ce se simte sub sobrietatea expunerii. El studiază rînd pe rînd cadrul european, tranziţia de la patriotismul medieval la cel modern, cristalizarea idealului patriotic în noua lui ipoteză, rolul culturii în difuzarea ideii de patrie, locul acestei idei în gîndirea generaţiei paşoptiste şi, în final, raportul dintre conştiinţa naţională şi patriotism.

Cercetare exemplară, sprijinită pe o informaţie bogată şi pe lecturi de remarcabilă întindere, chemată să devină o lucrare de referinţă dar şi de educaţie patriotică. Cine nu va fremăta citind aceste mărturii despre iubirea de ţară, despre ataşamentul puternic pentru moşia strămoşească, exprimat prin ideea datoriei faţă de apărarea ei ?! Să citîm şi noi un exemplu, din prefaţa unei Psaltiri, tipărite la Iaşi în 1743 : „are datoria fiecărele veni cu ce mijloace ar putea să facă folos patriei lui pentru că ea îl prieşte şi-l hrăneşte, ea îl cinsteşte şi îl păzeşte".

Ştefan Lemny avertizează că cercetarea sa nu epuizează problema, rămasă deschisă ulterioarelor îmbogăţiri. „Tema o merită cu prisosinţă — încheie el — fiindcă ea oferă posibilitatea de a trece dincolo de oglinda istoriei, regîndind trecutul românesc prin prisma unei idei dintre cele mai nobile". Şi are perfectă dreptate !

Pagină realizată de FL. CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Costinești 18–22 iulie

Gala tinerilor actori

Ajunsă la cea de-a patra ediție, **Gala tinerilor actori**, organizată de Uniunea Tineretului Comunist, Biroul de turism pentru tineret, Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale continuă să ofere același cadru autorizat și generos pentru promovarea noilor valori ale teatrului românesc.

Desigur, spiritul de emulație firesc pentru o astfel de manifestare, este în permanență prezent și are un rol hotărîtor în discernerea veritabilelor talente. Totuși, **Gala** se dovedește a fi, în primul rînd, un laborator de creație deosebit de rodnic, unde actori din toate generațiile, regizori, critici de specialitate, cadre didactice, spectatori au prilejul să-și confrunte opiniile într-un mod pasionant și sincer, ceea ce înseamnă un cîștig de preț pentru scenele noastre.

Și în acest an, tinerele talente care s-au prezentat în fața publicului, în recitaluri sau în spectacole, au evoluat, în cele mai multe cazuri, la un nivel care ne îngăduie să privim cu încredere viitorul teatrelor de la noi, care vor avea asigurate, fără îndoială, forțe artistice proaspete și bine pregătite.

Laureații

Juriul, prezidat de actrița Valeria Seciu, a acordat următoarele premii : MARELE PREMIU — actriței Luminița Borta, de la Teatrul „Bacovia" din Bacău, pentru recitalul **Jurnalul Annei Frank** ; PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI și PREMIUL REVISTEI **Viața studențească** — pentru spectacolul **Regina balului**, de Nicolae Mateescu, prezentat de I.A.T.C. București.

S-au acordat premii de interpretare următorilor actori : Carmen Ciorcilă, de la Teatrul Național din Iași, secția Suceava, pentru recitalul „Sensul iubirii" (a primit și Premiul Stațiunii Tineretului Costinești) ; Dan Hîndoreanu, de la Teatrul de păpuși din Sibiu, pentru pantomima **Merci Marceau** ; Peter Bereczky, de la Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara, pentru pantomima **Test** ; Constantin Chiriac, de la Teatrul de Stat din Sibiu, pentru recitalul **Nu oricine știe să cînte** de Esenin ; Marius Bodochi, de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, pentru recitalul **Omul cu floarea în gură**, de Luigi Pirandello.

MARELE PREMIU pentru Luminița Borta

Un poem pentru patrie

Numai cu dragostea

Patria e singurul pămînt
din care răsar oameni.
Toate păsările uită să zboare,
cînd se îndepărtează de pieptul ei cald.
Zarea ți se deschide înainte,
iar drumul sub pași.
Patria doar în inimă
ți se deschide !
Stincile sînt dislocate de timp,
apele sînt frămîntate de vînt.
În oamenii ei,
Patria e neclintită și veșnică !
Ea nu se măsoară cu metrul,
nici cu secolele tremurătoare —
Patria se măsoară numai cu dragostea
Cînd un om pierde tot ce-a iubit,
rămînîndu-i doar dragostea Patriei,
vă spun căci eu știu :
nimic n-a pierdut !

CEDOMIR MILENOVICI ■

În românește de DIM. RACHICI

În aceste zile, la Costinești, se desfășoară o altă tradițională și prestigioasă manifestare artistică, așteptată cu mult interes de publicul de toate vîrstele — **Gala filmului cu tematică pentru tineret.**

Încă de la debutul ei, **Gala** se anunță ca o serioasă și responsabilă trecere în revistă a tendințelor celor mai fertile din cinematografia românească.

În numerele viitoare ale revistei vom aduce la cunoștința cititorilor noștri aspecte semnificative de la acest eveniment artistic.

În Enigma Otiliei, **cu Ion Finteșteanu**

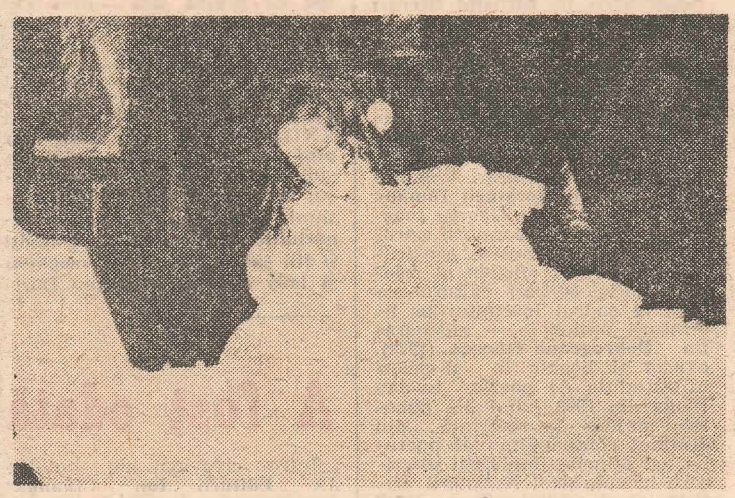

Doamna cu camelii

Împreună cu Ștefan Iordache în Cerul înstelat deasupra noastră **de Ecaterina Oproiu**

VALERIA SECIU:

„Vraja artei n-a încetat să mă tulbure"

Fotografie de PAUL AGARICI ■

— Valeria Seciu, mă mir și mă bucur că ați acceptat să stăm de vorbă, după ce ani de-a rîndul mi-ați refuzat propunerea de a purta împreună un dialog. De ce acum și nu altădată ? Ce trebuia să știu pentru a face posibilă discuția ?

— Nimic despre mine, cît mai multe despre dumneavoastră. Cunoașterea presupune o încercare individuală, fiecare treaptă a ei cerînd puterea de a primi și de a înțelege datele celuilalt. Presupun că sînteți pregătit.

— O ! Mă simt flatat. Dar dumneavoastră sînteți pregătită ?

— Eu însămi mă aflu într-un moment care îmi cere și îmi îngăduie un răgaz pentru a privi munca mea și rosturile ei.

— Sînteți pentru teatru, de cîțiva ani încoace, o garanție a succesului. Ori de cîte ori numele dumneavoastră apare pe afișul unei premiere se așteaptă o reușită eclatantă. Sînteți aplaudată, elogiată, admirată, premiată. Cum primește aceste semne de recunoaștere o mare artistă ?

— Înțeleg că mă lăudați. Ca să vă răspund ar trebui să mă despart de mine evaluînd-o pe Valeria Seciu.

— Ați reușit ?

— Adevărul e legat, dimpotrivă, de rămînerea în identitate. Fiecare om este un unicat inconfundabil. Devenirea și viața lui îl mișcă dar îl readuce mereu spre sine, cu un ritm numai al lui. Măsura trăirii mele este poate una particulară, fiind legată, în momentele ei de salt și de împlinire, de creație.

— În aparență nu faceți nici un efort pentru a atrage simpatia publicului. Dimpotrivă, uneori am senzația că vreți să-l țineți la distanță și că rumoarea pe care o stîrniți vă stingherește. Sfidați statutul de vedetă, încercați să treceți neobservată în viață, ori de cîte ori e posibil.

— Pentru un artist relația cu spectatorii nu poate fi atît de simplă, de liniară. El nu se poate opri la dorința de a plăcea, de a-i cuceri cu orice mijloace. Aveți dreptate, mă stingherește tendința unor oameni de a modifica această relație, de a-i da măsura familiarității. Ceva din vraja artei care n-a încetat să mă tulbure, s-ar micșora astfel. Într-un fel, mă străduiesc să apăr teatrul. Pentru mine și pentru cei care-l iubesc.

— Cum ați devenit, la urma urmei, artistă ? Presupun că voi auzi niște confesiuni palpitante.

— În copilărie îmi plăcea să privesc oglinzile. Nu mă interesa chipul meu, ci starea care mă cuprindea uneori și pe care doream s-o regăsesc acolo, s-o înțeleg. Oglinda era primul reper necesar. În ea și dincolo de ea căutam răspuns la întrebările care începuseră să se ivească. Cu anii, aceste oglinzi nu mi-au mai ajuns.

— Și atunci ?

— Pe nesimțite aproape, în jurul meu s-au strîns cărțile care sînt, într-un fel, oglinzi mai adînci și mai fascinante. Apoi, m-am îndreptat spre teatru din nevoia de a recrea concretul lumii care mă împresura cu adevărurile, cu tainele, cu îndoielile, cu frumusețile și rănile ei.

— Totuși, care ar fi reperele devenirii dumneavoastră ?

— N-aș putea numi, nici măcar cu o largă aproximație, punctele nodale ale acestei plămădiri. Actele biografice sau fișele de repertoriu și personaje nu pot reconstitui drumul formării unui artist. Nu-l pot reface în esența și în interioritatea lui. Lăsăm în urmă, ca în poveste, semne și mărturii pentru o eventuală regăsire a acestui drum. Complexitatea lui nu se mai poate înțelege și simți adunînd date, cronici și fotografii. Artistul trebuie să ducă totul cu sine, să se istovească purtînd toată viața lui creatoare. Nimic nu e de lepădat. Nici greșelile, nici ezitările, nici reușitele. Ele fac forța cu care se mișcă, se ridică, forța cu care împinge și cucerește fiecare pas al lucrării sale.

— Astăzi sînteți mai frumoasă ca odinioară. Să fi exercitat piesele în care ați jucat o influență atît de hotărîtoare asupra dumneavoastră ? Să vă fi marcat atît de esențial chipul ?

— Nu m-am gîndit. Și nici nu cred că m-am schimbat într-atît. Azi sînt poate mai „în expresie", mai recunoscătoare feței pe care le-am dăruit personajelor mele. Lumina lor mă atinge poate și pe mine, rămînînd. Un rol nu trece numai asupra spectatorilor, el modelează, neștiut uneori și în timp, ființa care-l naște, așa cum maternitatea modifică de cele mai multe ori chipul femeii.

— Vă mai place să vă uitați în oglindă ?

— Nu și nu o mai fac cu setea de la început. Au rămas cărțile, viața.

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

G. Călinescu, inedit
— cronică literară de Al. Piru
(pagina 11)

Subiectul Grigorescu
de Tudor Octavian
(pagina 14)

Cum vă place
— o rubrică realizată de cititorii noștri
(pagina 15)

Viața culturală la zi

În lumină

Așa cum stai
în prezent pentru lumină și
Pentru nașterea mea
Dă-mi toți mugurii
Din ochii dimineții,
Din ecourile lor
Am aprins puțin cîte puțin
Viața
Ca nimeni să nu-mi poată
intoarce
Cuvintele

Și nimeni să nu-mi strige
pe nume
Focul de pe tărîmul celălalt.
Așa cum stai
În lumini îmbrățișate
Fără stringere de inimă
Mă încredințez
Pentru fiecare poezie
Oricît m-ar chinui
Țipetele cuvintelor

ION VĂDUVA ■

Destinul, ca bibliografie

Dacă este adevărat — și este ! — că viața unei culturi se compune nu numai din suma operelor, ci și din totalitatea existențelor literare individuale, este limpede pentru cc **biografia** omului de cultură devine în cele din urmă — **bibliografie.**

Personalitatea lui George Ivașcu — istoric literar, editor, cadru universitar, publicist, conducător de reviste literare de primă însemnătate, descoperitor, îndrumător și susținător generos al multor talente cu notorietate în domeniu — oferă, indiscutabil, toate punctele de reper ale unei adevărate biografii-bibliografie, ajunsă astăzi la 75 de ani, din care mai bine de 50 constituie o existență intelectual-militantă exemplară.

Nu este nevoie de prea multe argumente spre a realiza dimensiunile exacte (riscurile și pericolele de tot felul, ca și responsabilitatea extremă) ale unui debut în presa de stînga a anilor '30, cu articole ce apărau democrația, demascau și condamnau liniile ucigătoare ale ascensiunii fasciste în România, pledînd pentru drepturile clasei muncitoare și ale intelectualității progresiste. Conducător al revistei **Manifest** (1934—1936) — publicație editată „întru afirmarea năzuinței de democrație de pe o poziție antifascistă declarată, prin promovarea unei literaturi protestatare" — George Ivașcu va semna editoriale fulminante **(Huliganism ideologic sau dialectica naționalismului, Politica de intimidare a intelectualilor, Concentrare în lagărul fascist** etc.), reportaje acuzatoare **(Prin satele triste ale Tutovei, Invalizii, Într-un fund de autobuz** etc.), va face cronică literară („vom înregistra faptul literar fără emfază și fără sperietori. Ne vom strădui să fim mai mult cronicari decît critici și nu vom da sentințe răsunătoare și nici directive"), va traduce (din Rilke sau Gide), va lua interviuri ș.a.m.d. O parte din această intensă și febrilă activitate publicistică (alături de colaborarea la **Jurnalul literar**) se află adunată în volumele **Confruntări literare** (1966) și **Jurnal ieșean** (1971), iar prefața la antologia reportajului românesc dintre 1829 și 1966 **(Reflector peste timp)** oferă o imagine în plus a relației simpatetice dintre mai vechiul reporter și actualul istoric literar. Volumul I din **Istoria literaturii române** (1969) — prin care George Ivașcu, unul din colaboratorii apropiați ai lui Călinescu, construiește un model eficient al relației istoric (social) cultural-estetic în cadrul începuturilor literaturii naționale — monografia **Dobrogeanu-Gherea** (1972), exactă și bogată în disocieri utile, ediția de poezie Lucian Blaga din 1962 (unul din punctele majore de referință din destinul contemporan al poetului, cu felurite implicații ulterioare în cuprinsul receptării critice), ca și primul volum (1812—1866) al antologiei **Din istoria criticii literare românești** (1967) — constituie numai cîteva din capitolele „editoriale", ca să spunem așa, ale acestei biografii-bibliografie.

Pentru că, în fapt, ceea ce reprezintă cîștigul major al acestei opere-viață în cuprinsul culturii noastre de azi rezidă în arhitectura pe care George Ivașcu a oferit-o revistelor **Contemporanul** (din 1946 pînă în 1971) și **România literară** (din 1971 pînă astăzi): treizeci de ani de presă, așadar, peste 1 500 de săptămîni de literatură, de cultură și valoare social-estetică, zeci de mii de pagini gîndite, citite și recitite de aceeași privire atentă, sute de semnături a căror calitate a fost girată de aceeași competență, stimulată de aceeași generozitate și care compun, practic, literatura română contemporană".

TANIA RADU ■

Vitrina cărților

Inedite, restituiri, exegeze

● O foarte plăcută surpriză pentru iubitorii de istorie a Bucureștilor, inclusiv pentru „mateinii", o constituie apariția, în demult prețuita colecție „Restitutio" a Editurii Minerva, a volumului **Portrete și evocări istorice** de G.I. Ionnescu-Gion, ediție îngrijită, prefață, note, glosar și bibliografie de Vistian Goia. Personalitate compusă din savuroase contraste, istoric de certă importanță, memorialist, gazetar, cronicar teatral, eseist de mare calibru (căruia va trebui să i se facă o dată și-odată parte dreaptă în domeniu), avînd și o existență pe măsură, adulat în cele mai selecte saloane ale urbei, contestat, minimalizat și din nou prețuit, — Ionnescu Gion își conservă aproape intacte, astăzi, farmecul și subtilitatea scriiturii, precizia elegantă a portretizării, siguranța cu care detectează printre aluviunile documentare și pitorești esențele fizionomici autohtone. Deși din cele peste 800 de pagini, cîte formează materia celor 23 de capitole din lucrarea capitală a autorului **(Istoria Bucurescilor**, apărută la Socec, în 1899), editorul a optat numai pentru două capitole (V. **Curțile domnești, 1461—1800** și XXII. Din **Viața bucureștenilor pînă la 1800**), bogăția detaliilor cuprinse aici, alături de interesul reprezentat de celelalte secțiuni ale ediției **(Din istoria fanarioților : Alexandru Ipsilanti și fiii săi, Nicolae P. Mavrogheni și lady Craven**, evocarea Dorei d'Istria, a Iuliei Hasdeu, a lui C.A. Rosetti, G. Sion, Ioan Brezoianu, etc.) compensează cantitatea prin calitate și oferă o lectură din mai multe unghiuri de vedere atrăgătoare.

● Un nou volum de **Documente literare inedite** (al V-lea), cuprinzînd **Teatru românesc inedit din secolul al XIX-lea** și apărut la Editura Minerva prin exemplara abnegație a lui Paul Cornea, Andrei Nestorescu și Petre Costinescu, readuce în atenție un domeniu care, îndeobște, nu se bucură de atenția meritată : cel ai începuturilor dramaturgiei naționale. Claustrat în cadrul binomului **localizare** (adaptare) — **originalitate**, între modele și efortul de automodelare, teatrul românesc din secolul trecut își dovedește la ora de față, dacă nu o vitalitate neapărat scenică, în orice caz una ținînd de resortul sociologiei, al istoriei mentalităților și al istoriei formelor dramatice. Calități prin care se impun, de această dată, unele texte semnate de Costache și Iorgu Caragiali, de Matei Millo, Alecu Donici și I.M. Bujoreanu, dar în special **Voiaj din Podul Mogoșoaii pînă în țigănia Vlădichii. Călătorie pe uscat și pe mare**, „pamflet politic dialogat" atribuit lui I. Heliade-Rădulescu. Textul — structural, arată Paul Cornea, pe „călătoria întreprinsă la începutul anului 1839 de colonelul I. Cimpineanu, șeful opoziției liberale în Țara Românească, la Constantinopol, Paris și Londra, spre a dezvălui intrigile țariste în Principate și a căuta sprijin în vederea înfăptuirii Unirii" — este o bogăție de vervă și suculență ironică, excelînd în „persiflarea subțire ca și în bufoneria verbală, în batjocura mucalită ca și în sarcasmul veninos", adăugînd o etapă — încă una, dar cît de necesară ! — în drumul de la Alecsandri la I.L. Caragiale.

● Tot la Editura Minerva, Al. Săndulescu, fidel unei iubiri (istorico-literare) mai vechi, publică volumul **Duiliu Zamfirescu și marele său roman epistolar**, întreprindere întru totul firească pentru cel care a îngrijit mai multe ediții de **corespondență** a autorului **Vieții la țară** și care a semnat, în 1972, un studiu asupra **Literaturii epistolare.** Corespondența se instituie în cazul lui Duiliu Zamfirescu ca un adevărat jurnal, iar cînd personalitatea autorului beneficiază de un destin direct proporțial calităților, dar și defectelor sale, ea capătă o dublă însemnătate : psiho-socială și psiho-artistică. Ambițiile, iubirile, idealurile umane, scriitoricești și politice ale diplomatului de carieră, elanurile romantice și energia polemică, indeciziile și opțiunile uneori șocante, oscilațiile în prietenie și veneratie, notele narcisiace și generozitatea elegant învăluită, melancoliile citeodată bovarice și duritatea autoimpusă — ale lui Duiliu Zamfirescu, au în persoana lui Al. Săndulescu un comentator înzestrat cu o necesară fibră simpatetică, dar și cu obiectivitatea adecvată multelor motivări și nuanțări reclamate de un atare subiect. Exegeza realizată de Al. Săndulescu — al cărei titlu putea fi **Lupta cu prejudecățile** (cu cele antume, dar și cu cele postume) — refăcînd „dosarul unei existențe" de multe ori mai palpitantă decît creația literară, propriu-zisă, a acesteia.

T. RADU ■

A fost odată ca niciodată

Între cele mai noi volume ale **Editurii „Ion Creangă"** (ne-am aplecat asupra lor și pentru că, iată, vacanța mare e-n toi !), consemnăm două cărți de desenat, **Iepurii și crapii**, de **Tudor Arghezi**, și **Musafirul nepoftit**, de **Florin Iordăchescu.** Cărți de desenat fiind, ne vom da cu părerea, ca să zicem așa, asupra ilustrațiilor : sînt frumoase. Au în ele, de-adevăratelea, o naivitate copilărească, întregind povestirea argheziană, sau poema fabulă despre un ospăț al păsărilor din curte, ospăț la care va sosi, se putea altfel, și un vulpoi ! Cei ce se vor încumeta să ia ca model planșele colorate și, mai apoi, să coloreze ei înșiși planșele în alb negru, vor putea să spună că, pe timpul verii au avut o bună profesoară de desen, pe **Valeria Eva-Chiș.** ● Tot Valeria Eva-Chiș semnează și ilustrația unui alt volum. **Vara Puiculuț**, de **Dorin Almășan.** De-această dată, ilustrația, inclusiv vignetele, fac dovada că artista are o deosebită înțelegere a universului grafic destinat cu precădere copiilor. Cît despre poveștile cuprinse în volum, ele au un aer poematic tocmai bun pentru copiii care încă nu știu ce este aceea o năzdrăvănie. Parcă prea cuminți și ascultători sînt copiii care s-ar putea emoționa de tot felul de năzbîtioare ale animalelor de prin pădure sau de la grădina zoologică ! Pe de altă parte, însă, textul, în osîrdia sa poeticească, este credem noi, prea greu de înțeles și, mai ales, de explicat : „Iată, la Carul Mare s-a înhămat elegantul Pegas, care minat de Vizitiu aleargă pe întinsele cîmpii fără să le atingă. Orion și-a scos de la șold spada și s-a angajat într-un aprig duel cu Dragonul. Cloșca cu pui ciugulește boabe de stele, știind că lupta lor nu e pe viață și pe moarte, ci doar un spectacol. Leul, cu coama încinsă de meteoriți, urmărește zborul planat al Lebedei". De unde să știe copilul chiar toate constelațiile ? ! ● O carte sprințară și vioaie, ca text, dar și ca ilustrație, întrucît desenul lămurește povestirea, este **Anotimpurile și micii pictori vrăjitori**, de **Victor Sivetidis.** Ilustratorul, **Dumitru Dobrică** desfășoară un larg evantai de soluții plastice în care imaginația și joaca sînt pe primul plan. ● O carte emoționantă prin duioșenia pe care autoarea, **Silvia Kerim**, încearcă să o stîrnească în copii — și, după părerea noastră, acest lucru foarte greu, reușește pe deplin să-l înfăptuiască — este **Bunica albă**, ilustrată cu delicatețe și gingășie de către **Constantin Baciu.** Alte cărți, **Noi cinci, Trică și comoara**, de **Tudor Negoiță, Omul fără umbră**, de **George Nestor**, și **Caruselul primăverii**, de **Elena Ghirvu-Călin**, își așteaptă în această vară cititorii pasionați de veșnica frumusețe a lui „a fost odată ca niciodată", în spatele căruia se ascund atîtea și atîtea mari miracole. Asupra ilustrației acestor ultime trei cărți nu ne-am oprit întrucît ilustrația lipsește aproape cu desăvîrșire, ceea ce, din punctul de vedere al copiilor, nu credem că e lucru tocmai bun.

VICTOR NIȚA ■

CAP LIMPEDE

● CONVORBIRI LITERARE nr. 6/1986. Un dublu număr aniversar. Pe de o parte, obișnuitul grupaj pe care revista îl consacră, în pragul verii, lui Mihai Eminescu, pe de alta, două pagini dedicate profesorului Constantin Cioprașa, istoric și critic literar, mentor al vieții literare ieșene, cu prilejul celor 70 de ani. ● Despre poezia și proza eminesciană glosează în acest număr Virgil Cuțitaru, Leonida Maniu, Elena Pricop (deținătoarea premiului revistei **Convorbiri literare** la Colocviul științific studențesc Iași, 1986), Ștefan Giosu și Victor Macarie (ultimii doi, cu contribuții mai specializate — traduceri în aromână și, respectiv, restituiri de istorie literară). Grupajul critic propriu-zis este, în genere respectuos — convențional ● Cinci poezii de Ion Mircea (decantări de spirit și sensibilitate) și pagini de jurnal, sub titlul **Primele zece** (zile, probabil), semnate de Mircea Horia Simionescu, sînt de remarcat în paginile literare propriu-zise ale acestui număr. ● La rubrica **Panoramic**, Ioan Holban îl admite pe Constantin Stan, odată cu cea de a treia carte a sa, „în rîndul prozatorilor «profesioniști» ai generației '80", iar Alexandru Piru realizează un succint portret al unui „vrednic urmaș al marelui Emil Botta", Florin Muscalu. ● O **Viață a cărților** care se citește cu mult interes. Alături de eseul tentat de „o istorie a moravurilor societății românești din unghiul (...) relațiilor amicale" și cu aplicație la corespondența lui Alecsandri **(Opere** vol. X) și Maiorescu (Jurnal, vol. VI) se asază foarte bine și foiletonul dens al lui Val Condurache despre Nicolae Manolescu **(O ușă abia întredeschisă)** și cronica de largi proporții, despre **Rod** de Cezar Ivănescu, semnată însă destul de curios pentru o astfel de rubrică : C.P., precum și „oximoronul critic" — ca să fabricăm o formulă pe măsura dipticului semnat de George Pruteanu. Dacă Mircea Martin prilejuiește semnalarului un comentariu eminamente exclamativ (pe alocuri, aproape în versuri !), Romulus Rusan stîrnește declarații fără drept de apel : „Nu știu alții cum sînt, dar eu, în notele de drum, vreau om, vreau viață, vreau senzualitatea contactelor cu alte ceruri și pămînturi"... ● Revista brașoveană **Astra** aniversează în numărul 6/1986 douăzeci de ani de existență. Două decenii în care „semnăturile celor mai de seamă scriitori și cărturari ai timpului nostru : Arghezi, Jebeleanu, Bogza, Preda, Barbu, Stănescu, Doinaș, (...) nestematele unor inedite de Eminescu, Blaga, Barițiu, Enescu, Goga, Maiorescu, mii și mii de pagini" poartă „scintilația eternității". Am citat din cursivul semnat de Daniel Drăgan. ● Cîteva însemnări sensibile, dedicate de asemenea aniversării **Astrei** semnează Alexandru Andrițoiu, Augustin Buzura, Dina Cocea, Aurel Rău, Cornelin Sturzu, Anghel Dumbrăveanu, Ilarion Ionescu-Galați, Mihai Olos, Mihai Ungheanu și Ion Vlad, sub titlul **Tradiții patriotice și revoluționare ale Astrei** ● Ion Lupu publică în pagina 9 a revistei cîteva scrisori ale lui Nichita Stănescu, al căror destinatar a fost, și în care laitmotivul generos nu este altul decît vocația prieteniei. ● Mircea Horia Simionescu este prezent și în paginile **Astrei**, de această dată cu un interviu consemnat de Daniel Drăgan. Plăcuta locvacitate a prozatorului tîrgoviștean transmite dialogului nu doar timbrul aparte al personalității sale, ci și opinii întemeiate și dublate de un discret subtext polemic, privind „școala de la Tîrgoviște". Interviul face astfel un frumos pandant explicativ paginilor de jurnal din **Convorbiri literare,** despre care a fost vorba mai sus. ● Remarcăm însemnarea vioaie, la obiect și în același timp... neiertătoare a Mirunei Runcan, sub titlul rubricii **Creșterea limbii românești.** ● O pagină de vacanță — ultima din acest număr — ne propune, în traducere, trei proze scurte umoristice, dintre care savuroasă este mai ales **Cum să faci un milion de dolari în concediu**, de Leonard S. Bernstein (trad. Petru Iamandi).

● Asumîndu-și într-un sens mai larg menirea de revistă literară lunară, **Vatra** nr. 6/1986 nu se sfiește să recupereze din producția editorială a anilor trecuți titluri de cert interes, necomentate la vremea respectivă. Gheorghe Păun semnează astfel un excelent comentariu la **Timpul** lui Solomon Marcus, veritabil „«roman» al timpu-

Gala tinerilor concertişti

Promisiuni

Într-un an aniversar **Carl Maria von Weber** (se împlinesc două sute de ani de la naşterea acestui important compozitor romantic german), este firesc ca o parte dintre manifestările muzicale să-i fie dedicate. Una dintre ele, realizînd o integrală a lucrărilor concertante pentru instrumente de suflat şi orchestră de Weber, mai mult, alăturîndu-le pe acestea unor similare pagini de **Mozart** (compozitor care l-a influenţat enorm) mărturiseşte preocuparea atentă pentru calitatea unor concerte care se doresc a fi şi autentice acte de cultură muzicală. În cazul **„Galei tinerilor concertişti"** din Constanţa, realizată în colaborare de Teatrul Liric din localitate, Comitetul Judeţean U.T.C. şi A.T.M., importanţa ei sporeşte prin programarea unor talente tinere, remarcate pe scenele noastre de concert, în concursuri naţionale şi internaţionale. Nefiind vorba aici de prime apariţii pe scena publică, termenii cronicii muzicale se pot simplifica oarecum, insistînd pe confirmarea (sau neconfirmarea) valorii interpretative. Să începem cu clarinetiştii. Cel mai matur ni se pare a fi orădeanul **Liviu Gocan**, posesor al unui ton timbrat, expresiv, construind fraze bine închegate muzical, avînd acea prezenţă de spirit care se constituie în superioară formă a talentului artistic. De asemenea, **Dan Avramovici** denotă cantabilitate, frazează coerent, logic, avînd un timbru puţin cam „moale", însă foarte potrivit aici, în pagini în care melodia este la ea acasă. **Liviu Boceşan** n-a trecut deocamdată pragul confirmării, deşi, cu alte ocazii, l-am putut asculta la un nivel net superior. Am mai ascultat un foarte bun fagotist, **Romeo Domuncu** în Concertul pentru fagot şi orchestră de Weber, cu tehnică impresionantă, fără a neglija cîtuşi de puţin elementele de cantabilitate. Tînărul flautist, **Mihai Maxim**, a interpretat o superbă pagină concertantă mozartiană, avînd calităţi deosebite, de susţinere a sunetului, de vibraţie şi „muzicalizare" a liniei melodice celei mai simple, cu evidente calităţi de virtuoz. Un cornist merituos, **Remus Cozma**, tot într-o pagină weberiană, a dovedit reale calităţi, tehnice şi sensibile, dacă facem însă abstracţie de unele falsuri şi „scăpări" în momentele în tempo ridicat. Dintre violonişti, studenta **Luminiţa Burcă** în Concertul nr. 6 pentru vioară şi orchestră de Mozart, merită toată atenţia, avînd aceea ştiinţă a frazării neostentative, a susţinerii sunetului cu naturaleţe, atît de potrivită ethosului mozartian, în timp ce braşoveanul **Mihai Ionescu**, aflîndu-se evident într-o zi proastă, în care faptele elementare de intonaţie rămîn departe de intenţiile instrumentistului, n-a confirmat aşteptările. Cuvinte foarte frumoase şi în privinţa pianiştilor : în pagina românească a galei (Concertul pentru pian şi orchestră de coarde de Dan Constantinescu), **Ana Maria Avram** a demonstrat o sensibilă înţelegere a unei partituri contemporane. Într-un frumos moment mozartian. **Lena Vieru** a realizat cîteva pagini de excepţie, în special în partea lentă. Tot cu Mozart. **Vlad Dimulescu** a reprezentat culminaţia artistică „tînără" a unei reuşite gale concertistice. Am scris culminaţie „tînără" deoarece organizatorii au avut interesanta iniţiativă de a invita, alături de acest buchet de tinere talente, doi artişti de renume : violonistul **Ştefan Ruha**, interpretînd două pagini mozartiene şi clarinetistul **Aurelian-Octav Popa**, cîntînd cu măiestria sa binecunoscută trei momente weberiene (dintre care unul reprezintă o prelucrare proprie a binecunoscutului cvintet cu clarinet). Este aceasta o iniţiativă potrivită ? Dacă ne gîndim la afluenţa publicului, atras de „rezonanţa" afişelor — da ; dacă ne gîndim însă la inevitabilele comparaţii care se nasc de aici, uneori uşor inhibatoare, sîntem parcă înclinaţi să răspundem tot afirmativ, deoarece arta înseamnă şi competiţie (bineînţeles, în mod creator, sensibil).

VIOREL CREŢU ■

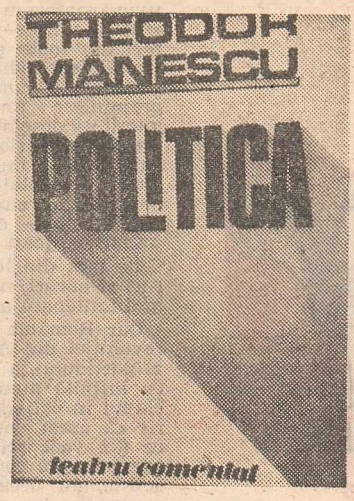

Teatrul în colecţii şi serii

La editura Eminescu continuă să apară cărţi de mare interes care dovedesc preocuparea permanentă acordată de acest colectiv fenomenului teatral autohton şi universal. Astfel, o piesă de succes din repertoriul cîtorva teatre de la noi — **Cerul înstelat deasupra noastră** de Ecaterina Oproiu —, a fost publicată în prestigioasa colecţie **Rampa**. Iată despre acest valoros text dramatic o opinie avizată datorată criticului Marian Popescu : **„...Cerul înstelat deasupra noastră** mărturiseşte o iscodire neobosită a substerfugiilor şi rutinelor prin care timpul uman a părăsit calea regală a Iubirii..." ● În seria **Teatru comentat** aceeaşi editură ne propune spre lectură cinci piese de Theodor Mănescu : **Excursia, Noaptea pe asfalt, Mingiierea, Politica I** şi **Dialectica** sau **Trestia ginditoare.** Prefaţa volumului aparţine lui Constantin Măciucă iar paginile în loc de postfaţă sînt semnate de Dinu Săraru care afirmă entuziasmat : „Orgoliul scriitorului de a se afla, partizan, în mijlocul evenimentelor şi de a pătrunde structura istoriei moderne a României, luminînd-o într-o parabolă despre drama conştiinţei comuniste, a asumării răspunderii pentru destinul unui popor întreg, s-a şi întîlnit; inspirat, cu ecoul lui scenic excepţional." Ultimele două piese fac parte dintr-o tetralogie intitulată **Politica.** „Romanele dramatice" care o alcătuiesc reprezintă Convorbiri între vii şi morţi, la care participă, probabil, şi cei încă nenăscuţi ● Colecţia **Masca** a ajuns la numerele 40 şi 41 : Antoaneta Tănăsescu **Destin teatral — Aurel Baranga,** o fină analiză a creaţiei unui dramaturg al cărui dialog cu timpul „a început... sub semnul unui optimism bine temperat dar real" şi Constantin Măciucă — **Motive şi structuri dramatice,** în care se realizează din secvenţe semnificative o definire autorizată a momentului teatrul actual. **(George Arion).**

CAP LIMPEDE

lui". iar Anton Cosma scrie o recenzie la romanul-jurnal al lui Ion Vlasiu, **Cartea de toate zilele.** ● Dan Culcer într-un palpitant dialog cu Solomon Marcus : „— Ce rol are spiritul utopic în viaţa noastră ? Aţi gîndit vreodată în acest spirit ? — Înţeleg prin utopie orice scenarii de viitor care nu rezultă din extrapolarea stărilor trecute sau prezente. (...) Cred că discursul utopic are un rol important, iar spiritul utopic este un ingredient esenţial al oricărei culturi ; dar, ca orice ingredient, proporţiile şi contextul său, interacţiunea sa cu reprezentările neutopice trebuie ţinute sub un control riguros".

● În **Familia** nr. 6/1986, Ion Simuţ scrie despre **Tendinţe ale criticii actuale:** „...critica noastră contemporană are toate formele de relief. Litoralul şi cîmpia foiletonistică sînt foarte aglomerate. La munte urcă numai temerarii şi aceştia sînt puţini. Alpiniştii veritabili sînt solitari. Numai spiritele cuprinzătoare şi îndrăzneţe au nevoie de mari înălţimi", Firește, metaforele conţin în text şi exemplificările aferente. ● Gheorghe Grigurcu, prezent în mai toate revistele lunare în această perioadă (graţie probabil unei efervescenţe biografice aniversare), acordă în **Familia** un interviu lui Nicolae Băciuţ. „Să vă mărturisesc (...) că sînt vizitat, în unele zile enigmatice, de „omul negru" al poeziei. ca de un **alter ego** ce-mi tulbură tihna funcţionărească, burgheză, a eului critic ? (...) Criticul din mine n-are puterea nici a-l aproba, nici a-l repudia pe poetul din mine. (...) Şi cu toate acestea, se petrece citeodată o contopire ca între fiinţe foarte dragi una alteia, cînd criticul nu mai simte că nu e poet, cînd poetul nu mai simte că nu e critic". Ciudăţeniile creaţiei ! **(T. R.)**

● **Subscriem.** Un articol cu un titlu incitant, **Rebuturi de... vacanţă publică** Mircea Bunea în **Scînteia** din 25 iulie în care se semnalează, pe bună dreptate, înmulţirea numărului de cărţi ce nu fac cinste celor care le tipăresc : au pagini albe, sau inversate, sau lipsă... După ce închină un emoţionant elogiu cărţii („Cartea era armă; era şcoală ; era Ţară ; era artă ; era ştiinţă ; era crez statornic ; era comoară".) semnatarul articolului conchide : „Dintr-un motiv sau altul, probabil că astfel de rebuturi nu pot fi evitate. Ceea ce rămîne de neînţeles : **„de ce sînt difuzate asemenea rebuturi? Ce face „Controlul de calitate ? (G. A)**

Cronica literară de Al. Piru

G. Călinescu, inedit

Sub titlul **Aproape de Elada** (sintagmă figurînd în **Sensul clasicismului,** lecţie de deschidere ţinută de G. Călinescu la Facultatea de litere şi filosofie din Bucureşti în ziua de 16 ianuarie 1946), Geo Şerban publică în colecţia „Capricorn" a Institutului de istorie şi teorie literară (nr. 2, 1985) opt conferinţe ţinute de G. Călinescu cu diverse prilejuri între 1943 şi 1948 şi din care el însuşi a excerptat fragmente în **Vremea** din 6 septembrie 1944 **(Oratorie** din **Oratoria şi cerebralitatea),** în **Lumea** (10 decembrie 1945 şi 6 ianuarie 1946) **Cărţile şi Ce este un autodidact** din **Prietenele noastre cărţile,** în **Lumea** din 13 ianuarie 1946 **(Discriminaţii** din conferinţa **Ce înseamnă literatura italiană pentru noi),** în **Naţiunea** din 4 iulie 1946 **(Unele femei** din conferinţa despre femeia română ţinută în primăvara lui 1947), în **Lumea** din 24 martie 1946 **(Extemporal** din conferinţa ţinută în faţa alegătorilor săi din Brăila în martie 1948). Detalii din cele opt conferinţe figurează şi în alte articole sau studii de G. Călinescu încît se înţelege de ce nu şi le-a publicat el însuşi integral. Dar acest lucru trebuia să-l facă cineva şi este bine că l-a făcut Geo Şerban. Conferinţele le-a grupat sub titlul **Prolegomene.** În a doua parte a cărţii sub titlul **Din „Carnete"** (care însă nu există ca atare) apar însemnări despre ceea ce Călinescu va numi sinteză epică, despre filosofia lui Schelling din **System des Transzendentalen Idealismus** (1890), cărţile Ricardei Huch despre romantism, despre **Das Erlebnis und die Dichtung** de Dilthey, despre Oscar Walzel **(Deutsche Romantik, Das Prometheussymbol von Schaftesbury zu Goethe, Vom Geistesleben des 18. und 19. Jahrhunderte),** despre Ludwig Tieck, despre cărţile lui Ernest Cassirer citite în italieneşte **Individ şi cosmos în filosofia Renaşterii** şi **Filosofia iluminismului,** o notă despre **Arta clasică a Renaşterii** (în traducere italiană) de Heinrich Wölfflin, despre **Artele ţesutului** de Gaston Migeon. despre **La pittura italiana del Seicento** de Vincenze Constantini, despre o antologie de prozatori minori din Cinquecento şi o culegere de tratate tot din Cinquecento despre femeie. despre estetica lui Parini, despre romanele doamnei de Staël, literatura lui Stendhal, despre **Sensul literaturii italiene** (1931) de G.A. Borgese, **Ilfuocco** de D'Annunzio şi **Malombra** de Fogazzaro. Tot ce trebuia să reţină la lectură, G. Călinescu formula în scris şi prelegerile sale universitare erau rostite aproape identic cu textul compus în prealabil, la curs profesorul venind doar cu citatele. Este de la sine înţeles că reţinea din orice carte numai ce credea el şi că însemnările erau utile în primul rînd pentru el.

În privinţa ediţiei lui Geo Şerban, lăudîndu-i iniţiativa, ne permitem unele observaţii. Este clar că titlul **Aproape de Elada** nu corespunde conţinutului culegerii şi nu pune la îndemînă decît puţine „repere pentru o posibilă explicaţie", De ce să le căutăm pe acestea aici şi nu în opera principală ? Este adevărat că Ramiro Ortiz a fost profesorul lui G. Călinescu, dar ne înşelăm dacă vedem în Ortiz un magistru şi în studentul său, un discipol. Foarte stimat la noi mai ales pentru studiul său **Per la storia della cultura italiana in Rumania** (1916), Ortiz n-a obţinut aceeaşi apreciere din partea compatrioţilor săi. Nici o istorie a literaturii italiene (Natalino Sapegno, Giuseppe Petrinio şi nici chiar Nina Façon care-i citează pe aceştia) nu-l menţionează (la Nina Façon apare doar în prefaţă). Mai mult cred că a învăţat Călinescu de la De Sanctis.

Revista de istorie şi teorie literară nr. 3 din 1983 a publicat de curînd un articol inedit de G. Călinescu despre **Ludwig Tieck.** Articolul, transcris de mine, era ultima formă a celui din arhiva Călinescu semnalat de bibliografia Ion Bălu la nr. 5006 (13 f. + 9 f. jumătăţi de coală, fişe şi conspecte cu cerneală neagră). Geo Şerban crede că în articolul din revistă sînt unele greşeli. Este posibil, dar în cazul cuvîntului **melice** (reprezentanţii **melice)** cred că schimbarea în melodice a făcut-o Călinescu însuşi. Un exemplu îl avem în articolul din **Lumea, Discriminaţii**, unde cuvîntul din manuscris **suav** (Ploaia... e un fenomen **suav)** a fost schimbat în **sonor.** Cred însă că chiar dacă în articolul **Cărţile** din **Lumea** a apărut cuvîntul **neprizabil** (poetul... e un personaj **neprizabil),** autorul trebuie să fi scris **meprizabil.** Să fie în ediţie o greşeală de tipar ?

A cui este greşeala că numele lui Saavedra Fajardo, autorul cărţii **Idea de un principe politico cristiano, representada en cien empresas** (1640) este transcris de editor de două ori Fagardo ? Şi nu este oare Pudendorf faimosul Pufendorf, autorul vestitului tratat **De jure naturae et gentium** din 1672 ? Ce este cu **curiguerismul** spaniol ? Nu cumva vine de la numele arhitectului şi decoratorului José de Churriguera, creatorul unui stil exuberant în barocul spaniol ?

Mari probleme i-au pus editorului citatele date de G. Călinescu, în conferinţele sale, în limba italiană. „Individul italian, spune Călinescu, arată în faptă şi în literatură o repulsie faţă de alimentaţia grea" şi exemplifică printr-un citat dintr-o satiră de Ariosto în care se exprimă plăcerea de a mînca un nap copt cu propriile mîini : „In casa mia mi fa meglio una rapa / Ch'io cuoca, e cotta su'n stecco m'inforco..." Geo Şerban transcrie în loc de cuoca, **curca** şi în loc de m'inforco, **m'informo.** Apar greşeli chiar cînd versurile sînt citate în româneşte. Astfel cele despre îngheţată ale lui Magalotti : „Nise, di quell'urnetta / Svolgi la vite aurata, e tranne fuore / Con la tue man di rose / Quelle nevi odorose" în traducerea lui G. Călinescu : „Nise, desfă capacul aurit / Al acelei chisele şi scoate afară / Cu mîinile tale trandafirii / Zăpezile îmbălsămate". La Geo Şerban, Nise a devenit **Nase.** „Dante, susţine Călinescu, nu-şi poate imagina o mare nordică, furibundă, ci un lac pacific pe care poţi aluneca într-o mică navă" şi citează prima strofă din **Canzoniere,** XV, sonet : „Guido, i'vorrei che tu e Lapo ed io / Fossimo presi per incantamento, / E messi in un vascel, ch'ad ogni vento / Per mare andasse al voler vostro e mio". La Geo Şerban vascel devine **vasel** şi al voler, **a voler.** Lipsesc şi virgulele după incantamento şi vascel. Guido şi Lapo de aici sînt Guido Cavalcanti şi Lapo Gianni care împreună cu Dante şi Cino da Pistoia au reprezentat între 1280 şi 1337 aşa numitul în literatura italiană dulce stil nou. Vorbind despre dulcele stil nou, Călinescu susţine că este un fenomen literar care n-a apărut altfel decît după cîteva secole de maturitate şi (aici Geo Şerban dă de cuvinte indescifrabile în manuscris) după Renaştere", Acest „după Renaştere" deranjează mai mult decît cuvintele indescifrabile omise, pentru că s-ar înţelege că dulcele stil nou a continuat şi după cinquecento, ceea ce nu este posibil să fi spus G. Călinescu. Poate fi vorba cel mult de o influenţă a dulcelui stil nou amestecat cu petrarchismul doar pînă la jumătatea lui quatrocento.

Cel mai grandios proiect al Epocii Ceaușescu:

„Orice om de bună credință care privește la tot ce s-a realizat în patria noastră, la transformarea însăși a geografiei României — prin marile lucrări de construcții, de înnoire a orașelor și satelor, prin vastele lucrări de irigații, prin realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră — poate să constate ce forță creatoare are un popor care a scuturat pentru totdeauna asuprirea și inegalitatea, a devenit stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale și își făurește în mod conștient propriul său viitor !"

NICOLAE CEAUȘESCU

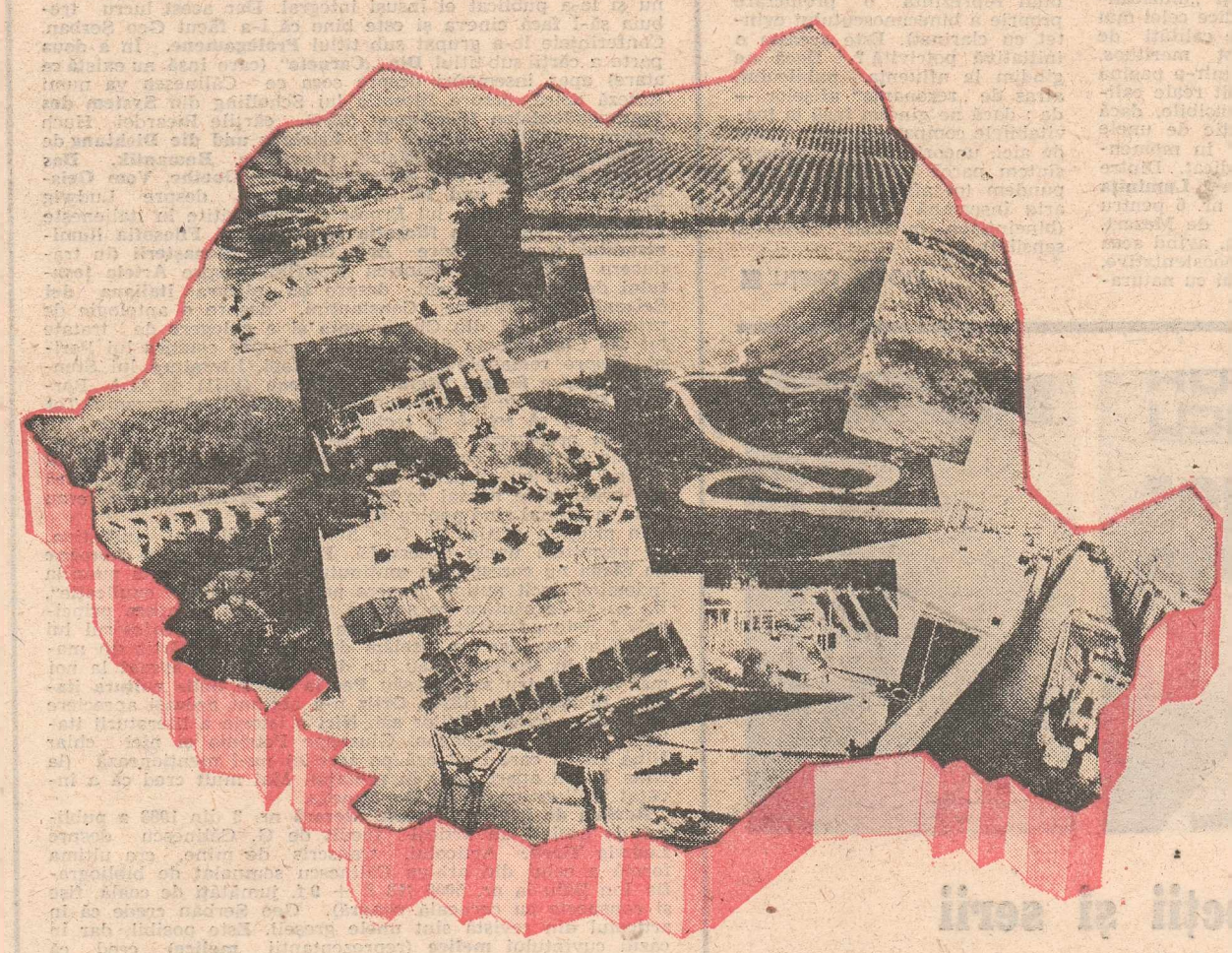

Vă prezentăm astăzi capitolele viitoarei noastre „cărți" de reportaj, pe care Flacăra vă invită s-o răsfoiți în zilele de puternică vibrație și dăruire în muncă din preajma marii sărbători naționale de la 23 August. O „carte" cu filele proaspăt ieșite din teascurile actualității celei mai fierbinți, prin care noua întemeiere geografică a României din anii Epocii Ceaușescu se înnobilează cu alte grandioase și profunde mutații în Carpați, la Dunăre, pe dealuri, în cîmpie, pe rîuri și căi de comunicație — adică în toate articulațiile care alcătuiesc frumusețea și forța țării și care nasc fericirea acestui pămînt și a oamenilor săi

„Pe-un picior de plai, / Pe-o gură de rai"... Așa ne-a fost, ne este și ne va fi în veci de veci România noastră. O țară binecuvîntată cu toate darurile unui pămînt ales.

La noi, la români, firea pămîntului, ca și cea a omului, desfide și platitudinea marilor șesuri, și neguroasa închidere de orizonturi a piscurilor montane, dat fiind că însăși Cîmpia Română nu-i decît o mare grădină sub pavăza munților și a Dunării. Accidentul geografic agreabil, surpriza plăcută a reliefurilor, împletită cu surpriza operei omului, încîntă și desfată, solicită fără să suprasolicite, ca un spectacol rafinat, condus printr-o regie suavă, ce nu ostenește spiritul prin retorică grandilocventă sau lovituri de teatru. Distribuția între pămîntul de cultură și munte înlesnește un belșug agricol rîvnit încă de pe vremea lui Darius și a lui Alexandru cel Mare. Herodot și Strabon consemnează fertilitatea fabuloasă a teritoriului de la nord de Istru, iar Arian notează, în expedițiile lui Alexandru împotriva geților, acel celebru accident strategic : „Ocrotit de grîiele care îl ascundeau de vederea dușmanilor, Alexandru, în zori de zi, îndreaptă armata prin semănături, iar pedestrimea a înaintat plecînd spicele cu lancea ținută în curmeziș". Dar semănătura e operă umană, munca e aici un exercițiu multimilenar ; războiul, deși neamul străvechi de băștinași e aprig, nu e o instituție sacră, ci un mijloc defensiv dictat de împrejurări. Anticii se apără aruncînd în vrăjmași cu roiuri de albine — un simbol al rodniciei, o armă dulce cu subtile venînuri și putere perenă de roi. Roiul e un popor fabricant de miere și vinuri, dacii ocrotesc stupii și vița de vie și cultivă, de cînd se cunoaște, semănături. Într-o vreme cînd germanii se îndeletniceau cu vînatul, cînd romanii abia începeau să-și întemeieze republica, „geții nemuritori", cum îi numeau elenii, își întindeau influența de la aria Mării Negre pînă-n Bavaria, cultivînd statornic aceste pămînturi. „De-ar avea un rege și ar fi uniți — spune Herodot — ar fi cei mai puternici din toate neamurile pămîntului". Ei ocupă și munții, care sînt pînă spre crestele împăduriți, avînd sub nori pășuni grase pentru turme. Șesurile împrejmuiesc munții, dar în incinta împrejmuită de munți se deschide un alt șes fertil, spart cu plugul din vremi imemoriale. Darurile solului cunosc o scară ce suie pînă în munți, coboară iarăși în șesul fertil, suie munți de metale, coboară în șesuri. Apele delimitează hotarele, iar cununa muntoasă clădește un imens castel de apă — distribuită armonic spre toate zările.

Cîndva, acest pămînt se numea „Dacia Felix"...

Ce țară din lume n-ar fi fost fericită cu atîtea daruri și haruri, ivite sub lucrarea naturii și sub lucrarea multimilenară a omului ?

Dar România noastră, România socialistă, România revoluției din August, România Congresului al IX-lea al partidului, a vrut pentru sine mai mult. S-a aplecat cu infinită atenție asupra ei înseși, contemplîndu-și chipul în oglinda marilor aspirații de viitor. Și a hotărît că acest chip poate răspunde mai viu nădejdilor ce din veac scînteiază pe el. S-a inaugurat astfel — odată cu era construcției unei noi geografii economice, subsumată acestei construcții — era reconstrucției geografiei fizice.

Consecințele acestui gigantic efort se cunosc. Ele cuprind Carpații (transformați, prin baraje, în surse de energie, într-un veritabil castel solar în această parte a Europei, operă ce suplinește scăderea luminii din timpul iernii, refăcînd un climat de străluciri me-

Carpații

Străjeri tăcuți la liniștea țării, Carpații tutelari încep să se conecteze tot mai mult la ritmurile ce, pătrund „dinspre văi", dinspre viața tumultuoasă a industriei țării. Opera de pionierat a Bicazului, a Salvei-Vișeului, a Bumbești-Livezenilor a rămas doar un modest simbol pentru ce va fi fost făcut în anii care au urmat. A fost mai întîi linia blîndă a Transfăgărășanului — semn prevestitor pentru înțelepciunea cu care oamenii erau hotărîți să îmblînzească muntele, să și-l apropie și să-l înscrie în circuitul nevoilor sale de civilizație. Apoi, arcurile trufașe ale barajelor de pe Argeș și Lotru, construcții impunătoare ce par a aparține mai degrabă naturii decît omului, atît de integrate și integratoare sînt pentru relieful ce părea etern inabordabil, dacă nu chiar sfidător al munților noștri. Au urmat celelalte zeci de baraje, pe care le numim atît de simplu „salbe" și care împodobesc peisajul Carpaților cu semne ferme de armonie și urbanitate conectate la însăși viața citadină a țării. Resemnați în fața ofensivei minții iscoditoare a omului, munții noștri au trebuit să-și scoată la iveală tezaurul de bogății, purtate acum la vale, spre marile retorte industriale ce au prins viață la umbra pădurilor seculare. În Căliman, la Roșia Montană, la Cîmpu lui Neag, la Vatra Dornei, la Rovinari și Motru, la Cîmpulung și în alte multe locuri hlamida de suveran a muntelui a trebuit să dezvelească, printr-un gest semnificînd descătușarea energiilor proprii, imensele lor resurse atît de necesare dezvoltării patriei. Printr-un demers susținut, condus cu atenție și înțelepciune, Carpații noștri au devenit în anii din urmă veritabile castele solare ale economiei naționale, reazim și punct de plecare ale șuvoiului de energie care vascularizează intens întreg edificiul industrial al țării **(O. Ș.)**

Dunărea

Dunăre, drum fără pulbere, așa era cîntată Dunărea într-unul din frumoasele noastre cîntece populare. Piedică în calea hoardelor turcești, Dunărea a fost un aliat de nădejde în lupta poporului român în marile bătălii ale istoriei, a fost prima noastră legătură cu marea. Frumoasă și capricioasă ca o iubită, mereu prezentă în viața noastră. Dunărea a ajuns astăzi poate cel mai mare și spectaculos șantier al țării, o sursă inepuizabilă de bogăție, pe care înțelepciunea conducerii de partid și de stat a înțeles s-o valorifice.

Dacă Dunărea ne ferea într-o bună măsură de cei care vroiau să se înfrupte din hărnicia și bogățiile românilor, astăzi ea este o posibilitate de colaborare și conlucrare cu vecinii. Podul de peste Dunăre de la Giurgiu este încă un semn al dorinței de prietenie și bună vecinătate cu Bulgaria. Porțiile de Fier I și II, realizate în colaborare cu Iugoslavia, sînt cea mai ieftină sursă de energie electrică a țării și totodată rezolvă problema traficului fluvial în condiții mai sigure.

Micile orășele semănate pe malul Dunării s-au trezit la o nouă viață economică. Apa Dunării este folosită la irigații și în marile industrii de prelucrare a lemnului de la Brăila. Canalul Dunăre-Marea Neagră care scurtează drumul spre mare cu 400 kilometri dă posibilitatea marilor nave să intre pînă în interiorul țării.

Amplul și ambițiosul program de valorificare a bogățiilor Deltei s-a dovedit pe deplin realizabil. Sute de mii de hectare de pămînt cotropit de-a lungul anilor de milurile și smîrcurile deltei au fost redate agriculturii, fără ca potențialul piscicol și turistic al acestui adevărat monument al naturii să sufere cîtuși de puțin.

Dealurile

Să scormonești un deal, să-l treci prin fălcile uriașelor excavatoare cu cupe rotative, să scoți din măruntaiele lui milioane de tone de cărbune, să-l faci în cele din urmă să dispară definitiv de pe harta țării și să rămînă în urma lui un pămînt drept ca-n palmă pe care să ai știința să-l faci o cîmpie roditoare nu este un semn de semeție, ci unul de înțelepciune izvorîtă din necesitatea înțeleasă și acceptată, de forță, siguranță și maturitate tehnică, de convingere că ceea ce faci, faci bine.

În județele Mehedinți, Gorj și Vîlcea, carierele Lupoaia, Roșiuța, Jilț, Poiana Seciuri, Tismana, Roșia, Girla, Poiana Rovinari, Pinoasa, Alunul, Cerna sînt tot atîtea dealuri care în cîțiva ani vor dispare după ce au fost cernute de mîinile oamenilor.

În urma uriașelor utilaje de excavat, a benzilor de transport și a buldozerelor, în urma minerilor care se mută în fața altui deal rămîne un petic de pămînt fără viață. Pe acest pămînt poposesc în scurtă vreme alți oameni care au învățat cu conștiinciozitate altă lecție : orice palmă de pămînt trebuie să rodească.

Și nu doar transformarea dealurilor în cîmpie e singurul fel de a schimba fața pămîntului. Dealurile sterpe, roase de vînturi și torenți de apă, care pînă nu demult erau considerate rebuturi ale pămîntului au fost stabilizate de lucrarea oamenilor, cresc pe ele astăzi pășuni și livezi. Grîul a urcat și el de la cîmpie pînă pe vîrfurile dealurilor. Noile mașini agricole concepute la institutul de specialitate fac posibilă mecanizarea și pe terenurile în pante accentuate.

Nici un petic de pămînt nu mai este considerat fără speranță. Oamenii știu și au puterea de a face ceea ce știu.

Reconstrucția pământului

diteraneene) ; cuprind apele, în frunte cu Dunărea (devenită și ea energie, un fluviu de energie, și, înainte de a-și stinge numele și ființa în mare, abătută pe o nouă albie, pe Canalul care-i face mai viu elanul vital, mai mari și mai impetuoase bogățiile) ; cuprind dealurile (mutate din loc, desfăcute din coerența de eră a rocilor, dezvăluindu-se ca antrepozite de materiale pentru industriile prezentului și viitorului) ; cuprind cîmpiile (redesenate simetric de mîna omului, prin vaste sisteme de irigații și de ameliorări funciare) ; cuprind țara în întregimea și în rotundul ei, într-o perspectivă de facere și desfacere ce sugerează, prin consecințe, genoza.

Dar oare mai poate rămîne România noastră, în aceste condiții, „o gură de rai" ? Nu-și va altera frumusețea-i eternă ?

Nu, firește că nu ! Buna rînduire și folosire a munților și apelor, a dealurilor și a cîmpiilor, nu bruschează (o întreagă istorie ne-o dovedește !) raporturile noastre tradiționale cu natura. Lacul Roșu nu s-a format altfel decît lacurile de acumulare de la Bicaz, Argeș, Lotru sau Dunăre. Închiderea unor văi prin parapete de beton nu e nici ea, la noi, o noutate. Cine urcă văile Carpaților e uimit să descopere zidurile albe, de luminoasă cetate, ale ctitoriilor de la Sucevița, Cozia sau Arnota.

Ba, mai mult, restructurarea geografică îi fructifică naturii în chip superior frumusețea, ca un gest care-i prelungește geniul. Sau care, poate, pentru întîia oară, i-l revelează. Lacul Roșu pare mai „făcut", mai artificial ca lacurile artificiale ale ctitoriilor hidroenergetice. În Lacul Roșu, mumiile brazilor înecați povestesc despre o catastrofă. Celelalte lacuri, cele noi, sînt calme și senine capodopere naturale, tulburate doar de stolurile de nori ce vislesc deasupră-le, de stolurile de pești ce vislesc în adînc, de vîslele turiștilor care-și caută aici ceasuri de reverie între stoluri de nori și stoluri de pești. Și mai rezultă, odată cu ivirea noilor lacuri, ceva, un „ceva" cît se poate de prețios. Rezultă, prin modificarea geografiei, și o modificare a microclimei, care se îmblînzește, se îndulcește, devine mai umană. Să mai notăm tot aici că un grup de biologi studiază, de cîțiva ani, aclimatizarea păsărilor migratoare pe lacul de acumulare de la Lotru. O aclimatizare care, aflăm, s-a și produs ! Cînd cormoranii, lișițele, rățele, berzele, luînd act de existența unui nou punct geografic, și-l fac loc de popas, înseamnă că natura l-a votat, l-a acceptat definitiv.

Umanizarea geografiei, deci și a climei, nu poate să nu aibă urmări și asupra firii omului, chit că nu subscriem integral la teza lui Taine, căreia îi opunem zicala românească a omului ce sfințește locul. Acest miracol al sfințirii locurilor s-a produs, la dimensiuni geografice, în anii renașterii socialiste a României. Vom numi acest proces geologic — și geouman — Geografia lui August. Sursa lui se află în seismul revoluționar din August 1944, care, puternic amplificat de istoricul Iulie 1965, dinamicul anotimp al Congresului al IX-lea al partidului, a imprimat pămîntului de la Dunăre și Carpați o inedită mișcare tectonică.

Cadrul cel mare al noii geografii românești este acum în plină închegare. Realizarea lui reprezintă o victorie epocală — epocală fiindcă e produsul unei epoci, marcînd strălucit o epocă. E, poate, cea mai însemnată victorie a unui popor care, modificînd natura, se modifică pe sine.

Deci natura s-a umanizat și se umanizează, prin gestul temerar al unui Adam care s-a apucat să-și fabrice, cu sudoarea frunții, un rai al său, mai aproape de firea cea omenească. Consecințele, deși lente, așa cum se produc ele la scara naturii, nu vor întîrzia să apară. În preajma noilor ctitorii geografice se desăvîrșește o și mai strînsă intimitate a românului cu natura.

România **Epocii Nicolae Ceaușescu** devine o nouă „Dacie Felix".

ILIE PURCARU ■

Drumurile

Marile lucrări de căi de comunicații, terminate sau în lucru în ultimii ani, fie ele drumuri, căi ferate sau canale navigabile sînt tot atîtea proiecte sau dorințe vechi pe care oamenii le-au aminat pînă în zilele noastre. În fața amplorii lor și-au dat seama că n-aveau suficientă forță. Au așteptat să mai prindă puteri, să capete statura corespunzătoare care să le dea dreptul să le atace.

Transfăgărășanul a strîns poate la un loc cărările făcute prin Vama Cucului de Badea Cîrțan sau de miile de patrioți ardeleni care în 1877 sau 1914 au trecut în România să lupte alături de frații lor pentru independență și pentru apărarea ființei naționale.

Pentru calea ferată Vîlcele — Rîmnicu Vîlcea, care va scurta bucla Pitești — Piatra Olt — Rîmnicu Vîlcea cu 140 de kilometri, s-au făcut primele încercări de proiect în anul 1920. Abia în zilele noastre oamenii au cutezat să-și materializeze planurile. Viaducturile Topolog, cu o lungime de 1 300 metri, Simnic și Simnicel, tunelurile Gibei și Ploștina, încă alte 10 poduri și numeroase lucrări de artă vor schimba fața locurilor și viața oamenilor din zonă. Fiecare drum pe calea ferată ce va fi terminată în curînd va aduce importante economii și beneficii.

Canalul Dunăre-Marea Neagră, cea mai grandioasă ctitorie a Epocii Nicolae Ceaușescu, canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari, acum în construcție avansată, urmate de canalul care va face din capitala țării un port la Dunăre vor trasa pe harta țării pentru eternitate noi rîuri interioare navigabile. Ele nu vor fi doar căi de comunicații ieftine și rapide, ci și surse uriașe de apă pentru irigarea pămînturilor, pentru asigurarea unor recolte sigure și stabile.

OPREA GEORGESCU ■

Cîmpia

În eterna Cîmpie Română se aude pulsul industriei — și aceasta pare a fi mutația fundamentală pe care acești ani eroici au adus-o unui spațiu în care, între două recolte, nu se întîmpla nimic. Dar cîmpia a rămas vatra de piine a țării, a rămas, adică, temeiul vieții și bunăstării noastre. Dacă e greu să spunem că reliefui cîmpiei s-a schimbat, în schimb, putem spune cu certitudine că el s-a îmbogățit. Mlaștinile și bălțile de apă au fost date la o parte pentru a aduce la lumină terenul roditor ; nisipurile Dăbulenilor sau Văii lui Mihai nu mai pot fi spulberate de vînturi.

Peste Cîmpia Română sînt așternute gînduri noi, gîndurile a ceea ce numim, cu speranță transformată de la an la an în certitudine, recolte sigure și stabile. Pentru aceasta avem nevoie de foarte multe lucruri, de la căldura soarelui pînă la binefacerile apei ; mai ales de binefacerile apei, stavilă în calea secetei pustiitoare. Ne-am propus unul din cele mai ambițioase programe de irigații, fără precedent în istoria țării noastre și mult peste ceea ce se face în alte țări. Canalele de irigații sînt singura cale regală pentru recolte îndestulătoare, pentru o viață prosperă și îmbelșugată. Un astfel de canal magistral, pornind de la Dunăre (în amonte de Calafat) și mergînd de-a curmezișul cîmpiei, traversînd Jiul, Oltul (la Drăgănești) și sfîrșind în Argeș (la confluența cu Neajlovul) va permite irigarea, pe partea dreaptă a sa, a peste 360 000 ha. Un alt canal magistral, de irigații dar și navigabil, totodată, va lega Siretul de acumularea Dridu, pe Ialomița, și de-aici mai departe, pe valea Mostiștei, în Dunăre, cu beneficii imense pentru agricultura vastului ținut pe care-l traversează. Toate acestea pentru ca, în adevăr, Cîmpia Română să producă în liniște, adică stabil și sigur. (O. Ș.)

Rîurile

O operație vitală pentru reconstrucția pămîntului este intervenția pe nervurile reliefului patriei, intervenția pentru amenajarea rîurilor. Cursurile naturale suferă benefice corecții, statuînd noi linii de forță, de viață și energie în cîmpul hidrografic al țării. Firele albastre de pe orice hartă fizică devin mai drepte, mai ample, mai geometrizate, oferind o pilduitoare probă a intervenției omului în întîmpinarea naturii și a aducerii naturii în întîmpinarea nevoilor omului. Pentru că nicăieri, se pare, intervenția omului nu are atîta delicatețe, atîta înțelegere și consens față de legile naturii ca în cazul amenajării rîurilor. De aceea, deloc întîmplător, lucrările sînt făcute să dăinuie, să aibă adică temeinicia unei lucrări a însăși naturii care, iată, acum se vede corectată, amplificată, adusă într-un nou orizont de utilitate și civilizație. Principiul acestor intervenții chirurgicale pe nervurile rîurilor este, ca în cazul oricărei mari edificări, extrem de simplu : o acumulare în amonte și o regularizare de-a lungul albiei. În felul acesta vom avea apă cînd și cîtă ne trebuie — fără prăpădul inundațiilor și fără pustiirea secetei. În cincinalul trecut, oamenii C.N.A. au realizat 36 acumulări mai importante (622 milioane m.c.), aproape 6 000 km regularizări și îndiguiri de rîuri și 18,7 km lucrări de derivație pentru transferarea unor debite excedentare în rîuri cu debite deficitare. Așadar, rîurile încep să se întîlnească nu numai în fluviu sau în mare, cum am învățat la geografia copilăriei noastre, ci mult mai înainte, peste dealuri sau în plină cîmpie, acolo unde deja sînt prefigurate ceea ce specialiștii numesc canale magistrale, niște rîuri frumoase și rectilinii ce „curg" de-a curmezișul purtînd peste tot cu ele binefacerile apei. (O. Ș.)

Centru de creație

Început de drum

În ...are după amiază, atelierele de pictură și sculptura din Bistrița au ușile larg deschise, semn că se lucrează intens și că pînzele cheamă lumina din toate părțile, pentru a-și răsfrînge culorile sub cele mai stranii unghiuri. În centrul orașului, într-o clădire lungă, etajată, ce pare să fi fost cîndva o instituție monahală, tinerii artiști plastici bistrițeni și-au instalat atelierele cu sprijinul Uniunii Artiștilor Plastici, la numai un an după ce în Bistrița s-a constituit Cenaclul U.A.P., aparținător de Filiala Cluj-Napoca. Din 1981 deci, cei 27 de membri ai cenaclului, cei mai mulți proaspeți absolvenți ai institutelor din Cluj-Napoca, Iași și București, au aici, în acest oraș din ce în ce mai proaspăt sub raport arhitectural, un sediu de creație al lor, o formă de integrare în instituția mai largă a artiștilor plastici și, după ce titularilor Miron Duca și Vasile Tolan și stagiarilor Octavian Stoica și Grigore Bradea li se vor adăuga alți membri, cenaclul de la Bistrița speră să devină el însuși filială, pentru a ridica mișcarea artistică de aici pe o treaptă mai înaltă, așa cum profesionalitatea de netăgăduit a membrilor ei o justifică și cum popularitatea dobîndită în ultima vreme o îndreptățește și cum chiar ambițiile lor tinere și dorința lor perseverentă o visează. Deocamdată, cenaclul, condus de Vasile Tolan, își dorește o sală de expoziții, pentru ca lucrările să iasă în public și să fie luminate nu doar de soarele care pătrunde pe fereastră și pe ușa întredeschisă în după amiezile călduroase de vară, ci chiar de privirea curioasă a iubitorilor de artă. Această sală de expoziție va fi dată în folosință în curînd și ea va avea și rolul unei galerii a fondului plastic, adică doritorii vor putea să și cumpere lucrările expuse. Pînă atunci, tinerii artiști plastici din Bistrița minuiesc cu fervoare și cu o bucurie pe care abia acum încep s-o simtă cu adevărat penelul, dalta ori penița. Culorile se așternpe pînză în liniște, cu aceeași discreție cu care roua acoperă iarba.

În atelierul lui Miron Duca, tablourile sînt așezate, cele mai multe, după o ordine stranie și, dacă ochiul are curiozitatea să le numere, constată că fiecare serie cuprinde șapte piese. Experimentează de zece ani niște cicluri, voind să realizeze o pictură cinetică, o pictură care să intre în dependență chiar de spațiul expozițional și de privitor. Acestui gen i se alătură un altul, deocamdată în faza de proiect, ce s-ar putea traduce printr-un fel de pictură ecologică (așa cum a mai experimentat la noi Wanda Mihuleac). Cele mai frumoase cicluri ale lui Miron Duca sînt însă acelea intitulate **Mesele raiului, Fîntîni, Crengile salcîmului, Mașina de creat iluzii,** în imaginile cărora transpar simboluri și motive profunde ale mitologiei populare, Adina Mocanu are un univers pictural aparte. Tablourile ei sînt populate de o zoologie fantastică, tradusă în culori tari, violente, cu figurație alegorică și cu unghiuri ale imaginației insolite, anamorfotice. Ingenuitatea tratării, linia premeditat naivă, amintind într-un-cîtva de Chagall, o îndreptățesc să deschidă expoziția personală pe care deja o pregătește. **Zidurile** lui Vasile Tolan se trag, în schimb, dintr-un desen dinamic, din hașuri, ca și cum obiectul supus privirii ar fi într-o permanentă mișcare. În culori insinuante, excelent asociate, sînt lucrate **Ușile vechi** ale lui Octavian Stoia, piese în care misterul e sporit de perspectiva adîncimii. Aurel Marian se află acum într-o fază a estompării abstracționismului (după ce a lucrat în stil cubist și constructivist), prin ciclul său de **Dealuri,** interesant amestec de tușe impresioniste și abstractism al liniei.

În atelierele de la parter lucrează sculptorii. Mircea Mocanu a optat pentru lemn. Piesele sale, bazate pe îmbinări insolite de elemente, sînt geometrizări ingenioase, cu goluri simbolice, în felul sculpturilor lui Ovidiu Maitec. Sculptorul a propus deja o lucrare de arhitectură lîngă Gara din Bistrița și așteaptă un răspuns din partea forurilor locale. Grigore Bradea lucrează cu predilecție piese mici, în piatră și argilă, deși de curînd a fost convocat să participe la un concurs pentru o sculptură monumentală proiectată a fi dezvelită la Brașov. Portretele lui au o melancolie ciudată și o fizionomie cu totul expresivă.

Cenaclul U.A.P. din Bistrița, care numără 27 de membri, se află la începutul unui drum ce promite să ducă mai departe. Mulți dintre membrii lui au expus deja la Galeriile „Vatra" (Miron Duca), în Polonia (Octavian Stoia și Miron Duca), la Alba Iulia (Adina Mocanu) și în alte locuri pe care nu le mai amintesc. Atelierele din centrul orașului, unde în afara celor pomeniți mai lucrează Tănase Ionel (sculptură), Vioara Popescu (grafică și sticlărie), Macedon Retegan (grafică și ceramică) și Doru Brătan (pictură), sînt deocamdată semnul construirii unui centru de creație, pe care talentul, tenacitatea și orgoliul celor care lucrează aici îl vor face cu siguranță mai puternic.

RADU G. ȚEPOSU ■

Octavian Stoia : „Peisaj"

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Moment cultural

A existat în acest an, ca și la precedentele ediții ale Galei tinerilor actori, un moment unic, inconfundabil, despre care putem afirma răspicat că ne-a plasat tulburător în spațiul sacru al artei nepieritoare.

Cei care au izbutit să ne transpună în acest teritoriu privilegiat au fost un mare actor, un mare muzician și un mare animator al vieții noastre spirituale : Ovidiu Iuliu Moldovan, Aurelian Octav Popa și Iosif Sava. Primul ne-a încîntat, ca în atîtea alte rînduri, rostind emoționant, cu o știință care-i este proprie și care-l situează printre recitatorii noștri cei mai de seamă, versuri de Eminescu, Shakespeare, Nichita Stănescu, Lucian Blaga și alți lirici importanți ai lumii. Al doilea ne-a purtat pe valurile muzicii din veacuri îndepărtate sau din timpul nostru, ca un adevărat maestru cîntăreț a cărui faimă a trecut de multă vreme dincolo de fruntariile țării. În sfîrșit, cel de-al treilea s-a dovedit aceeași conștiință artistică involburată, pusă în slujba valorilor perene din muzică și literatură.

Nu poate fi decît minunat faptul că în fața unor oameni tineri, care pășesc cu sfială pe drumul consacrării lor într-o profesie atît de dificilă cum este cea de artist, cei trei, într-o după-amiază de vară toridă, în sala Polivalentă a hotelului „Forum" din Costinești, au oferit o adevărată lecție de cultură, o pasionantă lecție de viață.

GEORGE ARION ■

Cartea de artă

Subiectul Grigorescu

Marii clasici ai culturii noastre, întocmai clacisilor culturii universale, țin, ca **subiect** într-o desăvîrșirea spirituală, o continuă actualitate. Opera lor dă generațiilor un foarte profitabil prilej de raportare. Ea este precum un sipet, în care timpul așază, în straturi peste straturi, valoare nouă și înțeles nou.

Cărțile fundamentale despre pictura lui Nicolae Grigorescu nu au fost încă scrise, nu pentru că aceasta ar constitui un motiv epuizat, secătuit prin înțelegere greșită ori consum abuziv, ci pentru că este unul foarte greu. Chestiunea nu e „să faci" din Nicolae Grigorescu un artist de statură modernă, întrucît modernitatea sa nu mai trebuie restituită ori, mai bine zis, discutată ca o descoperire a noastră. Problema e cum să ne modernizăm noi gîndirea și cum să ne ameliorăm criteriile estetice, astfel ca să putem proceda la o permanentă reevaluare către mai înalt a creației de patrimoniu. Lucrurile de patrimoniu ne stimulează cu o grijă : aceea de a le spori cunoașterea și a le îmbogăți cu sens, printr-o cercetare amănunțită și luminată.

Nu putem contabiliza ca un tablou sau altul de Grigorescu nu contează printre cele mai mari reușite ale artistului, dar pentru a avea temeiul să observăm plusul și minusul unei opere trebuie întîi s-o cunoaștem. Iar cînd purcedem la citirea vieții și a construcției operei sale, nu avem cuvinte ca să ne minunăm de clarviziunea și coerența lor.

O antologie de texte și imagini, alcătuită cu o semnificativă putere de pătrundere a constantelor „subiectului Grigorescu" a apărut de curînd, sub semnătura lui **George Sorin Movileanu,** la „Meridiane".

„Atît timp cît studierea și publicarea integrală a operei grigoresciene, într-o monumentală monografie, proiectată în mai multe tomuri, întîrzie cam de mult să se finalizeze, Editura Meridiane consideră — spune autorul cărții — că este de datoria ei, ca editură în al cărui program punerea în valoare a tezaurului artei românești constituie un obiectiv primordial, să ofere iubitor lor de frumos prilejul reîntîlnirii cu universul grigorescian"

Una din cauzele pentru care proiectatele tomuri întîrzie s-a produs prin constituirea unui veritabil depozit activ de idei și modalități de raportare critică și, în general vorbind, intelectuală la fondul de operă Grigorescu. Ca să nu mai vorbim de faptul că fondul de operă însuși e într-un incitant proces de sedimentare. Grigorescu a pictat și a desenat cîteva mii de tablouri și planșe, dar în circulație se găsesc un număr aproape triplu de piese care, mai timid ori mai hotărît, i se atribuie. E probabil că, pe măsură ce iau cunoștință de întinderea subiectului, de vastitatea lui, cercetătorii îi descoperă și vitalitatea, forța cumulativă. Subiectul argumentează odată cu studiul său. E ca și cum cunoașterea i-ar asigura dezvoltarea. Și, într-un fel, chiar așa și este. marea expoziție de anul trecut, volumele ce o preced și o urmează — între care și acesta, pe care-l semnalăm — dovedesc ce nevoie avem de „ediții Grigorescu". E o nevoie comparabilă cu aceea care produce edițiile, aproape anuale, Eminescu. Grigorescu. Eminescu. Enescu sînt instituții spirituale românești. Sînt subiecte.

Ca să apreciem corect măreția reușitei lui Nicolae Grigorescu, nu-i suficient să constatăm unde a ajuns și în ce fel se poate discuta arta sa față cu arta europeană a sfîrșitului de veac XIX. Trebuie să știm bine și de unde a pornit, pe ce s-a bazat formația sa. Ca să avem dimensiunea adevărată a existenței sale ca artist român modern, e suficient să ne imaginăm cîmpul creației plastice românești fără el. Noi, cîmpul creației plastice românești fără el, nu ni-l putem imagina !

Cartea lui George Sorin Movileanu, socotită ca un panoramic al celor mai fructuoase idei răspîndite prin scris de-a lungul vremii vizavi de întregul creației grigoresciene, are meritul pilduitor de a putea fi folosită întocmai unui dicționar de idei, susținut de un număr de imagini șesizant selectate. Din lectura textelor aflăm ceea ce văzu e în anul 1927 și Oscar Walter Cisek : „Pînă astăzi (Grigorescu) a avut însă soarta destul de ciudată si nu mai puțin dureroasă să fie lăudat, în mare măsură, pentru slăbiciunile lui și să rămîie aproape necunoscut în adevăratele lui fapte artistice".

Cît de actuală e remarca criticului, ne-o arată momentul : după retrospectiva de anul trecut, un critic socotea că a văzut „o expoziție de rame". Semn că adesea, ochii și spiritul îmbătrînesc mai grăbit decît îmbătrînesc tablourile și că, întocmai tablourilor, și privirea are trebuință de restaurări.

TUDOR OCTAVIAN ■

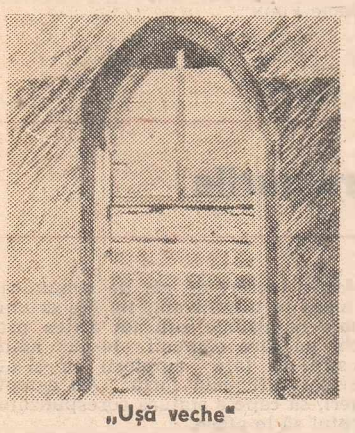

„Ușă veche"

Jurnalul ne cultivă gustul pentru deliciile indiscreției. El e îndeobște scris de oameni buni. Cîți (mari) ticăloși ne-au lăsat jurnale intime ? Cum ar arăta „jurnalul" lui Landru ? („Ieri ucis Mathilda. Azi sugrum Theobalda...") Plicticos. Mult mai picantă e mărturia unui mosneag de aproape 80 de ani chinuit de scîrbavnice pofte trupești : (Lev Tolstoi pe numele său), infinit mai dramatică e clipa povestită de Cesare Pavese cînd primește o scrisoare așteptată într-un trist loc de autorecluziune...

Jurnalul, „fantezist" și atemporal e și generos. Citindu-l, încerci voluptăți neasemuite. Guști toate „chocholatele" fierbinți căutate cu sagacitate **de** Stendhal. Guști iubirile lui **Casanova.** Îți „altoiești" adversarii cu brațul puțin grațiosului Cellini. Îngenunchezi cu Dumasbabacul, toanele publicului de teatru, prin tradiție perfid. Refuzi cu Sartre premiul Nobel.

Și jurnalul nu e mai „mincinos "decît proza de ficțiune. Ba din contra, s-ar putea zice. Numai că „minciunea" e mai ingenuă, exprimată cu spontaneitate, cu lipsa din fundal, a mașinăriilor narațiunii clasice.

Jurnalul poate fi vulnerabil. Contestabil. Regretabil.

Dealtfel cele mai bune sînt cu cutremurătoare evidență cele nescrise. Cele deduse. (Din puținele scrisori efectiv intime, din unele pasagii decupate din textele gazetărești, din lestul aurifer al unor poeme „notate" ori numai neterminate, s-ar putea compune un Jurnal al lui Eminescu).

Dar cel mai bine e ca, în ciuda păcatului prolificității, să-l lași pe altul să ți-l scrie (cum a procedat Goethe cu Eckerman) situație în care poți revindeca fiecare vocabulă memorabilă, punînd pasajele ce te micșorează pe seama... autorului.

Jurnale

Cunoaștem osebite tehnici de compunere a jurnalelor intime. Îmi fac o bucurie din rememorarea, împreună cu cititorul nedumerit de fervoarea cu care laudă un astfel de jurnal un autor cu totul **incapabil** de a scrie și el unul. Din nepricepere ? Dar de nepricepere poate fi vorba ? ca să scrii un jurnal intim trebuie „doar" să trăiești. Dar oare toți cei ce sînt în viață... trăiesc ?

E mai ușor de spus că nu ține un jurnal din comoditate.

Eu mă îmbrac în jurnalele iubite, celebre, cum, atunci cînd nu-l vede nimeni, recuziterul unui teatru (de provincie) își leapădă pentru o clipă nădragii și vestonul nemțesc spre a se înveșmînta, oferindu-se oglinzii, în costumul lui Hamlet...

★

Iată și jurnalul domestic, în care notele „senzaționale" sună cam așa : „...16 Dec. 37. I-am plătit 9 zile de lucru a 20 lei + 7 lei pîinea. Transportul cu 10 lei arborele, afară de primii 7 cu 15 lei. Total 1081 lei adusul și 1445 lemnele însăși (!), adică, 2 526 lei. Azi am plătit 150 lei lucrul pentru 6 grămezi nuiele de carpen, oferite de ocolul silvic. Grămezile, ar fi de 2 m x 1,50. Am cumpărat azi 50 coceni a 2,50 de la un vecin, urmînd să mai iau 50 mîine, iar de la Ionel încă 100 dovlecei. Am vindut 30 kg pere a 10 lei, înainte de-a se înmuia prea tare. Am plătit lui Mihai pentru 18 duble fasole (297 kg) 1 800 lei și pentru 400 kg cartofi 800 lei."

Cine e gospodarul ? A scris el un „Război și pace" ? Aproape că da. E Liviu Rebreanu. Îi vor fi folosit vreodată notarea minuțioasă a tuturor prețurilor (fatal oscilante), traducerea în kilograme a „dublelor "de fasole ? Greu de crezut. Cred că era doar un mod de a se relaxa pentru muncile nopților, nopților capodoperelor.

Confesiile unui om prin structură legat de pămînt. Și de ale pămîntului. Un blajin...

GHEORGHE TOMOZEI ■

atelier literar

de Gh. Dumitrescu

D. Buligioiu : Poezia nu prea se învață „prin corespondență", din „unele explicații privind forma și conținutul" etc., ci printr-o îndelungată zăbavă asupra cărților, cum ziceau cei vechi prin curiozitatea studioasă și neistovită pasiune... ș.a.m.d. În acest sens, ați interpretat foarte bine răspunsul nostru „încercări de nivel modest" : într-adevăr, e și un „refuz amabil" și un „mai încercați". Dacă să vă lăsați de versuri și să vă ocupați de „alt domeniu de liberă activitate" — asta numai indemnul inimii dv. poate hotărî.

Niță Codin : Am primit. Continuați să ne țineți la curent.

Ov. Neamțiu : În numerele respective din aprilie nu se găsește nici un răspuns pentru dv. Dacă și în celelalte, pe care le-ați urmărit, situația e aceeași, înseamnă că plicurile dv. n-au ajuns la noi (cum se întîmplă, dealtfel, cu multe altele, după cum ni se semnalează, poate și din cauza, credem noi, că trimițătorii nu menționează pe plic „Pentru Atelier literar").

B. Bazan : Ultimele pagini („Scriem" și celelalte) par să intre pe un făgaș nou în care progresele devin sesizabile, atît în planul expresiei cît mai ales ale semnificației. Firește, e încă mult loc de mai bine și mai personal !...

Vic. Ulcanu, Anca Demetru : Aproape în fiecare număr menționăm explicit că nu ne mai putem ocupa și de lucrările de proză și-i îndemnăm pe cei în cauză să se adreseze unei publicații unde există asemenea preocupări (de pildă, „Suplimentul Scînteii tineretului").

Petre Anita : Versificări relativ îngrijite din care nu lipsește un îmbeșugat sentimentalism cadențat, convențional, dar nici unele adieri lirice autentice și promițătoare. În ce privește poezia cu sau fără rimă (falsă problemă, la urma urmei) vă veți edifica mai deplin lărgind considerabil lecturile dv., dincolo de spațiul sumar, experimental și pestriț, al antologiei „atelierului" nostru.

Carmen D. Iliescu : Un condei dedat analizei, întrebărilor, o minte dedată meditației, dar și reveriei, „visînd poezii..." etc. Premise favorabile unui drum spre meseriile scrisului. Dar care din aceste meserii ? Versurile, uneori cu o problematică interesantă, deliberativă, ori cu un flux liric susținut, n-ajung prea des la fluență și limpezime, la „cîntec", la literă tandră, frumoasă... Lucrurile sînt încă la început mustul încă fierbe... Nu e clar. Dar e un „caz". E de discutat. Succes la admitere !

D. Micicoi : Vă felicităm pentru încheierea studiilor și vă dorim o repartiție fericită ! Versurile sînt pline de sensibilitate, dar, din păcate, nu se văd încă progrese în ce privește expresia, meșteșugul. Ele se vor ivi, desigur, cînd veți reuși să vă împărțiți mai judicios și echilibrat între cele două mari pasiuni, poezia și catedra. Vă dorim succes în amîndouă ! (Și vă certăm, deopotrivă, pentru exagerat nedreptele deprecieri pe care le rostiți la adresa dv. înșivă și a încercărilor literare pe care le trimiteți, ca și pentru obsesia de teamă, nejustificată, față de ironie. Ironia poate fi uneori o formă inofensivă de joacă, de alint, de duioșie etc.

Ilie Băluță : Poezia nu întrunește condițiile publicării, dar întîmplarea merită a fi adusă la cunoștința rubricii de fapte diverse a unui ziar

GEO DUMITRESCU ■

N.R. : Manuscrisele nu se înapoiază.

Erată

La înșiruirea de nume din finalul rubricii apărute în numărul trecut se va citi : „Încercări de nivel modest".

PEISAJ CU STARE DE SPIRIT

Liniștea s-a făcut
cît o pădure de piatră.
riurile se tîrăsc ca-ngreunate
de povara amintirii
unui chip fericit.

Cerul se tulbură ;
prin pustiul din mine
trece o fiară ciudată
și nu-mi lasă
nici un pui de lacrimă.

DIANA BARBU

CHIPUL TĂU

Îmi răsfoiesc tristețea
și dintre filele ei
aidoma unui semn de carte
a căzut chipul tău.

LA UMBRA TA

În deșert,
cînd te răzbește soarele
și drumurile se încolăcesc
în jurul tău,
nu-ți rămîne
decît să te așezi
la umbra ta.

VORONEȚUL

O clipă,
să se odihnească,
din zbor,
pe zidul Voronețului,
a coborît cerul.

ANDREI VREMIR

CASĂ ADÎNCĂ

În întunericul meu locuiești
ca o inimă neagră,
tandru mîngîiată de singele meu.

Îmi locuiești întunericul,
precum stelele pulsarii
adîncul albastru al fîntînii

În întunericul meu locuiești,
unde cuvintele se îmbracă
cu întrebări
așa cum se îmbracă
irisul cu pleoapa.

NONA TROC

BILANȚ

Cuvintele astea vlăguite din
care am stors totul
zac strivite,
golite
obosite.
Palide ca fețele locite de sărutări
ale iubitelor.

CELIA BĂNUȚ

INTRĂRI ÎN GĂRI

În gările afumate,
cu urme de gloanțe
și lungi semnături de schije
intră trenurile strălucitoare
ca niște arătări din viitor.
Toată noaptea a stat pe un nor
acel vis al meu
căzînd apoi din curcubeu în curcubeu.
Dar credeți că s-a trezit cineva ?
În vîrful antenei scînteia
o necunoscută stea
sau poate o planetă
cochetă.
Și ce pasionat eram de astronomie
în adolescența mea tîrzie !
Deschideam cartea
și priveam spre cer :
stelele erau la locul lor,
se ridicaseră dintre file
pe boltă
ca niște zambile
sau alte flori ce se înalță
după ploaie.
Acum sufletul se încovoaie
devenind pe neobservate
tija unui bec
cu lumini stranii, dezordonate.

CONSTANTIN BUICIUC

ÎNTOMNARE

Vîntul aruncă grenade-n copaci
rugina pune șapcane
singurătatea scîncește după tine
trăgîndu-te spre tranșeul camerei
printre lucrurile ce se răcese
sub pînze de praf
cu ultimele puteri
vara se tîrăște pe străzi
cum umbra vulturului
prin văile flămînde
un tren se afundă-n smoala cîmpiei
un timp curentul său
flutură blana pe ciinii bătrîni

LIVIU CAPȘA

VALERIA SECIU

(Urmare din pag. 9)

— E firesc, acum vă uitați în oglinda uriașă care e sala de spectacol.

— Da, ați spus-o frumos ! E o oglindă infinită, dinamică și telurică. Ea trimite spre scenă acele semnale de acceptare sau de refuz, de înțelegere sau contrarietate, e caldă sau indiferentă. Publicul este un partener necesar. Se vorbește uneori despre un public „bun" și unul „rău". Nici chiar bătălia pentru **Hernani** nu l-a despărțit astfel. Publicul nostru este unul important, știutor, cel mai adesea. Ne ajută să ne cunoaștem „la zi".

— O mare actriță se iubește pe ea însăși ?

— Cred mult într-o vorbă a lui Liviu Ciulei : „actorul trăiește între iubirea de el însuși și oroarea de el însuși". Pendulînd între aceste stări, niciodată bine stăpînite pînă la capăt, actorul își găsește stilul și locul, își simte adevărul. Se scutură de umilință și de orgoliu, caută, se frămîntă, se împlinește și se neagă. E chin, bucurie și neliniște. Oglinda de care vorbeați se poate întuneca sau ascunde și dorința noastră devine atunci recucerirea și regăsirea acelei comunicări și străluciri.

— Cum se poate împlini un om într-o profesiune atît de gingașă precum cea de actor ?

— Gingașă? Profesiunea noastră este una dintre cele mai puternice. Îți trebuie putere și răbdare, răbdarea de a aștepta, puterea de a alege, chiar dacă acea alegere nu e neapărat legată de o victorie imediată sau definitivă. Eu am trecut de la Teatrul Național la Teatrul Mic într-un moment puternic al vieții mele artistice, moment ce îmi cerea să risc această schimbare, să caut o altă formă de a sluji teatrul.

— Cred că v-a fost greu.

— Puterile mele fuseseră crescute și orînduite de certitudinea acestei prime scene a țării. Am avut atunci sentimentul unor prea solide rădăcini, care în loc să-mi dea siguranță, mă nelinișteau. Era, credcam, prea devreme să mă fixez într-o formă de netăgăduit. Am părăsit un codru stufos pentru o pădure tînără, foșnitoare.

— Dar frică v-a fost?

— Numai cît a ținut clipa hotărîrii. La Teatrul Mic era Dinu Săraru. Cu el nu se poate și nu trebuie să-ți fie frică, pentru că el știe să stringă toate forțele teatrului dîndu-le acea direcție care face din fiecare actor o necesitate ce naște altă forță.

— Există o piesă în care v-ați simțit mai bine? Sînteți mai apropiată de vreunul dintre personajele cărora le-ați dat viață?

— Cred că da. Cu Ersilia Drei din **Să-i îmbrăcăm pe cei goi** am simțit împlinirea. M-a copleșit și eliberarea a venit doar în momentul în care nu mai aveam nimic de adăugat fâpturii sale. Desăvîrșirea personajului s-a petrecut în timp, cunoașterea adîncindu-se prin suferință și ispășire. M-am desprins de ea abia după ce am statornicit-o. Maturizînd-o artistic și justificînd-o în relațiile complexe ale spectacolului, am putut s-o privesc din afară, cu blîndețe. În muncă și chinul meu m-am întîlnit cu Cătălina Buzoianu. Ea a avut darul de a deschide acel drum spre mine însămi pe care-l căutasem îndelung. A fost o întîlnire decisivă.

— Nu cumva prea decisivă?

— Ce vreți să spuneți?

— Fără supărare?

— Fără.

— Am senzația că împreună cu Cătălina Buzoianu ați descoperit într-adevăr un stil special. Nu riscă să devină manierism ? Iertați-mi sinceritatea.

— Iertat să fiți! E într-adevăr doar o senzație, o suprafață de gînd. Fiecare spectacol realizat de Cătălina Buzoianu are rigoarea unui cerc care strînge în el energii pentru a-l și rupe. Aici stă forța și aici ne-am recunoscut ca mergînd alături.

— Sînteți dificilă în relațiile cu partenerii de pe scenă?

— Întrebați-i! Deși pot spune și eu cîte ceva despre asta. Sînt exigentă și cu mine și cu ei. În viață poate că nu e nevoie de atîta perfecțiune ca pe scenă. Acolo eu îndur orice chin, îl știu, îl simt, îl stîrnesc uneori pentru a nu trece pe lîngă adevăr. Și cer partenerilor o dăruire și o ardere egale. Învingerea acestor praguri nu este, se știe, un lucru convenabil și confortabil. Am lucrat mult cu Ștefan Iordache (poate va ieși și de aici o idee de manierism...). Amîndoi am avut nevoie și am găsit fiecare la celălalt suplețe, generozitate și risc. Am găsit în el, la timp, acele însușiri care m-au obligat, la rîndu-mi, să depășesc o lină profesionalitate

— Numai pe scenă e nevoie de perfecțiune?

— Nu, desigur. Dar numai pe scenă am puterea să tind spre ea. În viață mă pîndesc atîtea lucruri pe care nu știu să le evit, nu reușesc să le îmblînzesc întotdeauna.

— Mai aveți timp să trăiți profund și adevărat în viață? Nu vă consumați în scenă trăirile cele mai puternice?

— O prietenă glumea spunîndu-mi că eu dorm mult ca să strîng energia scrii care urmează. Am orgoliul să cred că în viață sînt la fel de adevărată și pasionată ca pe scenă. Din păcate, spectacolul personal nu-mi reușește totdeauna la fel de bine precum cel teatral. Poate pentru că nu sînt tot atît de onest ajutată ca de colegii mei de spectacol.

— Oare ați renunța la ceva din cele trăite?

— Da, la tot ceea ce m-a ținut în loc, sau mi-a ars zadarnic timpul.

— Sincer să fiu, am avut în legătură cu dumneavoastră o prejudecată : am crezut că sînteți o răsfățată.

— N-aș suporta să fiu. Profesia noastră cere o precisă stare de independență, cere un contur.

— N-ați avut niciodată sentimentul că sînteți manevrată de regizor, de autorul textului sau chiar de partenerii de joc?

— Nu e potrivit termenul de „manevrare". Există o influență, o interdependență, un consens ca în orice relație omenească. Abandonul acesta în teatru, pentru un actor, este conștient, acceptat prin înțelegerea și limpezirea tuturor nuanțelor și a tuturor subtilităților care duc la construirea spectacolului. Mă socotesc, cu toate acestea, un om liber.

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră cuvîntul rostit pe scenă?

— Am avut posibilitatea de a simți în textul Ecaterinei Oproiu **Cerul înstelat deasupra noastră** forța cuvîntului pus să ilustreze o realitate viguroasă, dură, o realitate care-i încearcă pe cei care o trăiesc. Cuvîntul nu există pe scenă de sine stătător, fără tensiune dramatică. Rupt de aceasta el se poate ofili și moare. Mă simt obligată să-i dau viață, să-l recreez.

— În interpretările dumneavoastră folosiți deseori și ironia. Dar aceasta nu este o piedică în realizarea comunicării cu publicul?

— Ironia artistului are o semnificație mai bogată decît s-ar înțelege la prima vedere. Ea îi oferă calea de acces spre public pe care-l poate, prin ea, captiva, fermeca, dar îl și poate trezi dintr-un punct fix și învechit de a privi, stîrnindu-l. Ea se întoarce deseori și asupra modalității de joc a actorului, îl cenzurează, îl silește să nu se vîndă cu ușurință. Dacă este de calitate, ironia este o formă de tandrețe și iubire.

— Ce părere aveți despre modul de formare al tînărului actor?

— Nu mă nedreptățiți, eu însămi sînt un actor tînăr ! De curînd, la Costinești, am fost în juriul „Galei tînărului actor". M-am bucurat pentru că mă preocupă să știu cum lucrează cei mai tineri ca noi, ce gînduri au, ce vise, ce posibilități... E bine că există, din cînd în cînd, momente de întîlnire și de schimb între generații. M-am dus să învăț, să mai simt și să descopăr ce înseamnă stîngăcia, candoarea, entuziasmul, drumul nou și mai ales sfințenia căutării marii arte. E meritoriu că organizațiile de tineret se apleacă ele însele asupra acestei categorii de actori, că vor să-i convingă să se întreacă, să se contureze în sfera mai largă a culturii. Integrarea tinerilor actori se va face astfel mai firesc, mai organic. Aș spune că aceste gale reprezintă un motiv de reconsiderare, de reevaluare și a celor ce se știu consacrați.

— De fapt, ce mai faceți, Valeria Seciu? Teatru? Film? Ce altceva?

— Mi se întîmplă, ca oricărui om, o sumedenie de lucruri. Citesc, învăț, umblu, renunț și o iau de la capăt. Trăiesc. Cu tot ce înseamnă, azi, să trăiești.

Cum vă place

Omul mai simte și nevoia de-a rîde

Am citit și citesc cu atenție rubrica intitulată „Cum vă place" și m-am gîndit să dau și eu glas unor gînduri. Dacă pot fi publicate, bine. Dacă nu, nu. Acum cîtăva vreme am avut bucuria să întîlnesc într-unul din magazinele Bacăului un actor pe care l-am îndrăgit de foarte multă vreme, pe **Bogdan Stanoevici**, care a jucat în două filme ale regizorului **Sergiu Nicolaescu, „Ziua Z"** și **„Noi, cei din linia întîi"**. Dacă trebuie să dau amănunte despre această întîlnire, pot spune că a fost cu totul și cu totul întîmplătoare, respectivul actor tocmai își cumpăra un tricou, o bluză de vară, și, cu aerul cel mai firesc, de parcă eram prieteni de cînd lumea, m-a întrebat dacă îi șade bine. I-am spus că da, a zîmbit, am zîmbit și eu (nu tot atît de frumos ca un actor, desigur !), după care i-am spus că-mi face o deosebită plăcere să-l văd la Bacău. A rămas surprins că-l știam atît de bine și s-a declarat încîntat de cunoștință. M-a invitat la spectacolul pe care, în aceeași zi, trupa Teatrului Giulești l-a susținut la noi, în Bacău. Mărturisesc că și fără invitația lui aș fi mers la spectacol, subsemnatul fiind un împătimit **al teatrului**, mai ales al spectacolelor de comedie. Și, acestea fiind zise, iată că am ajuns să intru în subiect. Publicul nostru, cred eu, are nevoie de multă comedie bună. Filmul, față de literatură, nu prea ia în serios această sarcină sau problemă, acest gen atît de prețuit de marele public. Comedia cade, o spun fără menajamente, pe umerii teatrelor. M-am convins încă o dată de acest lucru după ce-am urmărit spectacolul **„Așteptăm pe altcineva"**, de **Paul Ioachim**, în regia lui **Tudor Mărăscu**. Spectacolul giurgiuvean a primit din partea publicului băcăuan nota zece (fără rețineri !), inclusiv felicitările de rigoare. Mie, firește, mi-a plăcut îndeosebi jocul lui Bogdan Stanoevici, dar n-aș fi cinstit dacă nu i-aș remarca în aceeași măsură pe **Sebastian Papaiani, Gelu Nițu, Irina Mazanitis, Rodica Mandache** și **Ana Ciontea**, recent inclusă colectivului bucureștean, după ce a realizat cîteva roluri de excepție la **„Teatrul Tineretului"** din **Piatra Neamț**. Dar nu despre actori voiam eu să vă scriu, cît despre părerea mea de rău că sînt prea puține comedii. Teatrele, cît de cît, mai pun în scenă cîte o comedie, dar cinematografia aproape că a uitat că omul mai are nevoie să și rîdă. Am citit în programul de sală următoarele lucruri scrise de Paul Ioachim, autorul piesei : „Am scris această comedie ca să ne bucurăm și să rîdem împreună. Mi-am propus să fie o comedie „veselă", tonică, în care nu înfierez, ci ironizez, în care nu satirizez, ci ridiculez comportamente, caractere ce se ciocnesc tulburate de eternul sentiment al dragostei. Și, peste toate, un cald apel la nevoia de comunicare pentru a nu fi și a nu trăi singur". Viața, cred eu, oferă scriitorilor și dramaturgilor numeroase subiecte care să se transforme în comedii spumoase. Le așteptăm.

NICOLAE CAZACOVSCHI
operator chimist la C.C.H. „Letea" Bacău

Să produci azi cum ți se va cere și mîine:

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii

Trandafirul românesc

Nu sînt grădinari cei care au făcut să înflorească „Trandafirul românesc" — și asta, pentru simplul motiv că nu este vorba despre o floare. Mîinile lor au, însă, finețea pe care ți-o cere mîngîierea unei petale. La atingerea acestor mîini, lemnul capătă reflexiuni nebănuite.

„Trandafirul românesc" este o garnitură de mobilă. Nu e nimic nou în faptul că oamenii din Tîrnăveni, cu mîinile lor de meșteri mari, au mai făcut o garnitură de mobilă mult prețuită. Ceea ce-i determină să se mîndrească cu „Trandafirul" lor este demonstrația pe care au făcut-o că se poate scoate mobilier și din lemnul la care nimeni nu s-ar fi gîndit să-l folosească la așa ceva. Aninul nu le-a trebuit pînă acum decît constructorilor. Și, iată, lemnul roșiatic a căpătat alte forme și a căpătat și un nume peste hotare, care atestă prețuirea de care se bucură: „Trandafirul românesc". Au durat mese și scaune și tot ce umple o casă, dîndu-i aerul de „acasă", din ceea ce nu de mult se punea pe foc. Au mai clădit și somptuoase, impresionante birouri, după care se pare că umblă mulți americani, căci comenzile pentru „biroul prezidențial" conceput de oamenii cu păduri bogate din România, vin una după alta. Privești piesele și, dacă nu te-ar asigura specialiștii că sînt acolo potrivite cu migală — și inspirație — bucățele lîngă bucățele de lemn, ai putea jura că sînt intarsii mult gîndite și savant executate, spre a da lucrăturii mai multă strălucire. Prețuit cum se cuvine, lucrul ieșit din mîinile măiestre ale meșterilor de la „Tehnolemn" — Tîrnăveni, România, împodobesc casele oamenilor din 22 de țări ale lumii. Fiecare garnitură, adevărată operă de artă, vorbește privitorului nu doar de priceperea de a dura, ea dezvăluie cunoașterea adîncă a ceea ce înseamnă frumos, bun gust, elegantă, confort. Toate adunate la un loc, la care s-a adăugat și ceea ce meșterii din Tîrnăveni numesc dragostea de meșteșug moștenită de la bătrîni, au semnat actul de naștere al „Trandafirului românesc". În orice colț al lumii ar poposi, această lucrătură vrednică de un mare artist, duce cu ea un însemn: „Tehnolemn". Asta înseamnă „Made in Romania".

LIANA MOLNAR ■

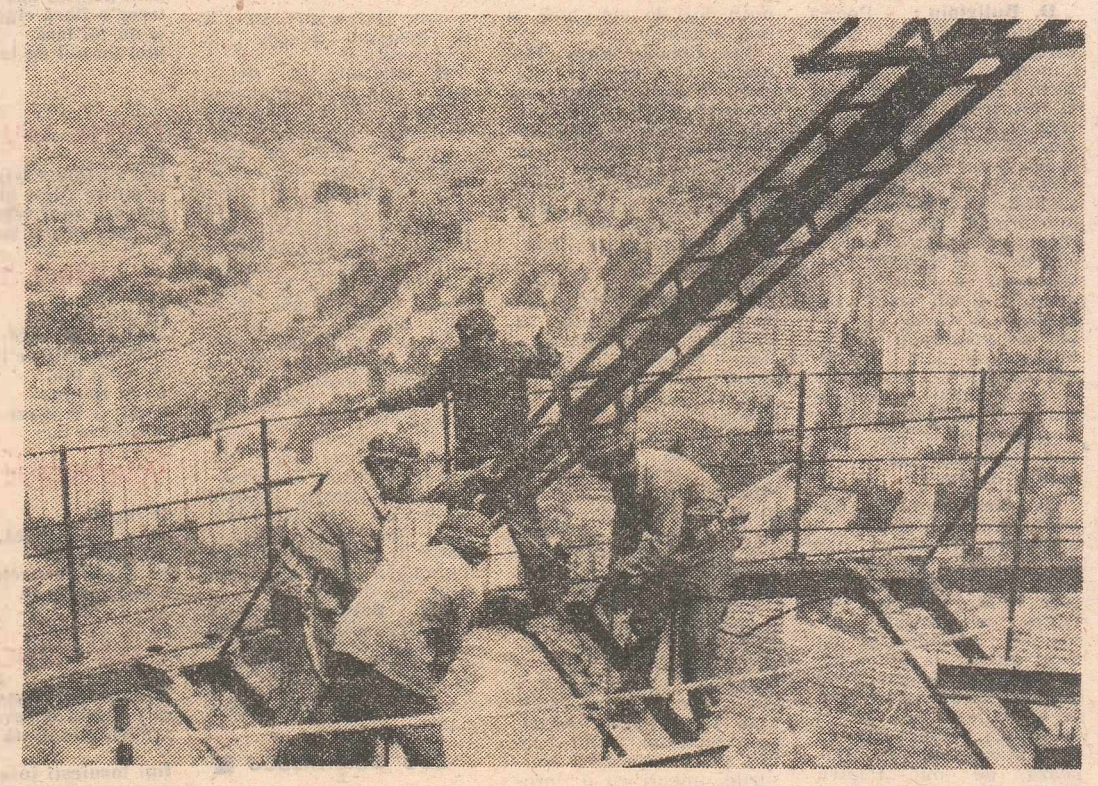

Arbitrii bucureșteni ai eleganței

Printre cunoștințele mele nu-mi amintesc o singură persoană care să spună că nu o interesează cum se îmbracă. Este, fără alte comentarii, un semn al respectului de sine. Nu întotdeauna găsim însă ceea ce ne-ar plăcea și nu, întotdeauna, pentru că am fi prea pretențioși. În orice caz, oricine respectă adevărul va mărturisi că în această vară au fost mult mai multe articole de sezon îmbietoare. Este un evident spor de profesionalism al celor foarte mulți care se străduiesc pentru frumusețea noastră vestimentară. Mărcile de prestigiu ale întreprinderilor de confecții București, Craiova, Sibiu, Satu Mare dispar ca pîinea caldă. La magazinul „Cocorul", care are o vînzare zilnică de ordinul milioanelor de lei, o sută de rochii, în cîteva culori și modele, au stat pe umerașe doar o jumătate de oră. Fănica Georgescu, directoarea de numai trei luni a marelui magazin, studiind comportamentul publicului, apreciază, în deplină cunoștință de cauză, că nu este totul să ai marfă de calitate. Cumpărătorul este la fel de sensibil și la „fața" comercială. O rochie din mătase înflorată, la modă vara aceasta, amestecată printre alte confecții, care s-au purtat acum doi sau trei ani, poate trece neobservată. Efectul de imaginație al stilistului trebuie pus în valoare printr-un aparat comercial competent. „Chiar dacă nu în totalitate, economiștii, merceologii, decoratorii, vînzătorii au căpătat experiența prezentării inteligente și atractive a mărfurilor", este părerea tinerei directoare. La „Cocorul" vînzătoarele (cele mai multe, sublniază reporterul) rețin atenția cumpărătorilor nedecișl, prezentînd ce e nou în magazin în ziua respectivă. Vînzătoarele sînt atenționate de cel mai mic gest de nepolitețe, dacă vorbesc între ele și cumpărătorii așteaptă. Nu găsesc nici o justificare, în fața autoritarei directoare, dacă au fost nervoase, dacă le-a părăsit zîmbetul profesional. Am cumpărat de la „Cocorul" și mi-am recăpătat plăcerea de a fi sfătuită, de a mi se sugera, cu dibăcie, ce mi se potrivește.

La magazinul „Confecția", din Calea Victoriei nr. 28, găsesc alături doi timpi: trecut și prezent. Îmbrăcăminte din anul de fabricație în curs alături de produse cu longevitate. 1981, 1982. Gusturile nu se discută și... n-o să le discut nici eu. Ceea ce nu s-a vîndut acum cinci ani se desface astăzi. Persoanele mai în vîrstă consideră linia modei de acum cîțiva ani avantajoasă și cumpără cu... preț redus.

★

O rochie nu e, cum credem de la distanță și neprecepere, doar croitorie. Design-ul ei preocupă pentru confecții, alăturînd știința și imaginație, exactitate și fantezie.

Activitatea ei nu se va aprecia la sfîrșitul unui schimb, ci din șase în șase luni, iar calculul economic va fi măsura capacității profesionale.

În cele cîteva zeci de pagini, studiul va sintetiza tendințele în vestimentație, căutările în această direcție, la noi și în lume.

Centrul de estetică a produselor industriei ușoare este un pion în slujba bunului gust și rentabilității. Valentina Păunescu este optimistă pentru rezultate, iar răspunderea imensă pentru elaborarea, pentru prima oară în România, a unui asemenea tratat științific de îmbrăcăminte, îi mărește vitalitatea.

Angela Petrea a făcut o schimbare în viață la care nu se gîndea. Inginera a condus 15 ani secțiile de creație de la Intex Păulești, de la Centrala industriei inului, mătăsii, cînepii acumulînd o mare și valoroasă experiență profesională. De o jumătate de an a fost numită directoarea Centrului de estetică a produselor industriei ușoare și de o jumătate de an se confruntă cu alte probleme, cu alte bătăi de cap, cu alte ambiții profesionale.

— Aș fi dorit cînd lucram la creație să primesc un ajutor în documentare. Mi-a lipsit și am tînjit după informații folositoare. Acesta vreau să fie scopul activității mele actuale. Mai am timp încă zece ani...

Muncitoare, inteligență, dînd dovadă în fiecare acțiune de rafinament și de receptivitate, Angela Petrea întărește convingerea celor care o cunosc că tot ce va intra în relație directă cu sfera sa de activitate va purta girul bunului gust. Angela Petrea vrea să treacă examene, ca în anii studenției. O schiță colorată, cu multe detalii tehnice, este o probă incontestabilă de profesionalism, dar o mostră de țesătură este superioară ca forță a argumentului.

— Și ce vă împiedică?

— Un mic atelier de creație, pe care cu timpul îl vom avea.

— Energia dumneavoastră și-a fixat un fel mai apropiat, unul mai îndepărtat?

— Unul și altul trebuie să începă în cei 10 ani buni de lucru pe care îi mai am la dispoziție. Mă voi lupta, în principal, să schimb mentalitatea unora cum că moda este o slăbiciune a femeilor.

— Atunci frumosul ar fi o slăbiciune a oamenilor!

— Ați făcut această precizare nu doar pentru că sînteți femeie! O ținută vestimentară, cert, ne reprezintă, dar în planul economiei naționale fabricile de confecții sînt o pîrghie importantă, produc milioane lei și milioane valută. Studiile noastre au menirea să fie înțelese de stilist, de inginer, de maistru, de economistul din comerț care omologhează și avizează confecțiile viitoare pentru a mări rentabilitatea. Educația estetică ajută calitatea.

— Mă prefac că nu înțeleg!

— Cînd ești educat să iubești frumosul, sub toate formele, nu poți să accepți să se propage uritul. Vrem să propunem, pentru început, ca la fiecare magazin să existe cîte un colț-vitrină cu noutăți. Vom expune, implicit recomandînd, țesături, stofe în premieră, vom asorta mobila cu elemente decorative, covoare, perdele, lămpi de iluminat, glastre din sticlă colorată. Ambientul ne preocupă, în aceeași măsură, ca și îmbrăcămintea noastră. Kitsch-ul trebuie stăvilit. Am văzut lucruri oribile în unele case. De unde au fost cumpărate, cine le-a produs?

— Vă învinuiți?

— Ca orice om, cu conștiință profesională. Dacă barăm kitsch-ul, chiar oamenii dispuși încă să-l admită, chiar oamenii nepregătiți să-l deosebească de frumosul real vor fi obligați să se dezobișnuiască. O vînzătoare dintr-un magazin, fără să numească kitsch-ul, poate nici nu știe că vorbește despre el, mărturisea că deși a avut o zi bună cu încasări mari, e tristă, pentru că în raft...

— Poate fi o concluzie pentru toți!

★

Și cu această concluzie abordez frontal problema calității la Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămintii de la Întreprinderea de confecții București. Am impresia că mă găsesc într-un hotel internațional, pe culoare, în sălile de expoziții se vorbesc toate limbile pămîntului.

— Cu cine începe la dumneavoastră lanțul calității?

Inginera Teodora Babii stă puțin pe gînduri, probabil se așteptă la altceva, privește zeci de planșe și mulaje întinse pe pereți și pe mese de lucru, rotește privirea de la un manechin la altul, parcă nu s-ar decide, deși „fluxul" de producție al modei are pietre de hotar, bine cunoscute.

— Stilistul este primul creator de frumusețe.

— Moda de la un sezon la altul ne surprinde cu schimbări.

— Stilistul are o viață zbuciumată!

— Noi o socotim activă și frumoasă!

— Direcția pe care o conduceți elaborează modelele pe scară națională și internațională?

Trag iar cu urechea la conversațiile din sala de expoziții.

— Vindem modă la zi în Anglia, Italia, Franța, Statele Unite ale Americii, Canada și multe alte țări.

— Drumul industrial al îmbrăcămintii, noi beneficiarii, îl vedem de cele mai multe ori schematic: un tipar, o muncitoare care coase la mașină...

— Foarte greșit și limitat. Traseul este lung și complicat. Prima operație este a stilistului, care dă nota, personalitatea întregii serii de modele. Urmează tehnicianul creator...

— Prin ce se deosebește?

— Stilistul este absolventul Institutului de arte plastice, omul cu imaginație. Tehnicianul-creator este meșterul cu experiența producției care trece în cifre și date precise gîndirea artistică. Numai lucrul bine făcut, între acești doi artizani, permite scurtarea timpului și trecerea la o altă fază!

— Grele sînt chinurile facerii pentru o îmbrăcăminte!

— N-am terminat! Își expun părerile la Consiliul tehnico-artistic constructori de tipare, tehnologi, normatori de consum, reprezentanții comerțului și aflăm dacă modelul e competitiv, dacă va avea succes de public...

— Ultimul punct nu-l validează decît vînzarea.

— Avem experiența gustului public, ne înșelăm (industrie — comerț) din ce în ce mai rar.

— La prima dumneavoastră întîlnire cu fabrica, cu producția, ați simțit vreun gol, lăsat de facultate?

— Mai multe locuri „virane" care mă intimidau în exercițiul zilnic, deși știam carte. Am lucrat trei ani în atelier, cot la cot cu muncitorii. Am făcut construcții de tipare, retușuri, am croit, am tras la mașină, exact ca ei. Am învățat să acopăr golurile, am arătat ceea ce știam din facultate, am început să fiu stimată, mi se adresau muncitorii pentru sfaturi, nu mai eram „fata aceea, absolventa aceea"... Șefii mei au fost severi. Atunci nu le-am mulțumit, pentru că nu i-am înțeles. Au trecut zece ani și astăzi le sînt recunoscătoare.

— Colaborați cu foștii dumneavoastră șefi, de la egal la egal?

— Ne vedem zilnic la ședințele de lucru, ne zîmbim, le-am spus și dumnealor ceea ce vă spun și dumneavoastră acum. „Severii" sînt maiștrii croitori Dima și Necula.

— Cînd vedeți un articol de îmbrăcăminte prost croit, cu defecte care nu pot scăpa nici măcar ochiului nostru, căutați marca, făptașul?

— Nu e nevoie, cunosc cu ochii închiși toate modelele noastre, ale altora. Oricum sufăr chiar dacă n-am nici un amestec într-o greșeală. Pentru cumpărători reprezentăm global industria de confecții și ea trebuie să fie la înălțimea așteptărilor...

Femeile despre care am scris astăzi au o trăsătură comună: sînt promovate de cîteva luni în funcții și posturi de conducere. Le unește o puternică dragoste profesională, regăsindu-se stilul lor de muncă în orice întreprind pentru sprijinirea frumosului. Toate sînt arbitru de eleganță și bun gust. Le dorim, pentru ele și pentru noi să „arbitreze" cît mai mult timp...

CARMEN DUMITRESECU ■

MAI BUN, MAI FRUMOS, MAI IEFTIN

Ideea, o forță redutabilă

Întreprinderea Eelectrotehnica din București este specializată în acționări cu tiristoare — așa-zisa electronică de putere —, aparatură medicală și echipamente de sudură. Acționările cu tiristoare sînt folosite în mai toate activitățile industriale, de la mașini unelte la centrale termonucleare. La baza produselor întreprinderii stau concepții românești, cele ale specialiștilor întreprinderii și a două institute : I.P.A.T.C., Institutul de proiectări pentru automatizări și tehnică de calcul și I.C.P.E., Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice. Electrotehnica e întreprindere unicat într-un domeniu de virf. Noutățile materializate în produsele întreprinderii au un impact rapid și eficient și în alte ramuri ale economiei. Noul este privit aici ca o necesitate vitală. „Dacă stăm pe loc, ne sufocăm", spune inginerul Dumitru Otto, președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor.

La Electrotehnica își desfășoară activitatea o forță tehnică redutabilă. Această forță se măsoară în suma ideilor noi pe care o generează. Aproape că nu există un produs al întreprinderii care să nu treacă după omologare prin perfecționări succesive, de cele mai multe ori spectaculoase : fiabilitate mărită, gabarit redus, scăderea timpului de control pe stand și a duratei de punere în funcțiune, creșterea tipizării. Să exemplificăm.

Seria de redresoare universale cu tiristoare, tip RUT a fost reproiectată (premiul II pe țară la Festivalul național Cîntarea României, ediția 1985). Prin aceasta s-a redus gabaritul, s-a mărit gradul de tipizare, s-au realizat economii de materiale și manoperă de 20 la sută. Avînd o largă utilizare, la alimentarea și formarea acumulatorilor, tampon pentru alimentarea invertoarelor ca sursă de alimentare pentru acumulatoare, avantajele aduse economiei naționale sînt subsfanțiale.

Redresoarele universale cu tiristoare, plus invertoarele fără pauză (folosite ca sursă de alimentare neîntreruptă a calculatoarelor, asigurînd tensiune și frecvență constante a curentului electric de 220 V și 50 Hz) și-au redus prin reproiectare gabaritul cu 40 la sută și costul cu a zecea parte.

Toată dotarea de standuri de probă a fost realizată prin concepții și forțe proprii. Unele din aparatele de măsură și control sînt unicate pe plan național. Probe de motoare în sarcină sau similare cu cele de la punerea în funcțiune se realizează ca urmare a ideilor specialiștilor în termene mult mai scurte atît în întreprindere cît și la beneficiari. În ultimul timp s-a trecut la testări finale asistate de calculator.

Gabaritul rezistențelor decadice, folosite în reglaje de stand și service, a fost redus de circa 100 de ori.

DAM, dulap de acționare în metalurgie, se controla pe stand într-o săptămînă. Acum este suficientă o singură zi. A crescut deci fiabilitatea, productivitatea muncii și posibilitatea unei depanări ușoare.

În paralel cu perfecționarea produselor existente apar la Electrotehnica idei de produse noi. Să amintim că magnetodiafluxul este o invenție apărută la Electrotehnica, astăzi la a cincea variantă. Ele sînt susceptibile să intre și în nomenclatorul de produse al altor întreprinderi. Magnetizor, folosit ca accesoriu pentru magnetizarea metalelor cu magneți permanenți ; Dulap modernizat cu acționare complexă, tip DACM-14-K, care înlocuiește un produs mai vechi și care este mostră deja exportată ; Mașină de implantat componente electronice, prinsă în planul de investiții pe anul acesta.

Să remarcăm că toate aceste realizări sînt rezolvate în afara sarcinilor de serviciu. Calea cea mai simplă și mai eficientă este intervenția promptă între sesizare și ofertă. Să nu se aștepte rezolvarea problemelor de către institutele de proiectare, ci pe cît posibil, ele să fie soluționate de cei direct interesați.

Cine rezolvă problemele ? Ne răspunde inginerul Dumitru Otto :

— În general tinerii. Cei cărora le pace să facă, cei mai activi : inginerii Bogdan Ionescu, Mihai Demenescu, Bogdan Chircă, Crișan Davidescu, Ion Pîrvulescu, Dan Popescu, Ștefan Mirea, Constantin Ciobanu, Dan Cocoșilă, Puiu Pîrjoagă și mulți alții. Ideile apar zilnic. Cele bune sînt imediat materializate. Facem prototipul și trecem mai departe. Înainte de a trece la punerea în aplicare a unei idei ne gîndim mult. N-am avut nici o nereușită. Nu ne bazăm doar pe cei care prin firea lor mai scormonitoare, printr-un prinos de inventivitate au în mod obișnuit idei bune. Căutăm să angrenăm în această activitate pe toți specialiștii. În cadrul cursului de perfecționare, fiecare cursant trebuie să rezolve o problemă practică completă : de strictă necesitate sau de perspectivă. Numai în cadrul C.T.C. sînt 74 de cursanți, deci 74 de teme. Acțiunea este organizată la nivel de întreprindere. Categoriile de calificare ale muncitorilor și gradațiile inginerilor sînt acordate funcție de modul cum au rezolvat temele. Calificativul de la sfîrșitul anului se acordă ținînd seama de rezultatele obținute în acțiunea „Fiecare cadru să rezolve o problemă tehnică". Dacă tema e originală și consistentă, e notată deosebită, autorul este, în plus, premiat. Temele majore, la rezolvarea cărora este nevoie de cele mai multe ori de colective complexe, care necesită un volum deosebit de muncă, o pricepere aparte, sînt prinse în planurile de muncă ale întreprinderii pe această linie

Pînă aici toate bune și frumoase. Ideile se aplică, direct, pe drumul cel mai scurt. Autorii sînt încurajați, premiați. Întreprinderea are de cîștigat. Întrebarea este dacă toate aceste idei trec de poarta întreprinderii, mai pot fi folosite și în alte domenii ?

În Întreprinderea Electrotehnica nu se prea fac dosare de invenții și inovații. Lipsește Cabinetul tehnic. Întreprinderea n-are un catalog propriu de produse, o reclamă corespunzătoare pentru acestea. Cum se strîng și se difuzează acestei idei și realizări în economia noastră ? Cum se face egalizarea tehnologiei în electrotehnică ? Un exemplu este magnetizorul, util pentru nenumărați beneficiari. El ar putea intra în nomenclatorul de produse al unei întreprinderi de profil. Totul este să fie suficient cunoscut de cei interesați.

Cei de la Electrotehnica gîndesc și fac. Ideile sînt multe. Ar trebui numai pentru scripte o mică armată de oameni care măcar după aplicare să le strîngă pe cele cu posibilități de generalizare și să le facă cunoscute. Poate că una din căile cele mai eficiente ar fi ca în întreprinderile cu activitate deosebită pe linia noului să editeze trimestrial sau anual cataloage de produse noi proprii. După cîte am înțeles, acest aspect a fost sesizat și este în curs de rezolvare.

OPREA GEORGESCU ■

Motorul de aur

Nu vom exagera prea mult spunînd că istoria planetei este pusă în mișcare și de către motoare. Nu e o figură de stil. În lipsa diverselor agregate fixe sau locomobile, n-am avea nici energie, nici vehicule autopropulsate, iar industria mondială, în totalitatea ei, și chiar nu puține din bunurile culturale ar fi de neconceput. De aici, în lume, o uriașă competiție pentru realizarea motoarelor de diverse întrebuințări, de variate tipodimensiuni și de o calitate mereu sporită.

Ce înseamnă calitate în industria de motoare ? Răspunsul îl poate oferi chiar și un nespecialist. Un motor de calitate se distinge prin soluții constructive originale, fiabilitate, performanțe specifice, greutate mică și consum redus de energie. Toate acestea depind în mare măsură de priceperea și străduința fabricantului, dar pentru a ajunge cu adevărat la izvoarele calității este nevoie să poposim pe planșeta proiectantului, acolo unde se naște primul gînd și primele scheme conceptuale ale unui agregat.

Exemplele noastre vor fi din domeniul motoarelor electrice, al electrotehnicii deci, ramură de virf ce se recomandă în România prin cîteva mari unități de producție și un vast și laborios sector de cercetare, acesta din urmă numindu-se **Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electrotehnică**. Din gama largă de produse, concepute și proiectate în acest veritabil avanpost al creației originale românești, ne vom opri asupra unor motoare realizate în **Laboratorul de mașini speciale**, șeful acestuia, inginerul Sigismund Slaiher, o mai veche cunoștință a cititorilor noștri, fiindu-ne și de data aceasta primul interlocutor.

Putem afla, astfel, că, pe glob, dată fiind marea competiție în producția de motoare, cercetarea trebuie să țină seama, din primele clipe de travaliu, de un concept fundamental : produsele să încorporeze o cantitate cît mai redusă de materiale și o cît mai mare investiție de inteligență tehnică, pentru ca, în final, să se obțină un preț de vînzare cît mai ridicat pe kilogramul de produs finit. Iată un exemplu accesibil chiar înțelegerii comune : un cumpărător pus să aleagă între două aspiratoare de aceeași putere, unul cîntărind cu 5 kilograme în plus, va opta, evident, pentru cel mai ușor. Alt exemplu : un motor asincron de un kilowat se vinde cu o mie de lei, iar un motor de aceeași putere, dar de construcție specială, este de 16 ori mai scump. Sau mai simplu spus, la cheltuieli reduse, o producție marfă de valoare cît mai ridicată. Toate acestea ne pot conduce la o primă concluzie între calitatea produselor (în cazul de față, motoarele electrice) și calitatea muncii (activitatea de proiectare concepție, inventică) relația nu poate fi decît de **identitate.**

Prin 1975 s-a pus problema realizării în țară a primelor servomotoare (motoare pentru acționarea sistemelor automatizate), acțiune prin care s-a avut în vedere înlocuirea importului, aceste produse fiind practic indispensabile unei industrii moderne. Astfel a luat naștere motorul SMU-C (conceput de inginerii Sigismund Slaiher și Stelian Marinescu), care, astăzi, se realizează în producție de serie, și în peste 40 de tipodimensiuni, la Întreprinderea „Electromotor" Timișoara. Ultimele mașini electrice de acest gen sînt echipate cu tahogeneratoare integrate, frînă integrată, resolver și ventilație exterioară. S-a pornit de la 10 Nm (Newton metri) și s-a ajuns pînă la 200 Nm. Ei bine, pentru realizarea acestor mașini, cercetarea de specialitate a cheltuit cîteva milioane lei. Producerea lor pe scară industrială, începînd cu 1981, a însemnat un cîștig de cîteva sute de milioane lei și o economie de valută de aproximativ zece milioane dolari.

Considerațiile și exemplul de mai sus ne pot permite, în sfîrșit, să răspundem întrebării care a generat prezentul articol : **care este prețul inteligenței în munca de cercetare științifică ?** Ei bine, fără a recurge la relații matematice (pe care le evităm tocmai pentru a face accesibilă parcurgerea acestor rînduri), putem chiar prin mijlocirea cuvintelor să poziționăm termenii acestei ecuații a progresului. Se poate deci afirma că diferența dintre costul materialelor și prețul de vînzare îl reprezintă inteligența tehnică și tehnologia realizată.

În continuare, cîteva cuvinte despre o altă reglizare de prestigiu a institutului, foarte în tema relatării noastre. Este vorba de realizarea în concepție proprie, după un brevet românesc, (autori S. Sleiher și Mihai Gh. Marinescu) a servomotoarelor cu rotor disc, în gama 60—3 000 W, în anul 1987 urmînd să se execute chiar mașini de 10 000 W. La început, acestea au fost obținute prin microproducție la I.C.P.E., dar dată fiind cererea la export, la ora actuală a fost înființată o secție specială de producție la I.F.M.A. București. În prezent, ele se exportă curent în R.D.G. și Cehoslovacia, unde sînt folosite pentru acționarea roboților industriali, **și se recomandă prin performanțe care depășesc chiar pe cele ale unor agregate similare din străinătate** (în paranteză fie spus, în lume, sînt doar cîteva țări care fabrică asemenea mașini, state puternic industrializate, cum este de pildă Republica Federală Germania, fiind și la ora actuală tributare importului). Servomotoarele cu rotor disc, concepute la I.C.P.E., se recomandă prin inerție redusă (ascultă rapid și fidel de comanda electronică), sînt relativ ușoare, iar prin folosirea clasei de izolație îmbunătățite, puterea motorului este cu 30% mai mare decît cele realizate pe plan mondial. Toate acestea au făcut ca servomotorul cu rotor disc să fie supranumit **motorul de aur.**

M-am așteptat, mărturisesc, să-i găsesc pe interlocutorii mei foarte încîntați de aceste realizări. Dar nu s-a întîmplat așa. Specialiștii institutului au ținut în primul rînd să-și mărturisească aspirația ca implementarea în producție a prototipurilor omologate în munca de cercetare să se realizeze și mai rapid. Directorul institutului, inginerul Cristian Traian Bârcă, a ținut să ne asigure că se vor întreprinde toate măsurile pentru ca aceste intervale să se scurteze la maximum, specialiștii de la I.C.P.E. urmînd să lucreze cot la cot cu cei ce pregătesc fabricarea industrială a prototipurilor dobîndite în compartimentul de concepție. Fiecare minut cîștigat este în folosul economiei naționale.

LIVIU TIMBUS ■

METROLOGIA:
de la cantitate la calitate

Activitatea de metrologie are ca obiectiv principal asigurarea corectitudinii și legalității măsurilor efectuate în toate domeniile de activitate (procese tehnoolgice, controlul calității, protecția muncii și a mediului securitatea instalațiilor și transporturilor, asigurarea sănătății, cercetarea științifică, gestiunea materială, bilanțul de energie și combustibil etc.). Corectitudinea și legalitatea măsurilor se asigură prin verificarea sau etalonarea metrologică periodică a tuturor mijloacelor de măsurare, astfel încît acestea să măsoare în unități de măsură legale și în limitele de inexactitate stabilite prin reglementări, folosindu-se ca referință sistemul național de etaloane, al cărui nucleu este constituit de etaloanele naționale ale metrologiei de stat.

Sprijinul pe care activitatea de metrologie îl aduce în asigurarea și controlul calității produselor reprezintă o componentă importantă a acestei activități, relația între calitate și metrologie avînd ca fundamentare relația între calitate și cantitate.

Produsele fiind rezultatele unor procese tehnologice, calitatea lor depinde de modul în care acestea sînt conduse, realizate și controlate. Măsurarea este una dintre modalitățile esențiale prin care se obțin informațiile tehnice cantitative necesare pentru luarea deciziilor în conducerea și reglarea proceselor, respectiv pentru acceptarea sau respingerea, din punct de vedere calitativ, a produselor fabricate, atît în cazurile cînd conducerea sau controlul proceselor și produselor se desfășoară cu intervenția directă a omului, cît și în cazurile cînd acestea se desfășoară mecanizat ori automat. În aceste situații, corectitudinea informației de măsurare are o influență directă asupra calității produselor realizate, de unde rezultă necesitatea unei supravegheri tehnice permanente a mijloacelor de măsurare și automatizare, care se realizează prin activitatea de metrologie și reprezintă o obligație legală a unităților, centralelor industriale și ministerelor (conform Legii Metrologiei nr. 27/1978).

De exemplu, în construcția de mașini, o calitate esențială a pieselor și subansamblelor fabricate în serie este interschimbabilitatea, Dacă mijloacele de măsurare folosite în operațiile de prelucrare, sortare sau control nu sînt corect reglate ori măsoară cu erori necorelate cu toleranțele tehnologice impuse de documentația tehnică de execuție, rezultatul este rebutarea unor loturi mari, cu consecințe economice evidente. În chimie, procesele tehnologice impun reglarea unor parametri (presiune, temperatură etc.) în anumite limite de valori ; dacă aparatele pentru măsurarea și reglarea acestora nu se încadrează în clasele de precizie prescrise, produsul rezultat are o calitate inferioară sau poate fi total compromis. Situații similare pot surveni, iar uneori mai apar, și în metalurgie, industria materialelor de construcții, industria ușoară, alimentară și altele.

Reglarea și verifcarea mijloacelor de măsurare nu poate fi efectuată în cadrul proceselor tehnologice, de către cei care exploatează mijloacele de măsurare, deoarece acestea implică o serie de comparări, efectuate după anumite reguli, cu unul sau mai multe etaloane de referință, în laboratoare și ateliere specializate, cu personal avînd o calificare corespunzătoare și în strictă concordanță cu normativele tehnice oficiale (standarde de stat, norme tehnice de metrologie). Această activitate este direct productivă și contribuie într-o măsură importantă la asigurarea și controlul calității produselor.

Necesitatea raportării permanente la etaloanele naționale și internaționale, prin intermediul etaloanelor teritoriale sau ale unităților economice, impune o coordonare unitară a activității de metrologie pe plan național, care se realizează, conform prevederilor legislației în vigoare, prin Inspecția Metrologiei de Stat din cadrul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor.

Ing. PETRE GABRIEL IORDĂCHESCU ■
Inspector general în cadrul Inspecției Metrologiei de Stat

Mașinile agricole ale viitorului

— Tovarășe conf. dr. ing. Pavel Babiciu, calitatea cercetării științifice și a activității generale a Institutului de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Mașini și Utilaje Agricole, pe care-l conduceți, are un impact direct, imediat și în mare măsură hotărîtor asupra rezultatelor obținute în agricultură. Vă propunem deci un dialog pe această temă.

— Agriculturii, sector prioritar al economiei naționale, îi revin sarcini deosebite pe linia accentuării dezvoltării sale intensive, pentru continuarea pe un plan superior a înfăptuirii noii revoluții agrare care vizează, în esență, punerea în deplină valoare a marilor rezerve de creștere a producției agroalimentare, a productivității muncii și a eficienței economice în toate sectoarele și unitățile, în scopul sporirii substanțiale a aportului său la progresul general al țării.

Pentru înfăptuirea sarcinilor strategice stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea multilaterală a societății românești în acest cincinal, în lumina orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului la Congresul Științei și Învățămîntului, la Congresul întregii țărănimi, cu ocazia vizitelor de lucru la institutul nostru și la alte unități agricole pentru promovarea largă a progresului tehnic, obiectivul principal care mobilizează eforturile tuturor celor care lucrează în domeniul mecanizării agriculturii este axat pe ridicarea nivelului calitativ al utilajelor, mașinilor și instalațiilor agricole. Acestea, prin caracteristicile lor constructive și funcționale, trebuie să se situeze la cel mai înalt nivel al tehnicii actuale. În mod firesc, ne preocupăm să realizăm noi tipuri de mașini competitive, cu un ridicat grad de fiabilitate, într-o concepție modulară și multifuncțională, prin unificarea elementelor și subansamblelor, utilizînd în cea mai mare măsură componentele tipizate și standardizate, care să conducă la optimizarea seriilor de fabricație și la creșterea eficienței folosirii acestora în exploatare. Acordăm atenție deosebită modernizării permanente a mașinilor din fabricația de serie în vederea creșterii performanțelor tehnico-calitative, acționăm pentru introducerea unor tehnologii îmbunătățite de mecanizare, întreținere tehnice și reparații, de recuperare, recondiționare și refolosire a pieselor uzate, care să garanteze reducerea consumurilor materiale și costului reparațiilor.

— Scopul unei activități este acoperirea necesităților într-un domeniu sau altul, în condiții de eficiență și rentabilitate, pentru creșterea venitului național. Concret, cum este urmărit acest scop în domeniul în care lucrați ?

— Expresia finală a calității producției o reprezintă calitatea produselor ale căror caracteristici sînt determinate, printre altele, de gradul de utilitate și eficiență economică. Venitul național realizat de o grupă de mașini agricole în cazul nostru este dat de produsul a 3 factori : cantitatea, adică numărul de mașini, calitatea și eficiența. Pentru a obține o creștere a venitului național putem, considerînd factorul de eficiență constant, mări una din cele două mărimi, cantitatea sau calitatea. E limpede că este mult mai avantajos să asigurăm o calitate cît mai bună. Ea aduce după sine un număr mai mic de utilaje sau mașini. Deci, mai multă inteligență înglobată într-un utilaj presupune cantități mai mici de metal, manoperă, energie. Cercetarea contribuie hotărîtor la creșterea calității produselor. Prototipurile pe care le propunem fabricației de serie trebuie să se ridice la un nivel calitativ cît mai înalt, urmînd ca reproducerea lor să fie făcută cît mai fidel cu putință. Asigurarea unui nivel calitativ superior deschide perspective exportului. Odată încheiată etapa dezvoltării extensive, în care cantitatea avea o pondere mai importantă în ecuația de care vorbeam, urmează, firesc, etapa dezvoltării intensive, în care se pune un accent deosebit pe factorii calitativi. Mecanizarea agriculturii, agricultura în general, este pregătită să facă față cu succes sarcinilor care decurg din cerințele actuale ale dezvoltării.

— După cîte am înțeles, activitatea dumneavoastră se desfășoară pe două direcții principale : proiectarea de produse noi și modernizarea de produse din fabricația de serie. Ce înseamnă de fapt calitate în munca dumneavoastră ?

— În ultimii 3 ani, prin eforturile conjugate ale cercetătorilor, proiectanților, constructorilor, cadrelor didactice și specialiștilor din unitățile agricole am realizat și omologat 84 de utilaje noi, echipamente și instalații agricole, reușind în același timp să reînnoim și să modernizăm peste 60 la sută din sistema de mașini. Această acțiune continuă cu toată hotărîrea. Se urmărește reducerea consumului de metal, energie și combustibili în fabricarea și exploatarea mașinilor agricole. Într-un an, prin proiectarea de produse noi — pluguri cu lățime variabilă, combinatoare, semănători pentru plante prășitoare, combine pentru recoltarea integrală a porumbului — s-au realizat economii substanțiale : 8 827 tone metal, 10 545 MWh și 16 696 tone combustibil. Prin modernizarea de produse din fabricația de serie — grape cu discuri, combine de cereale, prese de balotat —, prin recuperarea, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb la tractoare și mașini agricole, s-au obținut economii de 96 670 tone metal, 26 500 MWh și 915 tone combustibil. Dacă mai amintim cîteva indicatori ai eficienței economice în activitatea de cercetare științifică a I.C.S.I.T.M.U.A., putem răspunde mai limpede ce înseamnă calitatea în munca noastră: Reducerea cheltuielilor în agricultură — 1 946 000 mii lei pe an ; reducerea necesarului forței de muncă 130 000 mii ore om ; reducerea importurilor — 79 500 mii lei. Știind importanța pe care o are calitatea în munca de cercetare și repercusiunile ei în procesul de producție de zi cu zi, manifestăm fermitate pe linia îmbunătățirii calității, pentru creșterea nivelului calitativ al proiectelor de execuție, extinderea încercărilor în regim simulat și accelerat pe standurile de probă în vederea scurtării duratei de asimilare a mașinilor, sporirea exigenței la încercările de omologare, întărirea controlului de calitate și lărgirea activității de verificare în exploatarea fiabilității produselor din fabricația de serie etc., etc.

— Ce efecte vizibile, imediate au realizările institutului asupra creșterii producțiilor agricole ?

— Am rezolvat problema arăturilor în toate condițiile de sol și de cultură din țara noastră.

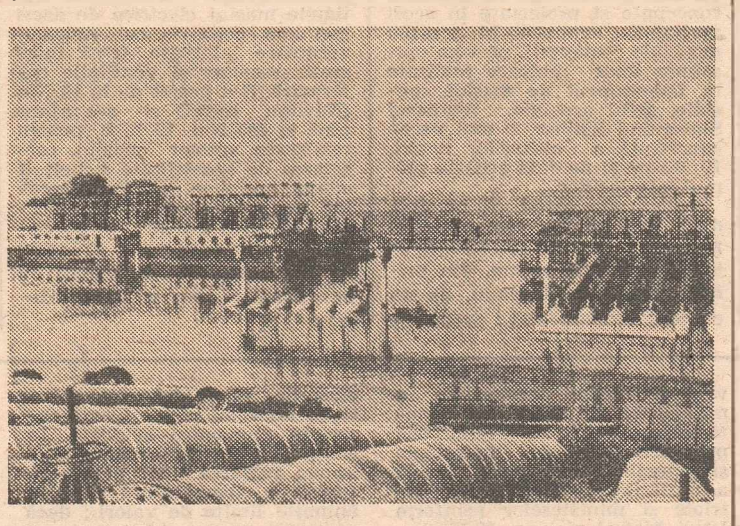

Noua familie de pluguri cu geometrie variabilă, lumină și degajare mărite, prevăzute cu scormonitori și cu o soluție originală de antecormane rezolvă integral problema acoperirii resturilor vegetale, mărunțirii solului și evitării înfundărilor, concomitent cu reducerea consumului de metal și de combustibil raportate la suprafața lucrată. Introducerea pe scară largă în producție a noilor pluguri cu 2, 3 și 5 trupițe, care formează agregate raționale cu tractoarele de 65, 100 și 180 CP, va schimba radical calitatea arăturilor, asigurîndu-se una din condițiile fundamentale pentru obținerea unor producții ridicate la hectar. În vederea asigurării unui pat germinativ optim, care să influențeze calitatea semănatului și condițiile de vegetație a culturilor, am realizat o nouă familie de combinatoare de construcție modulată, cu un ridicat grad de unificare a pieselor și subansamblelor, care formează agregate raționale cu tractoarele din dotare. Am rezolvat problema semănatului de precizie a plantelor prășitoare la viteze mari de deplasare prin semănătoarea combinată modulată pe 12 rînduri, de mare productivitate, prevăzută cu dispozitiv de control și semnalizare a calității semănatului. Prin performanțele sale tehnico-funcționale, ea este competitivă cu orice produs similar realizat pe plan mondial.

— Care sînt mașinile realizate de cercetătorii institutului care dețin performanțe la nivel mondial, fiind astfel în măsură să rezolve problemele agriculturii în special în perioadele de vîrf ?

— Familia de pluguri despre care am mai vorbit reprezintă o astfel de realizare. Înlăturarea înfundărilor frecvente la plugurile existente în dotare soluționează chestiunea porțiunilor nearate sau arate superficial din cauza opririi, scoaterii trupiței, descărcării și reintroducerii, mărind productivitatea muncii și înlăturînd pierderile de producție agricolă cu minimum 5 la sută. Noile pluguri rezolvă printre altele și problema încărcării neraționale a tractoarelor pentru diferite condiții de lucru, eliminînd patinările excesive, uzura prematură a anvelopelor, consumul mare de carburanți și scăderea capacității de lucru. Dintre mașinile noi, amintim semănătoarea de plante prășitoare SEMO-12 care are, față de SPC-8, pe care o înlocuiește, o capacitate de lucru măsurată în hectare pe oră de două ori mai mare. Semănătoarea de orez SOP-10 le înlocuiește pe cele din dotare, SUP 29 și SUP 48. Masa utilajului nou este jumătate din cea a celor existente. Consumul de combustibil este aproape de trei ori mai mic, în condițiile unei productivități de 1,5 pînă la de 3 ori mărite. În plus, se asigură indicii de uniformitate foarte buni. N-am găsit, fără exagerare, un echivalent pentru ea pe plan mondial. Combina autopropulsată pentru recoltat cereale, C14M, destinată să recolteze cereale păioase, floarea-soarelui, soia, orez, porumb boabe, leguminoase, plante tehnice, semincri de ierburi și legume deține, în raport cu tipul mai vechi, următoarele avantaje : masa combinei redusă cu 575 kg, mărirea capacității buncărului cu 0,7 mc, creșterea fiabilității prin reducerea numărului de transmisii de la 28 la 19 și prin simplificarea sistemului de curățire. Combina autopropulsată de recoltat cereale, C140, are față de combina existentă în dotare, C14, o capacitate de lucru sporită cu 35 la sută. Totodată ea reduce timpul de imobilizare a mijloacelor de transport cu 50 la sută și efortul fizic de conducere prin introducerea unor dispozitive automate. Combina autopropulsată CM6, 160, în fază de model experimental, multifuncțională, modulată pentru recoltarea cerealelor și altor culturi în boabe și a porumbului în știuleți depănușați, echipată cu modul pentru recoltat în boabe extinde perioada de utilizare anuală a modulului motor prin folosirea acestuia și la combina de recoltat știuleți depănușați, are o capacitate de lucru mai mare cu 60 la sută, micșorează timpul de imobilizare a mijloacelor de transport cu 70 la sută, reduce efortul de întreținere, reglaje și reparații. C3P, combina tractată de recoltat porumb în știuleți nedepănușați pe 3 rînduri, are față de produsul pe care-l înlocuiește următoarele avantaje : creșterea capacității de lucru cu 40 la sută, economii anuale la costurile de exploatare cu 24 830 lei, reducerea consumului de metal cu 20 la sută, a necesarului de forță de muncă cu 20 procente, a consumului de combustibil etc. Am amintit doar o parte din gama de noi utilaje și mașini agricole care vor aduce, cu siguranță, un salt calitativ apreciabil în agricultură.

— Vă mulțumim.

OPREA GEORGESCU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Începuturile metalurgiei (II)

În Dacia romană activitatea minieră și metalurgică s-a intensificat, romanii folosindu-se de întreaga lor experiență pentru a spori producția de fier, aur, argint și cupru, introducînd o organizare superioară, precum și cele mai eficiente procedee tehnice cunoscute în imperiu. Ce s-a întîmplat însă după retragerea armatei și administrației romane, în anul 271 al erei noastre, cînd așezările orășenești ale Daciei au fost distruse de migratori, ca și marile centre de exploatare a minereurilor și de prelucrare a lor ? După cum se știe, covîrșitoarea majoritate a populației daco-romane a rămas pe loc, continuîndu-și activitățile tradiționale, vechile îndeletniciri, în primul rînd desigur cele agricole și pastorale, de care și vremelnicii stăpînitori aveau nevoie pentru a-și asigura subsistența. Romanitatea nord-dunăreană a continuat să viețuiască și să se dezvolte, în ciuda dominației barbare.

Un simbol timpuriu al acestei continuități tehnice ni se pare a fi un splendid colier de aur din tezaurul de la Șimlăul Silvaniei (Sălaj), datînd din vremea migrațiilor, probabil secolul al IV-lea al erei noastre. Colierul cuprinde nu mai puțin de 45 miniaturi de unelte legate de viața agricolă, pastorală, meșteșugărească, militară, executate cu o remarcabilă finețe și precizie : ciocane, topoare, clești, dălți, coase, furci, cuțite, săbii, lănci, scuturi, scări etc. ; aurul colierului provine din minele Transilvaniei și reprezentările nu vădesc nici cea mai mică stîngăcie.

În ce privește activitatea metalurgică, cercetările arheologice arată că ea a continuat fără întrerupere, în numeroase puncte dispersate, unde s-au putut identifica urmele unor mici exploatări miniere, a unor cuptoare rudimentare de redus minereul sau de prelucrare a metalului, ca cele de la Dulceanca-Teleorman, Brăești-Botoșani, Fizeș-Caraș-Severin, Bezid-Mureș, Bucureasca-Prahova (de anvergură, e drept, modestă).

O descoperire de excepție din secolul al IX-lea al erei noastre (întrucît datarea era la noi controversată, m-am adresat Muzeului științelor din Londra, care mi-a confirmat-o) este cuptorul înalt, pentru topit minereu de fier, săpat în stîncă, descoperit în 1895 la Ghelari, pe „Valea Caselor". De construcție verticală, acesta este ingenios săpat în stîncă, fiind prevăzut sus cu un capac și o platformă de încărcare a minereului și mangalului, în timp ce jos, lateral, se afla deschizătura prin care se sufla aerul pentru activarea focului. Era parțial căptușit cu material refractar, iar un coș de evacuare a gazelor arse se afla îngropat în coasta dealului. Nu semăna în nici un caz cu înjghebările curente ale epocii — îndeobște reducerea minereului făcîndu-se la suprafața solului sau în simple gropi. Tocmai de aceea, cuptorul de la Ghelar a fost expus la mari muzee științifice străine (Londra, Budapesta), iar cunoscuta revistă „Journal of the Iron & Steel Institute" l-a prezentat în 1897 ca o realizare cu totul ieșită din comun. Este într-adevăr o mărturie cu totul impresionantă de ingeniozitate, care premerge furnalele, viitorul tehnicii ; o considerăm deplin comparabilă cu o altă mărturie, din domeniul minier, de la sfîrșitul secolului XIV, descrisă într-un manuscris latin, din care rezultă că prima utilizare a explozivilor în lucrările de extragere a minereurilor, s-a realizat în Europa într-o zonă aflată „între Ungaria și gurile Dunării", cu alte cuvinte în spațiul românesc, probabil în Munții Apuseni.

Să mai amintim că încă din veacul al XIV-lea, Țara Românească era vestită pentru calitatea aramei produse, mai ales la Bratilov, pe valea Brebinei. Un călător străin, sirianul Pavel din Alep, descrie pe larg amploarea și complexitatea instalațiilor metalurgice de aici, arătînd că arama produsă este **„tot atît de plăcută ca argintul curat"**.

La Rimetea, nu departe de Turda, existau, pe lîngă lucrătorii de la minele de fier, meșteșugari pricepuți care prelucrau minereul extras (turnători și fierari). În domeniul Hunedoarei, sînt amintite în 1681, cinci cuptoare de topit fierul, lucrînd pe bază de minereu extras la Ghelar și Teliuc, acționate hidraulic.

Treptat, cuptoarele se măresc și concentrează tot mai multă căldură, iar turnarea în forme a clopotelor, barelor, ghiulelelor ia tot mai mult locul producerii acestora prin forjare. Se introduc o seamă de procedee tehnologice străine perfecționate, care sînt adaptate materiilor prime existente la noi. În sfîrșit, producția industrială a fierului este inițiată prin construirea primelor furnale (cu mangal) în Banat, la Oravița (1718) și Bocșa (1719). Importantul centru metalurgic al Reșiței începe să se dezvolte în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, realizînd produse de bună calitate, deși stînjenit o vreme de concurența metalurgiei apusene. Cu toate acestea, la începutul veacului al XIX-lea, Napoleon I, informat de iscusința metalurgiștilor reșițeni, nu va ezita să facă aici o comandă de ghiulele pentru una dintre campaniile sale ! Procedeul laminării este aplicat pentru prima dată la noi la Reșița în 1845 și tot atunci intră în funcțiune întîiul cuptor de pudlare. La Anina o instalație de laminare produce din 1861. Curînd cocsul începe să înlocuiască în turnătorii cărbunele de lemn. Primele convertizoare Bessemer se introduc în țara noastră în 1868 — la numai 13 ani de la apariția acestui agregat pe plan mondial. Laminarea de șine de cale ferată începuse încă din 1851, iar în 1872 se produce la Reșița prima locomotivă. Întîiul furnal de la Hunedoara intră în funcțiune în 1882, iar în 1897 începe să producă la Oțelul Roșu oțelăria Siemens-Martin (primele cuptoare Siemens-Martin fuseseră introduse la Reșița în perioada 1876—1882).

Demne de semnalat sînt și întîiele preocupări, prea puțin cunoscute, pentru cercetarea metalurgică. Astfel, H. Colan a semnalat recent că în revista „Dunărea" din Galați (nr. 13 din martie 1884) se descrie foarte precis oțelul pentru construcții, definit în mod corect ca aliaj fier-carbon, cu indicații în premieră pentru analiza sa. În 1879, apare la București lucrarea **Fierul**, în care se dau interesante noțiuni asupra tratamentelor termice, într-o vreme cînd aceste operații nu aveau încă o fundamentare teoretică riguroasă. Primele cercetări românești în domeniul metalurgiei sînt inițiate de C. Niculescu-Otin în 1900—1910.

Școala românească de cercetare în metalurgie se constituie după primul război mondial, cînd la Școala Politehnică din București se înființează prima catedră de metalurgie generală, încredințată de Ion Balbareu, (organizator și al Laboratorului de metalurgie), absolvent al cunoscutei Academii de Mine din Freiberg, iar după acesta lui Traian Negrescu, care va inaugura o importantă fază creatoare în cercetare. Să amintim frumoasele cuvinte cu care profesorul Balbareu își inaugura cursurile : **„Putem spera într-un viitor frumos și pentru metalurgia română [...] Domniilor Voastre** [studenților], **ca generație nouă, vă incumbă datoria să depuneți toate năzuințele pentru ca România să-și ocupe și în această industrie locul de care este demnă".** Iar în 1932, metalurgia românească înregistrează o prioritate mondială : D. Perieșianu întreprinde, în 1930—1932, la furnalul de la Găvojdia primele experiențe din lume pentru reducerea consumului de cocs prin introducerea păcurii.

I. M. ȘTEFAN

Marea importanță a lucrurilor mărunte

Urmare directă a dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate ale economiei naționale, în acest cincinal al calității, volumul prestărilor de servicii, așa cum prevăd programele noastre de dezvoltare, va crește într-un ritm impresionant. Cu influență directă asupra calității vieții, pe lîngă o asemenea extensie a activităților — implicînd diversificarea lor, pentru a ieși tot mai mult în întîmpinarea dorințelor cetățeanului, pentru a fi cît mai aproape de casa omului — întreg domeniul serviciilor va trebui, evident, să înregistreze și o sensibilă ridicare a nivelului de calitate a fiecărui serviciu prestat către fiecare beneficiar. Calitate care impune — cel mai adesea — și o mai mare promptitudine în execuție. Calitate, iarăși, care include nu doar nivelul tehnic al lucrării, ci și solicitudine, politețe, chiar și zîmbetul binevoitor cu care să fie întîmpinat cetățeanul ce solicită la nevoie, uneori la necaz, un serviciu necesar.

În cele ce urmează, trei redactori ai revistei „Flacăra", întorși din trei județe ale țării, depun mărturie asupra calității serviciilor din cîteva unități pe care le-au vizitat.

Prestări de servicii la sate

Diversitatea dincolo de statistică

După nici o sută de metri (mă aflu pe drumul care pornește din halta Șercaia — Brașov — spre centrul localității), o clădire nouă îmi atrage atenția. Mă opresc. Două anunțuri, destul de vizibil puse, te informează că aici se găsesc atelierele specializate în repararea televizoarelor, aparatelor de radio sau diferitelor obiecte de uz casnic. Îmi privesc ceasul. E ora 6,30 dimineața. Programul de lucru începe abia la ora 9. Va trebui, deci, să revin după această oră. Îmi continui drumul. După un timp, întîlnesc, tot pe partea stîngă a uliței, un service auto. Am, iată, de la început, sentimentul că am nimerit bine. Nici n-am ajuns în centrul comunei și am întîlnit deja trei unități cu același profil. Dacă pe primele două mă așteptam să le găsesc, cea de a treia, trebuie să recunosc, este o surpriză. Și am sentimentul că nu va fi singura.

La Consiliul popular mi se spune că în Șercaia există mai multe unități prestatoare de servicii. În afara celor pe care le-am văzut, mai funcționează o frizerie, o echipă de zugravi, și alta de zidari, o croitorie, o cojocărie și două ateliere de tinichigerie auto (pe lîngă service-ul auto menționat mai sus). Acum se lucrează la amenajarea unei clădiri în care să poată fi cazați eventualii vizitatori care ar dori să facă un scurt sau mai lung popas în comună. Deocamdată sînt gata șase camere. Mai slab se stă, aflu, cu prestările de servicii în cele două sate care aparțin de comună : Vad și Hălmeag, ambele aflate la cîte patru kilometri distanță de Șercaia.

La prima vedere situația poate părea mai mult decît satisfăcătoare. Un amănunt îmi reține totuși atenția. Existența într-o singură comună a trei ateliere specializate în repararea autoturismelor. Mai mult, ceva mai tîrziu aflu că acestora li se adaugă încă doi meșteri autorizați, specialiști... tot în tinichigerie auto. Fără îndoială, amănuntul e semnificativ. El arată că numărul mașinilor din Șercaia a sporit mult în ultimii ani. De unde nevoia crescîndă de servicii în acest domeniu. Totul logic, prin urmare, mai ales că Șercaia are din multe puncte de vedere atributele unui orășel. Numai că tocmai acest fapt îmbucurător și, în felul său, concludent pentru metamorfozele satului contemporan, înmulțirea atelierelor specializate în reparații auto, mă face să observ unele minusuri existente în prestările de servicii de aici. Oare bicicletele cine le repară ? „Bicicletele le reparăm noi, acasă — îmi spune Ioan Pop. Și cît te pricepi să o repari, atîta ține. Ni se mai sparge cîte un cauciuc și, pentru că nu avem nici un atelier de vulcanizare, ne mai ajutăm cu șoferii". Dar pantofii ? „Nu există în Șercaia un atelier de cizmărie — îmi răspunde Gheorghe Pleșa. Cînd m-am dus la Făgăraș, la cooperativa «Viitorul» să-mi pun niște pingele la pantofi, mi-au spus că sînt aglomerați și m-au întrebat de ce nu-i repar la mine în sat. Apăi unde, aici ?" Într-adevăr, unde ?

La ora 9,30 mai trec o dată pe la atelierul de reparat articole de uz casnic. Încă nu s-a deschis. Între timp, întreb o femeie, Maria Tudor : „V-ați lucrat ceva la croitoria de aici, din comună ?" Îmi răspunde : „Păi nu, că nu există o croitorie unde să-ți poți comanda o rochie, sau să dai la strîmtat un costum. În atelierul de croitorie se lucrează doar plăpumi și așternuri de pat. Atît." N-ar fi utilă și o ceasornicărie ? Tot Ioan Pop își amintește că a existat în comună, cu ani în urmă, un ceasornicar foarte priceput, care i-a reparat atît de bine ceasul încît merge și acum foarte exact.

E ora 11,30 și atelierul de reparat articole de uz casnic e tot închis. Ce pot afla este că meșterul Viorel Berbecaru a trecut pe la atelier pentru cîteva minute și a plecat. O întîmplare ? Mă duc la sediul cooperativei de producție, achiziție și desfacerea mărfurilor Șercaia,de care ține atelierul. Am curiozitatea să consult registrul de evidență a lucrărilor executate. Stupoare ! De la începutul anului, deci de la înființarea atelierului, nu a fost reparat aici nici măcar un singur obiect ! Să nu fi avut nimeni vreun aparat de reparat ? „Am trei fiare de călcat defecte acasă și, cum nu am avut unde le repara, mi l-am cumpărat și pe al patrulea" — îmi spune o lucrătoare de la poștă, Irina Lubeniță. Ioan Pop : „Mi s-a mai stricat și mie cîte ceva. Poate că Berbecaru se pricepe să repare. Nu știu. Eu, oricum, le-am dus la Făgăraș". Pînă la urmă mi se „sugerează" că, de fapt, Viorel Berbecaru nu se prea pricepe să repare articole de uz casnic. El este electrician și lucrează mai mult cu motorul de tăiat lemne al cooperativei (e și asta, într-adevăr, o activitate utilă pentru sățeni). Și totuși, nu e normal ca locuitorii comunei să nu aibă unde să-și repare un aspirator, o mașină de spălat, un frigider, un fier de călcat. „Noi avem frigiderul stricat, poate e vorba de un fleac, dar trebuie să mergem cu el tocmai la Brașov. Vă dați seama ce înseamnă să-l duc atîta cale !" — îmi spune Ana Lubeniță, o femeie de aproape 80 de ani. Să fie oare motivată absența meșterului Berbecaru din atelier tocmai de faptul că prezența lui acolo tot nu folosește la nimic ? S-ar părea că da. Mai ciudat mi se pare că la cooperativă există un specialist în reparații articole de uz casnic (cel puțin așa atestă o diplomă de absolvire a unui liceu de profil), Gheorghiță Perșinaru, care însă lucrează în atelierul de tinichigerie auto !

Există, deci, o diversitate a prestărilor de servicii aici, la Șercaia ? La prima vedere, răspunsul ar putea fi afirmativ. Dar cum diversitatea nu poate fi judecată decît prin prisma utilității, trebuie să recunoaștem că prestările de servicii acoperă deocamdată numai parțial cerințele sătenilor. Există nevoi care încă nu sînt acoperite, unele mărunte, dar cît de importante sînt adesea „mărunțișurile" în domeniul serviciilor ! Absența lor e cu atît mai regretabilă cu cît rezolvarea lor nu pune Consiliului popular probleme complicate. Iar de un atelier unde nu se repară nimic, cum este cel de uz casnic, ce nevoie are comuna ? Doar pentru a exista o firmă în plus ?

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Meșterul bun n-are nevoie de reclamă

În județul Vîlcea rețeaua serviciilor pentru populație la sate este chiar foarte aproape de nomenclatorul stabilit pe țară pentru mediul rural, fiecare comună și sat avînd cel puțin cele „5 profile minimale", în funcție de numărul de locuitori. Și nu s-ar putea spune că multe dintre cele care există (așa cum se petrec lucrurile în veritabilele centre de servicii din Băbeni, Pietrari, Costești, pe care le-am vizitat) nu satisfac cerințele populației. Dar acoperă ele nevoile tradiționale cele mai autentice și mai firești care se perpetuează în lumea satului de azi, precum și pe cele mai moderne survenite prin dezvoltarea firească a civilizației ? Posibilitățile de surse și resurse locale — de materii prime, materiale, forță de muncă —, avînd în vedere, în plus, faptul că o mare parte a județului este zonă colinară și de munte, deci necooperativizată ? Sigur că da, este foarte bine ca satul să aibă frizerie și coafură, croitorie și cizmărie, este foarte bine că sătenii nu-și ia în circă televizorul să se ducă la oraș pentru a-i remedia o defecțiune sau a-i înlocui un tranzistor uzat, dar să n-aibă, de pildă, moară, așa cum se mai întîmplă în unele sate, să n-aibă unde să-și comande un toc de ușă sau de geam, să-și repare roata la căruță ori să-și facă o căruță nouă, să n-aibă unde să-și potcovească un cal, să n-aibă unde să-și comande cărămida pentru casă nouă, este foarte rău pentru el. Înseamnă că e pus pe drumuri... Apoi, fiecare, ca prețutindeni, dacă plătește cere calitate. Din acest punct de vedere, la Pietrari nimeni n-are emoții în privința obiectelor electrocasnice și a aparaturii radio-tv. Pentru că există meșterul Gheorghe Popescu. Electronist de meserie, repară însă de toate. S-a policalificat conform nevoilor satului, pentru a veni omului în ajutor rapid și prompt. Repară orice aparatură muzicală și audio-vizuală dar și mașini de spălat rufe, frigidere, congelatoare, pînă chiar și biciclete, și încă la o calitate ireproșabilă. „Este o tendință pe care o încurajăm și ne preocupă foarte mult, de a policalifica în mai multe meserii inrudite meseriașii din cooperativele sătești. Cetățeanul să afle acasă o gamă tot mai variată de servicii, muncitorul să aibă de lucru tot timpul, deci să cîștige bine și astfel să fie interesat să rămînă pe loc, și, firește, pentru a realiza indicii de rentabilitate ai cooperative ", ne informează vicepreședintele Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere, Marin Cojocaru. Meșter de clasă, nu-i spune niciodată omului „nu se poate", face în așa fel să se poată. Sînt deficitare în momentul de față aparatele de congelat pentru frigidere ? Le construiește singur, din țeavă de cupru. Sînt pe cale de dispariție anumite lămpi pentru aparate tv din fabricație mai veche ? Știe să le refolosească pe cele din aparatele uzate...

În lumea satului meseriașul prost se dă la fund iar cel bun, cum spunea ceasornicarul din Băbeni, Petrișor Nedelescu, n-are nevoie de reclamă. Singur în atelierul său de o curățenie și ordine... ceasornicărească, deși nu are cea mai bună dotare (mai ales pentru ceasurile moderne, electronice și cu baterii cu cuarț, tot mai frecvente azi) execută 70 și chiar 80 de reparații pe lună. Pe masa de lucru, zeci și zeci de ceasuri, fel și fel de mărci, forme și mărimi pe ale căror bonuri aflăm nume și adrese nu doar din Băbeni, ci și din numeroase alte localități învecinate.

În Pietrari, undeva mai la marginea satului, pe malul unui pîrîiaș, alți 5 meșteri cu adevărat „mari, calfe și zidari", servesc într-un chip foarte modern o meserie care a dat numele satului. Într-un atelier ce seamănă mai curînd cu o hală industrială, se și cheamă dealtfel „Secția de prefabricate din beton Pietrari", construiesc dale, tuburi pentru fîntîni și captări de apă, „cărămizi" pentru case..., în care baza materiei prime nu este betonul ci tuful vulcanic din belșug în trupul dealurilor din preajma satului, și zgura pe care o ia, făcîndu-le un mare serviciu lucrătorilor de-acolo., de la stația CFR Govora sau de la termocentralele din județ.

Meseriile noi și meseriile vechi în haine moderne este exact ceea ce are nevoie satul de azi. În unele există, în altele — nu. Astfel încît apare și la Vîlcea ciudatul fenomen de a întîlni mai curînd un service auto decît o rotărie sau o fierărie și dacă acestea își au explicația lor, e mai greu de explicat de ce au dispărut morile? „Avem un program să le reînființăm, așa cum avem în vedere să studiem revitalizarea tuturor meșteșugurilor tradiționale ale satului românesc în general și ale satului vîlcean în special care, pe parcursul anilor, din diferite motive, s-au pierdut", completează tovarășul vicepreședinte. Au reapărut în sate ca Pietrari, Costești, Mateești — cuptoarele de uscat fructe și centrele de preparat magiun, morile de apă în comune de munte, cojocăriile renumite din Vaideeni, atelierele de olărit de la Slătioara, Mălădărești și Lungești, cărămidăriile de la Vlădești și Bunești. Serviciile la sat nu le-am descoperit, în fond azi, serviciile în satul românesc au existat din totdeauna, le-am adăugat doar o nouă formă de organizare și, cum evoluția lor o cere, profile noi.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Mai de toate, mai puțin cîteva

Comuna Mărgineni din județul Bacău are 7 sate aparținătoare : Mărgineni, Barați, Trebeș, Pădureni, Valea Budului, Luncani și Podiș Poiană, răsfirate pe șoseaua Bacău—Comănești pe o distanță de 18 kilometri. Mărgineni este un cartier mărginaș al Bacăului și probabil numele i se trage tocmai de la această imediată vecinătate. În comună își duc viața 8 500 cetățeni. Marea majoritate a acestora lucrează în întreprinderile băcăoane.

Serviciile către populație sînt asigurate în cea mai mare parte de către Cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din localitate, prin secțiile sale de producție : Reparații Radio-TV, Reparații și confecții încălțăminte, Ceasornicărie, Croitorie de comandă pentru femei și bărbați (6 unități), Tricotaje, Confecții metalice (antifonări și tinichigerie auto, garduri, etc.), Sifonărie și îmbuteliat sucuri, Frizerie, Lumînări, Transporturi hipo, Gogoșerie. Secțiile de tricotaje și croitorie, ne informează tovarășa Tanța Zaharia, contabila șefă a unității, fac și export, semn că produsele lor sînt de calitate deosebită. În Barați funcționează un chioșc care desface marfă de 180 mii lei pe lună. În celelalte sate, localnicii își cumpără produsele de care au nevoie de la magazinele sătești, unde se găsesc cizme de cauciuc, coase, seceri și alte unelte necesare muncii de zi cu zi. Pe lîngă serviciile oferite de cooperativă, populația mai beneficiază și de cele ale unui atelier de cojocărie și confecții haine din piele al Asociației intercooperatiste pentru creșterea vacilor de lapte, instalat în locuința unui meșter și care folosește munca la domiciliu. Atelierul este rentabil. C.A.P. mai are o secție de croitorie, damă și bărbați, o brutărie și o secție de foi Lica.

După acest scurt inventar al serviciilor către populație existente în comuna Mărgineni să încercăm să desprindem aspectele particulare ale acestei comune situate în vecinătatea unui mare oraș. Constatăm că activitățile care sînt mai bine reprezentate sînt tocmai acelea care se găsesc din belșug în oraș. Croitoriile sînt în număr de 7. În Mărgineni sînt două : ale cooperației și ale C.A.P. Aflăm că, în anul care vine, se va organiza o secție mare de producție industrială în care se vor strînge într-un local unic secțiile răspîndite în sate. La cele existente se va adăuga și una de tîmplărie, cu siguranță bine venită. Pînă astăzi cel puțin, activitatea de prestări servicii în comuna Mărgineni este o copie în miniatură a celei dintr-un oraș. Asta e și bine și rău. Bine pentru că oamenii au la îndemînă o serie de utilități și nu mai sînt nevoiți să bată drumul la oraș pentru satisfacerea nevoilor imediate și rău pentru că totuși oamenii care trăiesc la sate au o viață puțin mai altfel decît a orășenilor. Ei trebuie să producă produse agricole necesare lor și pieții. Pentru a putea face asta, ne referim în primul rînd la creșterea animalelor — porci, găini, iepuri, asigurarea unor exemplare valoroase pentru prăsilă — credem că ar fi necesar un serviciu asigurat cu prioritate. IRIC Bacău a oferit populației 120 de purcei pentru 81 de porci contractați cu statul. Planul a fost de 415 porci. Gospodăria anexă a restaurantului a avut la un moment dat 60 de porci. Bine pusă pe roate, gospodăria ar fi putut livra din belșug purcei crescătorilor. Iepuri nu se cresc pe raza comunei. Cooperația a avut în urmă cu doi ani peste o sută de iepuri. Erau crescuți într-un grajd al C.A.P. C.A.P.-ul și-a luat grajdul înapoi, mica creșcătorie de iepuri s-a autodesființat. Continuîndu-și activitatea ar fi putut livra matcă populației. Sinceri să fim ni s-ar părea mult mai importante un atelier de confecționat căruțe sau o unitate care să execute lucrări de construcții pentru populație, decît un atelier de tinichigerie și antifonări auto.

Ni se poate argumenta că unul dintre scopurile cooperativei este realizarea de beneficii, îndeplinirea sarcinilor de plan. Așa este, însă acestea trebuie să fie realizate, în primul rînd, printr-o activitate care să răspundă nemijlocit intereselor populației. C.P.D.A.M. Mărgineni a fost înființată în anul 1977. De atunci, beneficiul s-a triplat, cooperativa s-a dezvoltat și, totuși, abia în anul viitor, la 10 ani de la înființare, aceasta își propune să se autofinanțeze. Deocamdată cooperativa are un sold debitor. Una din explicațiile acestui deficit este tocmai înființarea de secții noi, care presupune stocuri de aprovizionare și de produse finite. Secțiile noi, centralizate, cu tendința de a deveni unități care funcționează după modelul celor industriale sînt costisitoare și nu răspund totdeauna nevoilor populației rurale. Realizarea planului la achiziții al cooperativei doar în proporție de 60 la sută poate avea o explicație tocmai în neasigurarea unui sistem de preluare a produselor agricole simplu, comod și avantajos pentru producători. O secție de transporturi care să preia cu operativitate de la gospodării produsele, să le conserve și să le transporte la unitățile de desfacere ar fi un serviciu către populație și pentru populație extrem de util. Cele două atelaje hipo ale actuali secții de transporturi sînt cu siguranță insuficiente.

OPREA GEORGESCU ■

Baia Mare — o capitală mondială a natației feminine

Deși a deplasat numai 4 sportive la europenele de junioare din Berlinul occidental, natația românească a confirmat, ba încă strălucitor, ascensiunea din ultima vreme, Stela Pura, Andreea Szigyarto, Luminița Dobrescu și Ramona Terșanschi cucerind (în probe individuale sau la ștafetă) 8 medalii, două de aur, patru de argint, două de bronz, grație cărora fetele noastre au ocupat un remarcabil (față de cît de restrînsă a fost delegația) loc VI în clasamentul pe națiuni. Bilanțul 1986 e, de departe, cel mai bun de pînă acum. Pentru a sublinia saltul deosebit realizat de înotul nostru feminin e suficient să reamintim că la ediția precedentă a C.E. de junioare, găzduită în 1985 de Geneva, doar Tamara Costache s-a numărat printre laureate ! Ea a devenit între timp senioară, căci în natație junioratul se încheie la 16 ani.

Cu două medalii de aur, la 200 m liber (cu nou record național de senioare) și 200 m fluture, băimărcanca Stela Pura (n. 30 martie 1971, 1,64 m, 52 kg) a fost una dintre „eroinele" competiției, fapt pe care l-au subliniat toți comentatorii de la fața locului, trimisul Agenției France Presse notînd că „vedeta reuniunii inaugurale (n.n. românca a cîștigat ambele medalii de aur în prima zi a C.E.) s-a numit Stela Pura", iar cel al lui D.P.A.-Hamburg precizînd că „dintre junioare, cea mai bună s-a dovedit românca Pura". Descoperită de antrenorul Petrea Deac (din a cărui grupă au mai făcut parte Szigyarto și Terșanschi), Stela e pregătită în prezent de reputatul Gheorghe Dimeca la C.S.M.S. Baia Mare, club al cărui președinte (o spunem cu admirație !), Ion Marinescu, e un fost atlet, săritor de înălțime ! Trei dintre medaliatele din Berlinul occidental, cu excepția Luminiței Dobrescu (C.S.S. Reșița, antrenor Mircea Hohoiu), aparțin clubului băimărean, frumoasa performanță de la C.E. demonstrînd, o dată în plus, că Baia Mare (unde activează și Noemi Lung) e una dintre „capitalele" înotului feminin românesc și, totodată, mondial. E un fenomen îmbucurător acesta că, ieșind (după ani și ani) de sub tutela Bucureștiului, natația noastră este, azi, tot mai bine reprezentată în provincie, la Baia Mare, la Reșița, la Ploiești (orașul celei dintîi recordmane a lumii din istoria înotului românesc, Tamara Costache) etc, ca rezultat al muncii asidue, moderne al unor tehnicieni pasionați și competenți, între care și Gheorghe Dimeca, dar și ca urmare logică, firească a condițiilor materiale excelente (bazine în primul rînd) asigurate respectivei discipline.

Stela Pura și-a mai trecut în cont alte 4 medalii, 3 de argint (400 m liber, 800 m liber, ștafeta 4×200 m liber) și una de bronz (ștafeta 4×100 m liber), după cum și colegele ei și-au înscris, dincolo de participarea la ștafete, numele pe lista medaliatelor : Andreea Szigyarto cu argint la 200 m spate, Luminița Dobrescu cu bronz la 100 m liber.

Cum mondialele de la Madrid bat la ușă, izbînzile de la europene sînt, fără îndoială, reconfortante. Felicitîndu-le pe proaspetele medaliate, pe Stela Pura întîi și întîi, pe antrenorii lor, să le urăm mult succes la C.M. de senioare, programate să înceapă (înotul) în 17 august ! Bravo, fetelor, așteptăm de la voi noi și noi victorii !

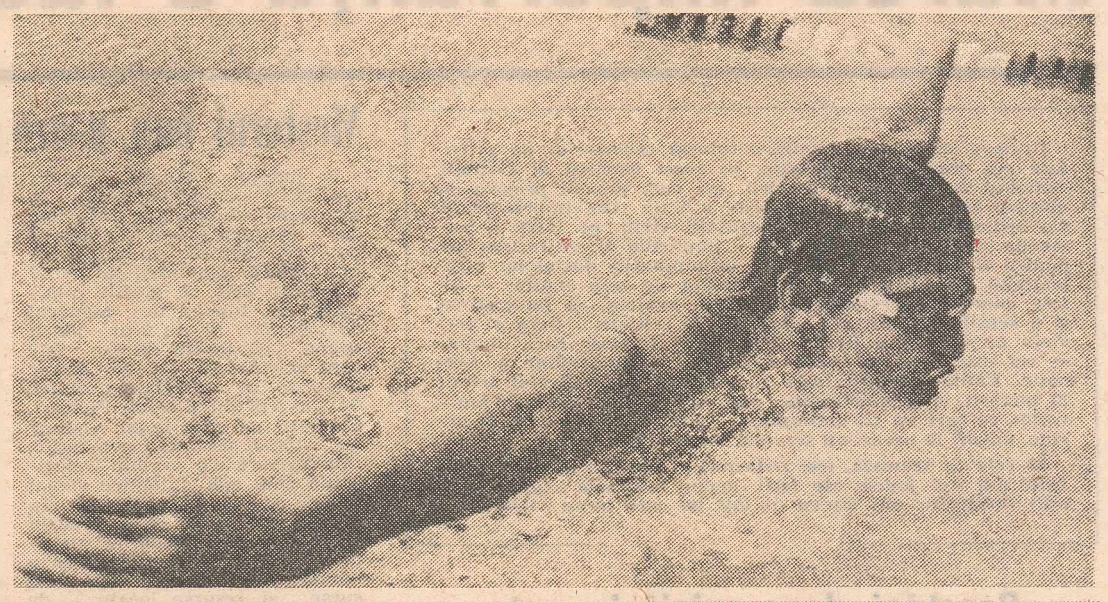

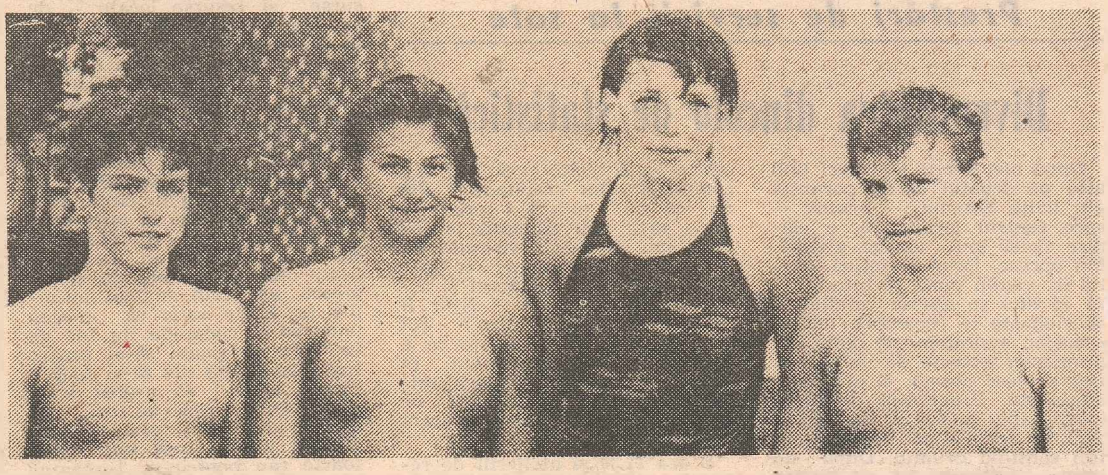

Fotografii de IORGU BĂNICĂ

Maricica Puică nu aleargă decît pentru locul I!

Sub genericul „Ce șanse avem la europenele de atletism ?" (care se vor desfășura cu începere de la 26 august la Stuttgart, în R.F.G.), continuăm astăzi sondajul în rîndul specialiștilor, invitînd la cuvînt pe antrenorul emerit Ion Puică, antrenorul și soțul Maricicăi Puică, multiplă campioană și recordmană mondială. Precizăm că dialogul care urmează s-a purtat zilele trecute la Snagov, la puțin timp după reintoarcerea soților Puică din circuitul Marelui Premiu I.A.A.F. — Mobil.

— Bănuim că azi nu e prevăzut nici un antrenament.

— De ce ? !

— Pentru că sîntem în 29 iulie.

— Vă referiți la faptul că Maricica împlinește azi 36 de ani, așa-i ? Cu toate astea, priviți spre pistă, aleargă cot la cot cu fetele din grupă. Marea performanță cere muncă și sacrificii.

— Cum a fost în Marele Premiu ?

— Cinci participări, Stockholm, Oslo, Helsinki, Londra, Nisa, și tot atîtea victorii. Adică 51 de puncte, cea mai bogată zestre la ora actuală, ceea ce vrea să însemne că Maricica va fi sigur în finala de la Roma, din 10 septembrie.

— Da ce 51 de puncte ? ! Din cîte cunoaștem, pentru locul 1 se acordă 9 puncte, deci 5 ori 9 egal 45 ! De unde 51 ? !

— De la cele 6 primite în plus pentru stabilirea recordului mondial pe 2000 de metri, la Londra. Ăsta e regulamentul : 6 puncte suplimentare pentru record mondial, 3 pentru record mondial, egalat. În Marele Premiu sînt 10—12 concursuri, urmează din nou Londra, apoi Budapesta, Zürich, Köln și Bruxelles, dar în clasament contează numai rezultatele din cele mai bune 5. Cum Maricica le-a cîștigat pe toate, ea nu mai poate fi întrecută decît de o sportivă care ar dobori în continuare unul sau mai multe recorduri mondiale. Teoretic, e posibil, dar practic, mai greu. Ar fi fără precedent.

— Finala de la Roma ce înseamnă ?

— Au acces la ea primele 8 clasate în fiecare probă, cu observația că în finală se punctează dublu : 18 puncte pentru locul 1, 14 pentru locul 2 și așa mai departe. Poate că n-ar strica să amintesc că, pe lîngă clasamentele pe probe, se mai alcătuiește așa-zisul clasament general, care îi cuprinde pe primii 3 din toate probele aflate pe afișul Marelui Premiu. Și în acesta Maricica stă excelent.

— Alergînd la Londra 5 : 28,69 pe 2000 m. Maricica a reintrat, dacă nu greșim, în posesia recordului mondial, da ?

— Exact, cu 5:33,5, ea a fost recordmana lumii din 1979 în 1984, an în care, pe rînd, Zola Budd, Mary Decker și Tatiana Kazankina au ameliorat timpul, coborîndu-l pînă la 5:28,72. La Londra, cu Zola Budd în cursă, Maricica a fugit 5:28,69, revenind în fruntea listei. Performanța e, fără să mă laud, excelentă, știut fiind că e infinit mai greu să recapeți un record decît să-l bați. Cu atît mai greu cu cît Maricica împlinește azi 36 de ani.

— La mulți ani ! A cîntărit și concurența Zolei Budd în stabilirea noului record ?

— Mai degrabă nu, pentru că Maricica a urmărit victoria în probă și, implicit, punctele, recordul venind, ca să mă exprim așa, de la sine. Cred că putea 5:25, la cît de bine e pregătită, dar nu-și propusese mai mult. Presimt însă că va spulbera cît de curînd acest record.

— S-o luăm ca o promisiune ?

— De ce nu ?

— Din ce-am citit, la Nisa, la o milă, a alergat cu gîndul la un nou record ! Am citit bine ?

— Da, numai că sovietica Guskova a imprimat cursei un ritm infernal, trecînd primul tur în 58.2 în loc de, după calculele mele, 62 de secunde. Nedozînd corect, Maricica a terminat în 4:18,25, e drept, cea mai bună performanță a sezonului, dar sub 4:17,44, recordul Europei deținut, din 1985, de Maricica. Și cu recordul acesta a fost o poveste.

— S-o auzim, dar scurt. V-am pregătit atîtea și atîtea alte întrebări.

— În 1985, la Zürich, cînd Decker a devenit recordmana lumii pe o milă, în 4:16,73, Maricica s-a clasat a doua, cu 4:17,33, numai că organizatorii, surprinși probabil de recordul lumii, n-au realizat că timpul Maricicăi înseamnă un nou record european și au uitat s-o supună controlului ! Pur și simplu, au scăpat din vedere ! Ulterior, într-o scrisoare trimisă federației, și-au cerut scuze, dar la ce ne-au folosit ? !

— Lăsați și dumneavoastră, pentru cîteva sutimi acolo...

— Ce spuneți ? ! Noi pentru cîteva sutimi muncim cîțiva ani !

— Trecem la europenele de la Stuttgart, de acord ? Ce probe va alerga Maricica Puică ?

— În planul nostru figurează 1 500 și 3 000 m. Ne gîndim că, față de Olimpiada de la Los Angeles, de unde Maricica s-a întors cu o medalie de aur, la 3 000, și cu una de bronz, la 1 500, va fi mai ușor.

— Pentru că nu vine decît Europa ?

— Și așa, deși noi ne-am făcut rareori socotelile în funcție de adversare. Aveam în vedere că, și dacă se vor alcătui serii, tot va exista o zi de pauză între probe. La Los Angeles, Maricica a fost pe pistă 4 zile la rînd. Și s-a putut. De ce nu s-ar putea și la Stuttgart ?

— La o astfel de întrebare trebuie să ne răspundeți dumneavoastră.

— N-am răspuns ?

— Ce-ar fi să fiți și mai explicit !

— Pentru Maricica pledează timpii și izbînzile. Lipsa eșecurilor din ultima vreme. Judecînd așa, normal ar fi să nu se întoarcă fără medalii. Dar...

— Dar...

— Europenele în aer liber sînt o competiție de maximă anvergură, în care șansele sînt deschise tuturor. A le compara cu cele indoor mi se pare o eroare de fond. De ce ? Pentru că în sală se cîștigă uneori titlul după o finală cu 4—5 concurente ! Au fost cazuri. Apoi, aș dori să fiu bine înțeles, mulți medaliați indoor n-au reușit nici măcar să obțină un loc în finalele în aer liber sau, în cea mai fericită situație, s-au clasat pe locuri modeste. Pot invoca, chiar de la noi, o sumedenie de nume.

— Nu cumva sînteți dur tocmai pentru că Maricica, triplă campioană mondială de cros, campioană olimpică, recordmană a lumii etc, nu se poate lăuda cu nici un titlu în sală ? !

— Fără să fie cu supărare, nici nu ne-au interesat! Concepția mea e alta : iarna trebuie rezervată volumului și intensității. Acumulărilor. După 1982 cînd Maricica a dobîndit un argint, la Milano, am renunțat.

— Poate și pentru a o menaja, ce ziceți ?

— Cît va mai fugi, Maricica va fugi numai pentru locul 1.

— Afirmația e valabilă și pentru Stuttgart ?

— Firește.

— Cu riscul de a vă necăji, vă reamintim că la Internaționalele României, recent, Doina Melinte a întrecut-o pe Maricica chiar în proba de 3 000 !

— Nu mă necăjiți de fel. Maricica era în plină pregătire, cu gîndul la Marele Premiu, obiectivul major imediat. Dovadă că, o zi mai devreme, alergase și 1 500 ! În plus, fără să scad cu nimic din meritele Doinei, timpul cu care e creditată Maricica, 8:27, e net mai bun decît 8:38, realizat de Doina la Internaționale. Asta nu vrea să însemne că Melinte nu rămîne o alergătoare redutabilă, cu atît mai capabilă de mari performanțe cu cît nu are decît 28 de ani.

— Vă temeți de Melinte în finala de 3 000 ?

— Trebuie să te temi de oricine și de nimeni !

— Poate că n-am formulat prea bine întrebarea !

— Părerea mea e că va trebui să elaborăm, în folosul atletismului românesc, o strategie comună. Nu ca să sacrificăm o atletă sau alta, ci pentru a valorifica în mod superior șansele. Pentru că, la 3 000 de pildă, vor viza aurul și Budd, și Ulmasova, care e campioana europeană en titre. Nici la 1 500 nu va fi mai ușor, socotind că vicecampioana mondială Krauss se va afla, ca să vorbesc ca în fotbal, pe teren propriu. Se anunță o bătălie aspră, dar noi, școala românească de semifond și fond, sîntem pregătiți s-o trecem cu fruntea sus.

— Credeți că proaspetele campioane mondiale de junioare Pălăcian și Pădurean pot juca vreun rol la europene ?

— Ar fi prea repede. Deși foarte, foarte dotate, ele trebuie să se mai coacă.

— Dintre celelalte eleve ale dumneavoastră, din grupa pe care o antrenați, cui îi mai acordați șanse ?

— Și-au mai luat baremurile pentru C.E. Violeta Beclea și Paula Ivan, fete tinere. Beclea are abia 20 de ani, dar care promit mult. Stuttgartul va fi pentru ele un excelent prilej de acomodare cu marile competiții. Ca să cîștigi într-o bună zi, trebuie să participi. Numai așa scapi de complexe.

— Tovarășe Puică, cîte medalii va obține atletismul nostru la europene ?

— Minimum 4, la semifond, la fond și, de ce nu ?, la aruncări. Asta ca să nu fiu suspectat de optimism.

— Cine le va obține ? Maricica...

— Fără nume, vă rog.

— Ultima întrebare : cînd se va retrage Maricica ?

— Cînd nu va mai putea să-și propună, la fiecare început de cursă, să iasă prima. Poate după mondialele din 1987, poate după Olimpiada din 1988, cine știe ?

— Vă mulțumim și vă urăm succes la Stuttgart !

Pagină realizată de OVIDIU IOANIȚOAIA

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● La Curtea de Argeș, funcționează, nu de prea multă vreme, o primitoare Casă a căsătoriilor, situată pe bulevardul central. Intrarea în acest impunător edificiu public se face printr-o masivă poartă de stejar, cioplită în stilul arhitectural specific zonei, sub care două verighete aurite, încrustate în lemn, simbolizează legătura trainică, de nezdruncinat, între un tînăr și o tînără, soț și soție, proaspăt porniți pe drumul căsniciei. Se pare că această Casă este de bun augur, întrucît, după cum spun statisticienii orașului, în aceeași perioadă de timp, căsătoriile încheiate aici depășesc cu 15 la sută cuantumul celor oficiate anterior în vechiul local al consiliului popular. Felicitări inițiatorilor, iar tinerilor miri și mirese care-i trec pragul — urări de sănătate și multă fericire ! **(Ioan Dobrescu,** Cîmpulung Muscel).

● La Rimnicu Vilcea, în cartierul „Nord", bl. M2, sc. A, ap. 5, trăiesc trei frați — frații Boboacă. Așa cum ne scrie unul dintre ei, **Constantin I. Boboacă,** de la tatăl lor au moștenit o grea și utilă îndeletnicire : aceea de a săpa fîntîni. Și de aproape 20 de ani asta și fac : scotocesc cu înversunare, cu pricepere și pasiune pămîntul după apa de băut. Treabă frumoasă și folositoare și tocmai de aceea cei trei frați ne roagă să facem publice dorința și propunerea lor de a se deschide și în județul Vîlcea, sau în alt județ, sub patronajul U.J.C.A.P., cooperației meșteșugărești sau al C.P.A.D.M., o secție sau unitate de sine stătătoare de săpat puțuri de apă potabilă cu adîncimi de pînă la 50 m și diametre de 800 mm—3 m, solicitate tot mai mult în ultima vreme, atît de către cetățeni cît și de o serie întreagă de unități, îndeosebi din domeniul agriculturii. Considerăm îndreptățite atît propunerea cît și arzătoarea dorință a celor trei frați Boboacă și le supunem, la rîndul nostru, atenției celor în drept spre a analiza și decide. În fond, cine nu-și dorește ca, la capătul unui drum lung sau după o muncă obositoare, să găsească în preajmă o fîntînă cu apă limpede și rece ? !

● **Procuratura Generală, Direcția judiciară pentru cauzele civile :** La adresa dv. nr. 9996 din 11 mai 1986, referitoare la scrisoarea petiționarului Mavromalide Tudor, domiciliat în Constanța, str. Alexandru Lăpușneanu nr. 183, vă facem cunoscut că, în urma verificărilor făcute, s-a constatat temeinicia celor sesizate. Împotriva hotărîrilor judecătorești criticate s-a declarat recurs extraordinar, petiționarul urmînd să-și facă apărările în fața instanței supreme, unde s-a trimis dosarul pentru rejudecare.

● **Vasile Berghinescu din București,** strada Brezoianu nr. 29-B, ne trimite fotografia de mai jos, realizată în acest an, în orașul Dorohoi.

● Spicuim din referatul-răspuns trimis de **biroul executiv al Consiliului popular al orașului Victoria** privitor la rezolvarea scrisorii adresată revistei de Vasile Balu : Este adevărat că în activitatea Coloanei I.T.A. se mai manifestă unele greutăți obiective, dar și unele lipsuri legate de organizare, ordine și disciplină, ceea ce a condus uneori la mici dereglări în buna funcționare a transportului în comun. Dereglarea din 7 și 8 aprilie (acuzată de petent — n.n.) se confirmă ; într-adevăr, un număr de 27 persoane, în majoritate navetiste, nu s-au prezentat la serviciu la timp. Aceasta s-a întîmplat deoarece autobuzul planificat pentru a efectua cursa Drăguș-Combinatul chimic Victoria s-a defectat, iar autobuzul de pe traseul Lisa—Combinatul chimic, al cărui conducător auto era Birsan Nicolae, nu a oprit în satul Drăguș pentru a lua navetiștii, deși nu era încărcat la capacitate. Șoferul respectiv a fost sancționat, iar cazul său a fost prelucrat în adunarea generală a oamenilor muncii.

● Un răspuns neconcludent primim din partea **Consiliului popular al comunei Cotofănești,** județul Bacău, la scrisoarea crescătorului de animale Neculai Ghiuș din localitate, care reclama că nu i s-a preluat la termenul scadent — 15 martie a.c. — o bovină adultă (vacă) contractată cu statul, cu toate că îndeplinea toate condițiile de preluare. Recunoscîndu-se, la 20 iunie a.c., că, de fapt, potrivit clauzelor contractuale, petentul are perfectă dreptate, motivele invocate în așa-zisul răspuns de... consolare, cum, că „nepreluarea ar fi fost dictată de interesele economiei naționale", că I.I.C. Tg. Ocna a avut dispoziții să preia numai viței îngrășați și bovine adulte calitatea I-a și a II-a (de parcă vaca omului ar fi fost caprină adultă și, din oficiu, adică pe nevăzute, ar fi trebuit trecută la calitatea... a VII-a !... n.n.) și că, în ultimă instanță, însăși I.I.C. n-ar fi asigurat mijloace de transport și nici împuterniciți pentru preluare la datele programate etc. etc., nu sînt de natură nici să convingă pe cineva și nici să justifice prin așa-zise cauze obiective neglijența și celelalte deficiențe existente în activitatea de preluare a animalelor contractate la Cotofănești. Astfel de „scuze" nu slujesc în nici un fel interesele economiei naționale, ba, dimpotrivă.

● Am depus dosarul de pensionare la D.P.M.O.S. Arad și, verificîndu-mi-se actele, funcționarul de aici mi-a cerut să-i aduc și vechea carte de muncă după care, cu 25 de ani în urmă, a fost completată actuala carte. Am rămas oarecum surprins de o astfel de solicitare însă, neavînd de ales, m-am conformat și m-am deplasat după ea tocmai la I.A.S Berzovia, județul Caraș-Severin. Binevoitori, cei de la personal au recunoscut oficial că, în 1961, conform indicațiilor legale primite, toate cărțile de muncă, deci inclusiv a mea, au fost preschimbate. Au scotocit apoi peste tot, dar vechea mea carte de muncă n-a mai fost de găsit în arhivă. Nu știu ce să mai fac. Uneori stau și mă întreb dacă nu cumva solicitarea vechii cărți este un simplu moft al unui birocrat **(Ion Dovleac din Arad,** str. Molidului nr. 2)

● În numele mai multor colocatari, **Dumitru Tomescu din Tg. Jiu,** str. Zona Unirii-Siret, bl. 8, ap. 8, ne scrie că în bloc se plătesc sume exagerat de mari pentru folosirea liftului. „Cota-parte plătită lunar de o singură persoană numai pentru lift — zice omul, printre altele — la noi, în bloc, este mai mare sau aproape egală cu toate celelalte cheltuieli comune, cumulate, adică : apă caldă, apă rece, gunoi, canal, curățenia scărilor, iluminat scări, gaze bucătărie etc. Astfel, a fost o perioadă cînd s-au perceput și 70—80 lei, iar restul cheltuielilor comune cumulate abia dacă atingeau 50—60 lei, ceea ce înseamnă de aproape 5 ori mai mult decît plătesc locatarii altor blocuri din jur și din alte orașe mai mult sau mai puțin apropiate. Cred că situația aceasta nu este în regulă și se impun măsuri în consecință".

● Privitor la articolul critic apărut în „Flacăra" din 13 iunie 1986 și intitulat „Dreptate are, dar unde s-o caute ?", **Întreprinderea Metroul București** ne comunică următoarele : Conducerea întreprinderii, luînd cunoștință de conținutul articolului menționat, a ordonat cercetarea cazului. Ca rezultat s-a apreciat ca îndreptățită cererea tovarășului Luca Tudor și, în consecință, pe 23.VI.1986, i s-a achitat suma de 2 164 lei, cuvenită pentru un număr de 17 zile concediu de odihnă pe anul 1982.

● Premieră națională absolută — așa se intitulează scrisoarea trimisă recent de colaboratorul nostru ing. **Victor Stănciugel.** El ne informează că la Combinatul de utilaj greu din Iași a fost executată, pentru prima oară în țara noastră, o mașină de turnat centrifugal cilindri din fontă cu crusta dură, după un ingenios proiect elaborat de Filiala Iași a Institutului de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectări pentru sectoare calde. Cu această instalație, fabricată cu concursul direct al specialiștilor din turnătoria de fontă a combinatului ieșean și cu asistența tehnică nemijlocită a proiectanților, se pot turna piese cilindrice de mare gabarit, cu lungimi între 3 și 10 m și diametre între 350 și 1 600 mm.

● **Oficiul farmaceutic Pioiești :** Din cercetarea efectuată și din discuțiile purtate cu autoritățile locale, s-a constatat că farmacista Marcu Mira de la Farmacia nr. 21 din comuna Nucet, jud. Dîmbovița, care a constituit subiectul scrisorii adresate redacției dv. și înregistrată la nr. 12425, nu respectă întotdeauna programul de lucru al unității, semnalîndu-se, totodată, și alte deficiențe în activitatea sa profesională. Pentru nerespectarea sarcinilor de serviciu, farm. Marcu Mira a fost penalizată cu retragerea a 10 la sută din retribuția tarifară cuvenită pe luna iunie 1986. Aspectele sesizate vor rămîne în atenția noastră, urmărind să îmbunătățim funcționalitatea acestei unități, astfel ca asistența cu medicamente a populației din Nucet să se realizeze în condiții optime.

● Mă numesc **Lupu Gherghina,** născută în anul 1884, urmînd să împlinesc foarte curînd 102 ani, cu domiciliul în Roșiori de Vede, str. Isbiceanu nr. 28, bl. H6, ap. 12, mamă a 8 copii, vin cu o mare rugăminte în fața dumneavoastră. Locuind împreună cu fiul meu, cu nora și o fetiță de doi ani și jumătate, am bătut pe la toate ușile să ni se repartizeze și nouă, cu plată bineînțeles, o butelie de aragaz, dar totul a fost în zadar. Resoul electric consumă prea multă energie și nu avem voie să-l folosim, gaze n-avem, așa încît nu putem să încălzim o mîncare, nicum să facem toate cele trebuitoare într-o gospodărie de om. Singura mea speranță îmi este la dumneavoastră și de aceea vă rog să interveniți la forurile în drept spre a mă ajuta, că-s tare bătrînă și neputincioasă. Vă mulțumesc și vă urez să trăiți mai mult ca mine !

● Primim de la ecologul **Ioan Dobrescu,** împuternicit al Inspectoratului de stat al apelor : Anul trecut, pe toamnă, apa pîrîului Bratia, în zona Muscelului, a fost otrăvită de un grup de 3 persoane și, ca rezultat, a fost afectată păstrăvăria Cîndești, distrugînd întregul fond piscicol în valoare de peste 300 000 lei. Indivizii n-au fost identificați, dar se știe sigur că sînt din cadrul C.F.S. Cîmpulung. Valea Cheii, un curs carstic de 8 km, în doi ani a fost otrăvit de 5 ori, tot de autori neidentificați. Dar necazul cel mai mare e că acestei agresiuni săvîrșite de indivizi iresponsabili și fără scrupule, i se alătură și nepermisa neglijență a unor organizații economice ; în trecuta primăvară, de pildă, C.A.P. Boteni, în prezența inginerului șef, folosind lindavet, o substanță pusă la index, pentru a dezinfecta prin îmbăiere oile în vederea urcării lor la munte. Apa astfel infestată a fost deversată direct în Argeșel, otrăvindu-l pe circa 15 km și punînd în pericol întreaga faună, precum și captarea de apă potabilă Colibași. Bineînțeles că au fost luate măsurile ce se impun, conform legii, dar fapta rămîne faptă și este necesar a se interveni întotdeauna în astfel de cazuri mai ferm, cu mai multă promptitudine pentru a se asigura păstrarea purității tuturor apelor noastre indiferent că sînt cursuri mai mari sau mai mici.

● Cu referire la sesizarea apărută în „Flacăra" din 27 iunie 1986, privind coletul poștal nr. 1012, prezentat la Oficiul PTTR Iași, dar care nu s-a primit de către destinatar, **Direcția județeană poștă și telecomunicații Iași** ne face cunoscut că, în urma cercetărilor ,s-a stabilit că lucrătorii de la Direcția transporturi poștale București nu justifică îndrumarea coletului respectiv la destinație. Pentru aceasta, vinovații au fost supuși la plată, achitîndu-se expeditoruiui suma de 2 039 lei, reprezentînd contravaloarea coletului și taxele poștale aferente.

● **Consiliul popular al județului Cluj :** La scrisoarea numitului Pavel Cocon din Turda, strada Aviatorilor nr. 237, ap. 23, prin care acesta solicită sprijin în atribuirea unui lot în folosință personală mamei sale Susana Cocon, pensionară C.A.P. Bolduț, vă comunicam că adunarea generală a C.A.P.-ului i-a atribuit numitei lotul solicitat, precum și 0,05 ha compensare pentru anul 1985.

● **Procuratura Generală, Direcția procuraturilor militare :** În legătură cu scrisoarea nr. 6774 din 22 aprilie 1986, a cetățeanului Onacă Grigore din comuna Ceanu Mare, satul Iacobeni, județul Cluj, ne comunică că faptele reclamate, constituind infracțiunile de lovire prevăzute de art. 181 c.p. și purtare abuzivă prevăzută și sancționată de art. 250, alin. 2 c.p., sînt amnistiate potrivit art. 1 din Decretul nr. 185 din 2 iunie 1986, astfel că nu se mai poate da curs acțiunii penale.

● Este cunoscut că vînzarea condiționată a diferitelor mărfuri este interzisă. Din păcate însă, unii lucrători comerciali încalcă cu bună știință această prevedere a legii. Luni, 23 iunie, de pildă, la standul amenajat în fața librăriei „Lumina" din Calea Dorobanți, erau expuse spre vînzare cîteva pachete legate strîns cu sfoară de împachetat cuprinzînd, fiecare, un roman deosebit de solicitat, „Abaddon exterminatorul" de Ernesto Sabatto, avînd prețul de 15 lei, împreună cu un alt volum, veteran în rafturile amintitei librării, al cărui titlu nu are rost să-l amintesc aici, dar al cărui preț era tot în jur de 15 lei. Și nu este singurul caz : la librăriile din șoseaua Pantelimon 91, Calea Moșilor 199, precum și la standul de cărți ce funcționează în incinta magazinului universal „Unirea", „Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent", de G. Călinescu, s-a vîndut legată fedeleș cu alte două cărți — cam peste tot aceleași : cîte două pseudo albume de artă, imposibil de plasat în condiții normale — surplusul de preț încasat fiind în acest caz de circa 200 lei. **(Eugen Teodorescu,** Aleea Băiuț nr. 2, bl. A, sc. E, ap. 79, sectorul 6, București).

● De la o vreme, în rețeaua de desfacere și-au făcut frecvent apariția o serie de plicuri, cărți și ilustrate cu legendele sau explicațiile greșite atît din punct de vedere ortografic, cît mai ales în privința conținutului. Iată concret cîteva mostre sesizate de **Cezar Besoancă** din Moldova Veche : Cartea poștală cod 0213/1979 are legenda : „Eploatare țiței prin gropi și șanțuri" în loc de „Exploatarea țițeiului prin gropi și șanțuri" ; c.p. cod 0152/1974 are legenda „Institutul pentru fabricarea acidului azotic" în loc de „Instalația pentru fabricarea acidului azotic" ; c.p. cod 1104/73 are legenda „Muzeul tehnic Dumbrava-Sibiu" în loc de „Muzeul tehnicii populare Dumbrava-Sibiului" ; plicul comanda 411/1961 are scris greșit „Fluturele Admiral" în locul scrisului corect „Fluturele Amiral". Iar șirul unor asemenea exemple continuă cu încă 30 de cazuri. De unde se vede clar că OSETCM — firma editoare — nu stă prea bine nici cu ortografia limbii române și nici cu documentarea.

● Reținem din răspunsul trimis de **Consiliul popular al județului Călărași** la scrisoarea lui Grigore Gheorghe din București : Prin adresa nr. 32006/1986, serviciul economic din cadrul Miliției județului Călărași solicită organelor c.f.i. din Trustul antrepriză generală de lucrări hidrotehnice speciale București ca, în colaborare cu ALHS Fundulea, să verifice gestiunea lui G.G., conform unei tematici stabilite. Prin adresa nr. 2882/1986, TACLHS București comunică, printre altele, că brigada Gurbănești (șantierul Mostiștea) nu a suferit nici un prejudiciu material, întregul cazarmament găsit lipsă la inventarul anterior (amortizat sută la sută) fiind folosit rațional pentru menținerea în stare de funcționare, a unor instalații și utilaje terasiere în valoare de peste 2,6 milioane lei. În consecință, s-a anulat decizia de imputație emisă de ALHS Mostiștea în sarcina lui Grigore Gheorghe.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

OROLOGIUL NĂSĂUDULUI

De curînd, a intrat în patrimoniul frumosului oraș de pe Someș — Năsăud — ceasul muzical inventat de profesorul și compozitorul Emil Catarig. Mecanismul orologiului este instalat în sediul Consiliului popular orășenesc și, prin difuzoare ingenios instalate în parcul din centrul orașului, cetățenilor li

se anunță ora exactă precedată de melodia compusă de inventator pe versurile lui George Coșbuc din poezia „Noapte de vară". Pentru compozițiile sale, ca și pentru invenția ceasului, prof. Emil Catarig a devenit laureat al Festivalului Național „Cîntarea României", iar pentru munca sa ca deputat în consiliul popular orășenesc a fost evidențiat în mai multe rînduri. (Claudiu Moldovan)

Poșta redacției

Botez Ioan — Focșani : Ne-am însușit observațiile dv. și vă mulțumim. ● **Iancu Marin** — București : Într-adevăr, cum spuneți, nu putem publica lista policlinicilor cu plată. Numerele de telefon ale acestora le puteți însă afla de la „Informații — 030". ● **Tudorașcu Teodor** — Fetești : Diploma de bacalaureat atestă, pe lîngă calificarea în meseria de mecanizator, și un anume grad de pregătire generală pe care puteți să vi-l ridicați în continuare. ● **Ștelep Petre** — com. Giurgița, jud. Dolj : Încercați, eventual, la una din revistele „Femeia", „Albina" sau „Magazin". ● **Todirașcu I. Ioan** — com. Helegiu, jud. Bacău : Faceți o nouă cerere de restituire a fondului social depus la cooperativa de credit, deoarece sînt îndeplinite de către dv. condițiile prevăzute de statut. ● **Lupu Ecaterina** — București : Conform H.C.M. 360/1973, înlocuirea bateriei și revizia robineților la instalația sanitară se fac de către ICRAL, contra cost. ● **Albert Maricica** — Miercurea Ciuc : Solicitați trimitere pentru internare în serviciul de combaterea sterilității al Maternității „Filantropia" din București. ● **Rotter Bela** — Odorheiu Secuiesc : Majoritatea administratorilor de bloc sînt pensionari. ● **Rudeanu Carmen** — București : Mama dv. e în drept să ceară executorului judecătoresc executarea sentinței în privința locuinței, iar dv. solicitați organului colectiv de conducere al unității în care lucrați atribuirea unei locuințe. ● **Nicolici Stela** — satul Gelu, com. Variaș, jud. Timiș : După terminarea cursului de calificare, vi se poate atribui o locuință corespunzătoare, conform poziției pe care o aveți pe lista de priorități. ● **Simescu Victoria** — București : Deoarece reîncadrarea dv. în comerț nu mai este posibilă, adresați-vă biroului pentru repartizarea forței de muncă de pe raza sectorului 6. ● **Panta Aurelia** — Constanța : La încheierea asigurării ați cunoscut obligațiile și drepturile ce decurg din aceasta, deci trebuia să vă achitați primele lunare de asigurare. ● **Grup de oameni ai muncii** din Viforîta, jud. Dîmbovița : În urma aplicării formei de retribuire în acord global, șefii formațiilor de lucru (echipe, brigăzi) trebuie să stabilească, prin rotație, ziua liberă în cursul lunii, în funcție și de îndeplinirea sarcinilor de plan.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul săptămînii

Pace și dezvoltare [IV]

Povara dobînzilor excesive

Despre problema datoriilor externe privită în întregul ei am scris cu alte prilejuri și vom reveni pentru a-i ține la curent pe cititori cu ultimele desfășurări. În cele ce urmează, ne vom ocupa de factorii care agravează cel mai mult situația țărilor care au datorii externe : dobînzile excesive și escaladarea măsurilor protecționiste.

O vreme, ritmul anual de creștere a datoriei externe a scăzut : dacă în perioada 1978–1981 acest ritm era de 20 la sută, el s-a redus în 1982 la 11 la sută, în 1983 la 7,7 la sută iar în 1984 la 4,2 la sută. S-a crezut atunci că tendința aceasta va continua, ducînd la eliminarea totală a creșterii și începînd să acționeze în sensul reducerii datoriei. Din păcate, ritmul anual de creștere a datoriilor a început din nou să se mărească : în 1985 el a fost de 4,6 la sută, iar pentru 1986 se prevede că va fi de 6,3 la sută ; în același timp, se apreciază că la sfîrșitul anului acesta volumul total al datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare va atinge 1 110 miliarde de dolari (față de circa 1 000 de miliarde în 1985), sumă ce ar însemna jumătate din valoarea producției globale a acestor țări. Căutînd să determine factorii care au dus la această situație, experții de la Banca Mondială și de la alte instituții internaționale specializate au ajuns la concluzia că pe primul loc se află dobînzile ridicate și protecționismul comercial.

Într-adevăr, statisticile F.M.I. arată că scumpirea foarte mare a creditului de către țările dezvoltate a făcut ca în prezent statele debitoare din lumea a treia să plătească mai mult în contul dobînzilor decît în cel al ratelor scadente la datoria propriu-zisă. Dacă în 1978 ponderea dobînzilor în așa numitul serviciu al datoriei (totalul de plată dintr-un an, format din rate plus dobînzi) era de 37,6 la sută, în 1985 procentul s-a ridicat la 54,7 la sută. Plățile pentru dobînzi au totalizat în ultimii cinci ani 235 de miliarde de dolari, adică de două ori mai mult decît suma acordată în același interval de timp ca ajutor oficial pentru dezvoltare.

Întrucît singura sursă de valută pentru achitarea dobînzilor, a datoriilor în general o reprezintă exportul, ar fi normal ca veniturile din exporturi ale țărilor debitoare să poată crește cel puțin în pas cu creșterea dobînzilor. În realitate însă, veniturile menționate nu numai că nu sporesc, dar scad continuu, între cauzele scăderii situîndu-se la loc de frunte intensificarea de către țările dezvoltate a măsurilor protecționiste împotriva produselor provenind din țările în curs de dezvoltare. Datorită acestor măsuri, veniturile din exporturile de mărfuri ale statelor subdezvoltate au scăzut de la 618,6 miliarde de dolari în 1980, la 526,8 miliarde în 1985 și, potrivit estimărilor, vor scădea la 504,3 miliarde de dolari în 1986.

Se înțelege că dobînzile excesive, în tandem cu măsurile protecționiste, discriminatorii, au influențat negativ dezvoltarea pe glob. Ele au descurajat investițiile, au redus activitatea productivă, au slăbit economicește întreprinderi, sectoare și chiar țări, au accentuat instabilitatea financiară internațională și distribuția, deja puternic polarizată, a avuțiilor pe plan mondial. În discordanță cu tendințele anterioare, în primul lustru (1931–1985) al deceniului curente s-a înregistrat cea mai slabă dinamică economică din întreaga perioadă postbelică și o expansiune redusă a comerțului mondial, s-a produs o gravă adîncire a disparităților de dezvoltare și a dezechilibrelor în ceea ce privește plățile internaționale – factori de destabilizare în economia mondială și surse de încordare politică în lume. Țările în curs de dezvoltare au fost nevoite să adopte programe riguroase de austeritate care au dus la reducerea producției și la scăderea nivelului de trai – și așa coborît – al populației din țările respective.

Cele de mai sus arată limpede cît de necesare și de urgente sînt măsurile preconizate de țara noastră în problema de care ne ocupăm : reducerea și stabilizarea dobînzilor la niveluri rezonabile, lărgirea accesului țărilor rămase în urmă la credite internaționale în condiții avantajoase, eliminarea barierelor protecționiste și a practicilor discriminatorii. Numai procedînd astfel se poate transpune în viață deziderатul dezvoltării armonioase a tuturor regiunilor globului, a tuturor țărilor, se poate realiza un progres general, în toate domeniile.

ION D. GOIA ■

Furtuni în călimară

Am călcat, cîndva, în căutare de informații despre presa britanică, în lungul caldarîmului de pe Fleet Street, veghează patriarhal și ocrotitor de zumzetul tipografiilor ctitorite de Gutenberg. De mai multe veacuri, londonezii simt venind din această uliță valurile de știri înveșmîntate în cerneală. În 1476, William Caxton provoca uimire dislocînd copiatul cu mîna al textelor bisericești pentru a face loc tipăriturii mecanice. „Daily Courant", cel dintîi cotidian, a ieșit pe piață în 1702. Faima străzii o va da ziarul numit inițial, în 1785, „Daily Universal Register" și botezat peste trei ani cu titlul ce i-l știm și azi — „Times".

Cînd eu eram la Londra, venerabilul „Times" lipsea din chioșcurile capitalei. Un conflict de muncă între tipografi și cei ce le plătesc munca a oprit pentru un timp editarea acestuia. N-avea să fie nici prima, nici ultima dată în biografia cotidianului de pe Tamisa, făcut parcă să cunoască evenimente tari. În 201 ani de existență, ne sesizează magazinul american „Time", ziarul britanic și-a schimbat de 17 ori redactorii șefi, adică cu doar doi mai mulți decît numărul papilor din aceeași perioadă. În 1966 intervenea o modificare care nu putea fi trecută cu vederea în catalogul de proprietate. Lordul Thomson of Fleet, milionarul canadian stăpîn pe mai bine de 20 de publicații engleze de provincie, pusese mîna pe „Sunday Times" și se vedea în stare acum să bage în buzunar și venerabilul „Times". Nu încerca să acrediteze false orgolii de gazetar. Dimpotrivă, avea în minte profitul și nu un program anume de informare a plătitorilor ziarului.

Și acum Murdoch, milionarul australian devenit american, devenit peste noapte unul din cei șapte magnifici care dețin controlul a 16 din totalul de 17 cotidiane britanice. Deci, de ce le-a fost frică englezilor, tot n-au scăpat. Acum cîțiva ani cînd „Times" a fost scos la vînzare, omul de dincolo de ocean i-a cerut mîna încrezător în averea lui. S-au auzit suspine, au fost rostite cuvinte de indignare. Un bun național pe mîini străine ? Banul s-a dovedit mai puternic decît sentimentele. Iar spiritul comercial mai vital decît gazetăria. Și interesele personale ale proprietarului mai presus decît ale făcătorilor de ziar. Cînd a văzut că sindicatele au de gînd să-l tragă de mînecă pentru a impune revendicări, Murdoch a scos din portofel soluția problemei : a părăsit „Fleet Street" și s-a mutat cu arme și bagaje respectiv cu toate cele patru publicații — „Times", „Sunday Times", „Sun" și „News of the World" — într-un nou sediu, pus la trei ace sub aspect tehnologic.

Cu asta nu se destramă însă norii aducători de furtună pe „Fleet Street".

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

După „Panorama"

Atenție la tigri!

Drama s-a întîmplat în zorii zilei. În momentul în care un pescar bengalez, după ce-și încheiase munca zilnică pe unul din lacurile din zona parcului național Sunderban din estul Indiei, se pregătea să urce în barcă pentru a o duce la adăpost, un tigru enorm a sărit dintr-un copac din apropiere și l-a ucis pe bietul om cu o singură lovitură de labă. Apoi ferocele animal a tîrît corpul victimei în tufișuri și l-a rupt în bucăți. Moartea acestui pescar a provocat, după cum relatează ziarul vest-german „Frankfurter Allgemeine", o mare emoție în rîndurile populației, mai ales că nu era singurul caz de acest fel. Anual pe subcontinent sînt uciși de către uriașele feline peste o sută de oameni. Numai în zona Sunderban (în traducere, Pădurea Frumoasă), în anul 1984, au căzut victimă tigrilor aproape 60 de bărbați și femei. Experții apreciază că este vorba de adevărați „mîncători de oameni", apreciind că aceste animale sînt bătrîne sau bolnave și din această cauză s-ar fi obișnuit să atace victimele bipede, mai ușor de doborît.

În prima jumătate a acestui secol, ca urmare a vînătorii susținute și a diminuării spațiului lor vital, efectivul tigrilor a scăzut continuu. Dacă estimările de la sfîrșitul secolului trecut mai atingeau cifra de 50 000 de tigri bengalezi, în anul 1972 ecologii lansau un veritabil semnal de alarmă apreciind că totalul acestor feline nu mai era decît de 1 827 de exemplare pe întregul subcontinent indian. Regele junglei era amenințat cu dispariția. Pentru a depăși această situație, în anul 1973 a fost lansat „Proiectul tigru" : guvernul a creat 11 parcuri naționale pentru a asigura spațiu de viață cel puțin tigrilor rămași. Dar în următorii 11 ani numărul tigrilor a depășit din nou 4 000 de exemplare. Odată cu aceasta, au sporit pericolele la adresa locuitorilor din apropierea rezervațiilor naturale. Mai ales tragicele întîmplări din parcurile naționale Sunderban și Dudhwa au ocupat frecvent paginile ziarelor. Astfel deși în Dudhwa mai trăiau în anul 1978 doar 60 de tigri, în ultimii cinci ani au fost uciși aici aproximativ o sută de persoane. În anii anteriori acest pericol era practic inexistent.

Motivul pentru care tigrii atacă vînători de oameni nu este încă elucidat. S-a stabilit însă că numai 3—4 la sută din tigrii din parcurile naționale devin ucigași. Circa 30 la sută dintre ei atacă oamenii numai în cazul cînd se simt amenințați. Una din teoriile experților apreciază că tigrii din Sunderban, de pildă, ar fi deosebit de agresivi datorită faptului că sînt nevoiți să se adape din lacuri sărate. Consumul exagerat de sare atacă însă rinichii și ficatul animalelor și le face iritabile. O altă teorie afirmă că tigrii ar imita încă de tineri modelul părinților lor „mîncători de oameni".

Avînd în vedere teama și protestele celor afectați, în majoritate oameni săraci ce locuiesc în apropierea rezervațiilor, oficialitățile au luat măsuri vizînd descurajarea tigrilor. Astfel, în parcul Champta, unde pînă în 1982 își pierdeau viața anual aproximativ 45 de persoane, au fost construite un fel de păpuși din lut, asemănătoare omului, cu inele metalice în jurul gîtului, conectate la o tensiune de 300 volți. Au fost înregistrate trei cazuri de atacuri ale tigrilor care au fost surprinși de șocul electric primit în momentul cînd își aplicau lovitura fatală asupra gîtului păpușilor de lut. De asemenea, tehnicienii au construit un fel de apărătoare de gît și cap din fibre de sticlă. Datorită acestor măsuri, numărul victimelor a scăzut la 15 în 1984. În plus, tigrii prinși atacînd oameni sînt făcuți inofensivi cu gloanțe cu narcotic și închiși apoi să-și petrecă restul vieții în spațele gratiilor, la grădina zoologică.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Și englezii învață... engleza

Recent a fost tipărit cel de-al patrulea și ultimul volum al „Suplimentului la Dicționarul de la Oxford al limbii engleze", volum ce numără 1 488 de pagini, cîntărește mai bine de 3 kilograme și costă 90 de lire sterline.

Dicționarul explicativ oxfordian a fost inițiat în 1857, dar munca de alcătuire a lui a început abia după 20 de ani și s-a încheiat peste alte cinci decenii, în 1928. Firește, abonaților le-a fost necesară o răbdare ieșită din comun pentru a intra în cele din urmă în posesia celor 135 de volume ale primei ediții. În 1933 dicționarul a fost reeditat, cu un supliment cu totul nesatisfăcător. Abia peste un sfert de veac a început, sub redacția lui Robert Birchfield, munca de alcătuire a unui nou supliment, cel care tocmai a fost publicat.

Nevoia acestui supliment era foarte acută, întrucît și în limba engleză au apărut între timp, firesc, o mulțime de cuvinte și de expresii noi, s-a modificat pronunția. Lucrarea umple deci un mare gol. Totuși, pe lîngă multele ei calități, s-a observat că suferă de un anumit conservatorism. De exemplu, pentru cuvîntul „armada" se indică pronuntia „armeidă", cu toate că de mult nu se mai spune așa ; unele noțiuni de dată recentă, cum ar fi „războiul stelelor", lipsesc cu desăvîrșire.

Aceste deficiențe și altele asemănătoare ar putea fi înlăturate într-un timp cît se poate de scurt. Pentru că, sub redacția lui Edward Winner, discipolul lui Birchfield, se pregătește o nouă ediție a Dicționarului de la Oxford, cu utilizarea tehnicii electronice. Se au în vedere mai multe variante : electronică (sub formă de înregistrări pe discuri magnetice pentru computer), optică (textul se imprimă cu un cod cifrat pe discuri compacte și se proiectează cu o rază laser pe un ecran) și tradițională (tipărirea pe hîrtie). Dar și în acest din urmă caz culesul electronic permite introducerea modificărilor și a corecturilor în text practic fără nici o întîrziere. În statul american Florida programatorii execută deja o comandă privind alcătuirea „memoriei" unui computer : pe cîteva discuri magnetice urmează să se imprime toate informațiile conținute în Dicționarul de la Oxford și în suplimentele lui.

Ce se poate desprinde din parcurgerea suplimentului proaspăt tipărit ? Mai întîi, se poate constata că limba engleză a continuat să se modifice, în toate sensurile. Pătrunderea jargonului în limbă s-a intensificat : utilizarea în dublu sens a expresiilor și formelor gramaticale, o mulțime de cuvinte parazite, greșeli stridente în ziare și în textele reclamelor. Cu toate acestea, limba a fost supusă unui proces tot mai intens de democratizare (acest cuvînt a fost folosit de englezi pentru prima dată în 1865). Cel ce compară ziarele „Times" și „Guardian" de acum 50 de ani cu cele din zilele noastre, ori cu engleza vorbită la radio și televiziune, descoperă cu ușurință că limba engleză literară s-a apropiat de cea vorbită. Deși se mai păstrează, evident, diferențe, între cele două aspecte ale englezei se pot acum construi toate punțile necesare.

Fără să fie ultimul cuvînt în materie de limbă engleză — și acesta nici nu poate fi rostit vreodată, avînd în vedere că limba se transformă necontenit — apariția Suplimentului la Dicționarul de la Oxford este apreciată de specialiști ca un eveniment editorial de seamă, care va avea fericite repercusiuni atît asupra eforturilor englezilor de a învăța corect propria lor limbă, cît și asupra studierii englezei peste hotare.

ION CODRU ■

ACCENTE ÎN LUME

„Efect de seră"

Specialiștii Institutului de Cercetări Științifice și Industriale din Melbourne sînt de părere că în următoarele 4—5 decenii temperatura va crește la scara întregului glob în medie cu 1,4—4,5 grade, iar nivelul apelor mării cu 20—40 cm. Fenomenele se vor produce din cauza așa-numitului „efect de seră", adică acumulării unui strat gros de bioxid de carbon și de alte gaze în atmosferă, și vor avea repercusiuni asupra sectorului agricol, construcțiilor de coastă, și asupra a tot ce este legat de resursele de apă.

Proiect salvator ?

Oficialitățile municipale din Pisa își exprimă îngrijorarea și totodată speranța că în următoarele luni se va trece la realizarea unui proiect care să oprească înclinarea vestitului turn evitîndu-se astfel prăbușirea lui. Neliniștea lor este îndreptățită avînd în vedere că în ultimul an înclinația turnului a crescut cu încă un milimetru.

Nimic nu se pierde

Revista „Energie Plus" informează că societatea americană „Industrial Energy et co." a realizat un sistem special destinat recuperării căldurii din fumul degajat de coșurile atelierelor de mici dimensiuni (spălătorii chimice, uscătorii). Energia calorică astfel recuperată este refolosită la încălzirea respectivelor clădiri.

ELENA GRECESCU ■

Nu a fost lansat cu tot tamtamul publicitar obișnuit la noile produse, ci, din contră, am putea spune că în jurul lui se caută a se păstra cît mai multă discreție. Cu toate acestea a „prins" foarte repede piața („neagră", ce-i drept !), făcînd să scadă vînzarea la „produsele" similare.

Modul de prezentare — în fiole mici de plastic — ar crea impresia că este vorba de un medicament. (Din contră, e foarte dăunător sănătății !)

A fost „degustat" de cel puțin 1 milion de americani din 25 de state.

Are și un nume care pentru neinițiați nu spune mare lucru : „crack" (care între alte sensuri îl are și pe acela de „a crăpa", „a se duce dracului" — ceea ce nu este tocmai departe de adevăr !) ; i se mai spune și „rock".

Vînzarea, căci este vorba de o „marfă", se face în „case" ce seamănă a fortărețe : ferestre cu grilaje metalice, uși cu drugi, păzite de oameni înarmați. Înăuntru „vînzătorul" care dispune de 3 telefoane, și un sistem de televiziune cu

A crăpa, în alt fel

circuit închis vorbește cu „cumpărătorul" prin intermediul interfonului. Și cu toate acestea nu este vorba de pietre prețioase. Chiar dacă beneficiul la 1 oz (28 g) este de 2700 de dolari.

Ca să nu vă punem prea mult răbdarea la încercare, vă vom dezvălui misterul : un nou drog (se și simțea nevoia !) obținut din cocaină.

Proliferarea noii „mărfi" a fost atît de rapidă încît nici Mafia nu a reușit să „controleze" piața.

„Avantajele "? Este de 10 ori mai ieftin în comparație cu cocaina, se poate și fuma (cocaina este foarte inflamabilă !) în narghilea, iar „efectul" se produce aproape imediat.

Nu contează că dependența față de noul drog se face într-o perioadă mult mai scurtă. Nici efectele nocive devastatoare. Nici faptul că prețul plătit în final reprezintă chiar viața consumatorilor. Nu, contează doar imensele profituri ale celor care răspîndesc otrava.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

În urmă cu cîțiva ani, în localitatea Gap din Franța a avut loc un mare proces. Justiția locală a deschis din oficiu o acțiune judiciară împotriva unor părinți acuzîndu-i de neacordare de asistență în caz de nevoie propriului copil care, în urma unei boli grave, a decedat.

În instanță, acuzații au încercat să se apere folosind ca argument principal faptul că ei aparțin sectei „biserica creștină universală" ale cărei dogme interzic asistența medicală, considerînd boala ca fiind „tăcerea lui Dumnezeu" asupra individului.

Desigur, părinții victimei au fost condamnați dar secta a rămas și funcționează și astăzi. Ea este de altfel, menționată în „Enciclopedia sectelor în lume" sub denumirea de „Hristos din Montfavet".

Am cunoscut, cu totul întîmplător, o adeptă a acestei secte în împrejurările pe care încerc, acum după atîția ani, să le redau cît mai exact.

Mă întorceam într-o seară de la Nancy. Eram singur. La intrarea spre deviația Saint-Dizier zăresc o femeie care făcea autostopul lîngă stația de benzină Shell. Deși, de obicei nu opream în astfel de situații și părîndu-mi-se că femeia respectivă nu făcea parte din categoria celor ce practicau autostopul pentru a înlocui trotuarul cu autostrada, am frînat.

Cu o mică valiză în mînă aceasta a venit la mașină.

— Mergeți la Paris, domnule ?

— Da !

— Puteți să mă luați ?

— Desigur.

A urcat, și-a pus valiza pe bancheta din spate, a trîntit portiera mașinii așezîndu-se în dreapta mea, trăgîndu-și apoi mai bine fusta peste genunchi.

Am redemarat. Conducînd, am studiat-o cu coada ochiului : nu era machiată, nu părea prea elegantă, de o vîrstă ce nu putea fi prea bine definită, într-un cuvînt era o femeie care nu spunea mare lucru. Stătea cu mîinile încrucișate privind drumul. Conduceam liniștit, cînd pasagera mea rupse tăcerea.

— Vă mulțumesc domnule că ați fost atît de drăguț și m-ați luat. Trebuie să ajung neapărat la Paris chiar astă-seară, este foarte important pentru mine.

Răspunzîndu-i cu amabilitatea impusă de moment, continuam să conduc, reluîndu-mi gîndurile la discuția ce trebuia să o am cu patronul meu în legătură cu treburile ce mă mînaseră la Nancy, cînd, pe un ton micros aceasta îmi spuse :

— Trebuie să vă spun domnule că mama mea este pe moarte.

Eram gata să-mi exprim cîteva cuvinte de compasiune cînd ea se simți obligată să adauge :

— Oo, desigur, îmi iubesc mult mama, dar nu pot să nu fiu bucuroasă cînd știu că poate chiar în noaptea aceasta ea va ajunge în sfîrșit în împărăția lui Dumnezeu.

Mă gîndeam ce să-i răspund cînd ea continuă :

— Ați auzit de Hristos din Montfavet ?

— Da, răspund eu, este vorba despre domnul Georges Roux, fostul factor poștal din gara Avignon, cel care a creat o nouă religie. Am citit ceva prin ziare. Am avut chiar intenția anul trecut să particip la un serviciu religios al său la Lyon însă treburile m-au împiedicat.

— Să știți domnule că eu fac parte din cei care l-au recunoscut pe Dumnezeu în Georges de Montfavet.

Mi se ivise deci o atît de bună ocazie pentru a afla mai multe despre o sectă ce stîrnise atîta vîlvă în presa franceză.

— Vedeți cît de bun este Georges — adică... Dumnezeu vreau să spun. Cînd am pierdut trenul adineaori, l-am întrebat în gînd cum aș putea să ajung la Paris ; căci știți noi sîntem în permanentă legătură cu el. Ei bine ! Dumnezeu — adică Georges, vreau să zic, mi-a spus : „așază-te lîngă stația de benzină Shell și fă autostopul". Și iată-mă în mașină alături de dumneavoastră, care, vroiați cîndva să-i ascultați cuvîntul.

Mă frămînta o întrebare pe care i-am pus-o.

— Ați așteptat mult pe șosea ?

— Oh, nu ! Georges — adică Dumnezeu vreau să zic — mi-a spus : „nu opri pe oricine".

Apoi ea continuă :

— A trecut o mașină. L-am

Hristos... din Montfavet

întrebat pe Georges : Aceasta ? El mi-a răspuns : „Nu, pentru că nu merge destul de repede". Vine o a doua mașină. Atunci asta ? l-am întrebat din nou pe Georges. „Nu ! sînt prea mulți în mașină". Apoi ați apărut dumneavoastră, erați singur, mergeați destul de repede și v-am făcut semn ; ați oprit.

Și eu, eu, mă oprisem într-adevăr care de 15 ani de cînd aveam permis de conducere nu oprisem niciodată pentru a lua pe cineva străin.

Pasagera mea se strînse pe scaun, se trase cu spatele spre portieră și începu să mă fixeze cu o privire ce nu părea deloc să fie celestă.

— Pentru că Dumnezeu — adică Georges vreau să spun — a vrut ca astă-seară să-i fiu apostol sînt gata să răspund la toate întrebările dumneavoastră.

— Cum și cînd a știut Georges Roux că el este Dumnezeu ? întreb eu.

Pasagera mea a făcut ochii mari și m-a privit cu milă.

— Dar, domnule, el este Dumnezeu dintotdeauna.

Și cum logica acestui răspuns era irefutabilă am trecut la alt aspect al problemei.

— Cum s-a manifestat prima dată în calitatea sa de Dumnezeu ?

— Oo, este o poveste foarte frumoasă, domnule. Într-o zi la Montfavet, Georges, soția sa și cei patru copii tocmai terminau de mîncat. Deodată el le spune : Închideți ușa. Am să vă destăinui ceva foarte important. Au închis ușa și Georges le-a spus : „Ei bine, v-am ascuns pînă acuma un lucru : eu nu sînt numai factor poștal, eu sînt Dumnezeu, sînt Hristos reîncarnat pe Pămînt".

Întreb atunci cum s-a constituit secta.

— Georges, fiind Dumnezeu, a spus oamenilor că poate vindeca boli fără să mai apeleze la medici. A început chiar cu familia sa. Oamenii au auzit de el. Au început să vină de pretutindeni. Se vindecau, însă numai cei ce credeau în el. Au început să se constituie primele grupuri de martori ai lui Hristos din Montfavet. Astăzi sîntem mai multe mii în Franța, în America și în alte țări occidentale. Noi ne vindecăm între noi, nu avem nevoie de medici.

— Îmi amintesc, spun eu, că unii din adepții dumneavoastră au avut necazuri cu justiția pentru că nu au acordat asistență unor copii bolnavi, considerînd că-i vindecă numai prin „punerea mîinilor".

Cu un gest dezinvolt și nepăsător, „apostolul" de lîngă mine răspunse :

— Au fost oameni fără credință, de aceea nu s-au vindecat. Vedeți domnule ca să te simți bine trebuie să fii în dialog permanent cu Georges — adică cu Dumnezeu, vreau să zic. El îți vorbește, te sfătuiește. Dacă adineaori eu nu i-aș fi cerut sfatul, acum nu mai eram aici cu dumneavoastră.

Apoi călătoarea mea repetîndu-mi că este în permanentă legătură cu dumnezeul ei îmi spuse că o să-l roage să ne vorbească chiar în mașină. Și-a așezat capul între mîini și pe o voce guturală a început să vorbească :

— Ascultă fiule. Tu trebuie să fii cu mine și cu cu tine, trebuie ca noi să fim împreună. Fii atent cum conduci, nu fă depășiri periculoase, iubește pe frații și pe surorile tale, mănîncă puțină pîine pentru a nu te îngrășa. Dacă vrei să știi mai multe mergi la librăria din str. Enghien nr. 13 și cumpără cărțile mele. Fii atent, fiule, un șofer nu trebuie să fie distrat cînd conduce.

Acest discurs obscur cu astfel de sfaturi, această Vox Dei care era mai mult o Vox Populi m-a dezamăgit total.

Ajunsesem de altfel la Paris și pe o stradă din arondismentul 16 mi-am lăsat pasagera-apostol care la coborîre a ținut să-mi reamintească :

— La revedere frate și nu uita sfaturile pe care ți le-a dat Georges — adică Dumnezeu, vreau să zic.

Cîteva zile mai tîrziu am mers la librăria indicată de „Hristos din Montfavet" prin vocea apostolului său din mașina mea. Într-adevăr în librărie am găsit învățăturile sale cuprinse în trei cărți : „Misiunea divină", „Jurnalul unui vindecător" și „Cuvîntul vindecătorului".

Într-una din aceste „opere", Georges Roux arată că el, Hristos din Montfavet reîncarnat, a revenit pe pămînt pentru a întemeia „împărăția lui Dumnezeu". Era stabilită și data pînă la care această împărăție trebuia creată : 1 ianuarie 1930. Se puneau însă anumite condiții pe care probabil adepții săi nu le-au respectat : să nu bea alcool, ceai și cafea ; să nu mănînce zahăr și sare, conserve și cartofi.

Între timp întemeietorul sectei „biserica creștină universală" a murit ca orice muritor de rînd și problema împărăției sale a rămas baltă. Secta continuă însă să existe fiind condusă de una din fiicele sale, doamna Jacqueline Van Gerdinge, care propagă învățăturile lui Georges — adică ale lui Dumnezeu, vreau să zic, printre credulii.

I. G. VULCĂNEANU ■

Cronica șoselei

S-a întîmplat într-o noapte

Există o tradiție la români, care se pierde în negura vremurilor, de a sărbători mutarea unei familii într-o casă nouă. Înainte vreme, oamenii nu se prea mutau. Se năștea, pe rînd, bunici, copii, nepoți în aceeași casă în care și mureau. Chirpici, lut pe jos, lampă cu gaz, încăperi scunde, geamuri mici, acestea reprezentau arhitectura satelor, mahalalelor în care trăiau majoritatea truditorilor cu palmele. Rar cîte o casă din cărămidă mai înviora peisajul mohorît al satelor, ori cartierelor mizere în care se zbăteau în nevoi oamenii de rînd. Acum, prilejuri de sărbătorire a caselor noi sînt infinit mai multe. De la garsoniera burlacului, pe măsura creșterii numerice a familiei, se trece la apartamente cu 2, 3, 4 și chiar cu cinci camere. Frumos obiceiul de a te întîlni cu prietenii, cu ocazia instalării într-o locuință nouă. Prilej de trecere în revistă a greutăților depășite, a eforturilor făcute de-a lungul anilor pentru a izbîndi în viață.

„Ții minte, Vetuțo, cum stăteam la rînd la baie dimineața, toți patru, cînd locuiam la două camere ?" „Îți amintești, Ionele cum am instalat o masă pînă și în hol ca să ne încapă numeroșii musafiri cînd s-a născut Ancuța ?" „Abia mă însurasem, era prin '50. Aveam o cameră de doi pe doi. Un șifonier, un pat metalic cu plasă, lat, ce-i drept, de umplea mai mult de jumătate din încăpere, o masă cu două scaune și o chiuvetă din fontă. Noroc că vecinii ne dădeau voie să ne facem de mîncare în bucătăria lor. Singura noastră distracție era un aparat de radio „Pionier". Cînd veneau în vizită mama, tatăl, și frații mei, povestea Victor, căci părinții soției locuiau în provincie, noi ieșeam pe coridorul de la intrare și pofteam musafirii în „vastul" nostru apartament, lăsînd bineînțeles ușa deschisă. Dar eram la 22 de ani ai noștri, teribili de fericiți. Acum avem patru încăperi mari, frumoase, într-un cartier inundat de verdeață. Irinuca și Vlăduț au camerele lor care de care mai original mobilate. Unul are hobiul canarilor, altul al peștilor. Mă rog, fiecare cu ale lui. Și cînd le povestesc că înotam o sută de metri prin noroaie, să aduc o găleată cu apă de la cișmeaua din colț, urmașii noștri surîd ironic. „Chiar așa să fi fost ? Parcă nu-mi vine a crede !" E bine oaspeții noștri dragi, să spunem copiilor de unde am plecat și unde am ajuns, altfel își închipuie că tot ce avem azi a căzut din cer". „Hai, mai termină, bărbate.. cu povestile tale și toarnă musafirilor în pahare. Nu ne-am adunat aici, să ne ții tu lecții de istorie, ci să sfințim noua noastră locuință". „Ce vorbești Vetuțo? Ca și cum faimoasa ta „sfințire", de fapt sărbătorirea casei noastre noi, nu reprezintă și ea tot o „felie" de istorie", se înverșună Victor. „Hai să-i dăm dreptate, propuse Veta, căci altfel teoretizează totul și nu putem bea și noi un pahar cu vin". „Greșești, nu-i teorie, e viață, scumpa mea nevastă".

„S-a făcut două noaptea. Cu toate că mîine e duminică, nu trebuie să renunțăm la somn. Ajunge ! Hai bărbate, ori cum zic ardelenii, „Hai și-om mere". Sofica își dăduse seama mai de mult că Viorel e la „sfîrșitul puterilor". Îl cunoștea bine, doar de 20 de ani trăiau împreună. Trebuia abordat cu mult tact spre a nu deveni violent. „Bine, plec, dar dați-mi o sticlă plină, vreau să beau pe drum". „Cum să nu Viorele, se poate ? Poftim", și Victor îi oferi colegului său de serviciu, bun în toate împrejurările, mai puțin la băție, o sticlă cu vin rubiniu.

S-au făcut urările de rigoare, s-a mulțumit pentru masă, musafirii au repetat recomandările vizînd mijloacele de îmbunătățire a confortului apartamentului, apoi, fiecare s-a îndreptat spre casă, liniștit, mulțumit că petrecuse cîteva ore alături de niște prieteni vechi, care își împliniseră un vechi vis, să aibă o casă frumoasă și încăpătoare.

Viorel înainta ca un veritabil comandant, în fața micii sale trupe, formată din soție și cei trei copii, Mirela, Iancu și Dragoș. Ce-i drept, cam pe două cărări, mergînd din ce în ce mai sinuos, pe măsură ce se golea sticla cu căpșunică. De ce s-a temut Sofica, n-a scăpat. Se gîndea cu groază ca nu cumva soțul să înceapă să îmbie la băutură trecătorii. „Hai, dom-le, gustă, e o băutură naturală, nu-i făcută cu măturoiul, cum procedau circiumarii pe timpuri !", „La două noaptea, după un schimb la uzină, numai de băut nu-mi arde", „Culmea, să beau după un bețiv !" Alții ocoleau cu grijă pe cel ce le oferea sticla, iar unii, zărind de departe cheflîul, treceau prudent pe trotuarul celălalt. Totul a decurs normal pînă a apărut omul pe micul lui autovehicul.

Cînd conducătorul motoretei a zărit grupul de oameni pe asfaltul străzii, a redus instinctiv viteza, curios să afle motivul pentru care la o oră atît de tîrzie, oamenii gesticulau în mijlocul drumului. „E vorba de vreo ceartă, bătaie ?, ori pur și simplu oamenii se întorc bine dispuși de la vreo petrecere". N-avea prea mult de mers pînă la ei. Maximum 20 de metri. Atunci l-a văzut motoristul pe Viorel, un lungan de peste un metru și optzeci, cu nasturii descheiați și mînecile cămășii desfăcute, atîrnînd neglijent pe trupul său descărnat. „Stop motoreta ! Beau din sticla mea nu numai cei care merg pe jos, dar și cei motorizați. Așa că..." și Viorel îndreptă nesigur sticla spre casca portocalie a omului care între timp oprise autovehiculul, iar acum, cu picioarele desfăcute, menținea motoreta în echilibru. Motoretistul își dă seama că nu e cazul să-l repeadă. „S-ar ajunge la bruscări, la ceartă, pe care omul în cămașă albă, după cîte văd, o caută cu luminarea", gîndește omul cu motoreta. „Vă rog să mă iertați, dar nu beau. Motivele, le înțelegeți dv. Nu ?" „Ce motive, nici un motiv. Datoria dumitale e să bei de aici, în cinstea noastră". Intervine soția lui Viorel. „Lasă dragă omul în pace, ce ai cu el. Și termină o dată circul ăsta cu sticla". „Tu să nu-mi faci mie morală, că o încasezi urgent. Vreau să bea și ei. Le face bine o gură de vin înainte de culcare". „Am și cu cine discuta !" și rostind aceste cuvinte femeia se întoarse cu spatele spre Viorel, îndreptîndu-se spre copiii care s-au strîns unul în altul pe trotuar. Bărbatul insistă în continuare. Și-a pus în gînd să nu-i scape nici unul din rarii trecători, fără să-i guste vinul. Îl înfuria refuzul acestora. Apar două lumini. Sînt farurile cisternei cu lapte care se îndreaptă spre fabrică. Viorel se îndreaptă țintă spre ea avînd mîna cu sticla ridicată în sus, spre cabina autovehiculului. Se aud frînturi din îndemnul lui.. „Oprește dom-le. Bea de aici". Apoi un țipăt puternic, trecători care fug spre cisternă. Soția și copiii se alătură și ei celor ce se precipită în direcția autovehiculului vopsit în alb. Șoferul a coborît din cabină și acum își susține nevinovăția în fața grupului de oameni care se uită nedumeriți, cînd la mașină, cînd la omul căzut jos care sîngerează.

„Dar îi lipsește un braț", exclamă o femeie, după care se retrage cu oroare de lîngă omul căzut pe asfalt. „Uite și brațul !", rostește cu surprindere o altă voce din grup.

Mîna întinsă a lui Viorel a nimerit între barele rotunde de metal ale parapetului care protejează oamenii în timpul deșertării bidoanelor cu lapte în rezervoarele mașinii. I-a fost smulsă instantaneu din dreptul umărului și proiectată la cîțiva metri de autovehicul.

Oameni de suflet au improvizat repede un pansament, oprind cît de cît hemoragia, au transportat bărbatul și mîna la spital, unde o echipă de medici de înaltă competență, alarmată operativ, au realizat o operație extrem de complicată, salvînd un om de la moarte, ori în cel mai „bun" caz de o infirmitate pe viață.

VICTOR BEDA ■

Ultima oră

● Retrospectiva Nicolae Grigorescu își continuă călătoria prin țară. De cîteva zile ea este găzduită de galeria de artă modernă a Muzeului de artă din Palatul Culturii din Iași. Iubitorii de artă ieșeni vor putea admira aici, pînă la sfîrșitul lunii septembrie, peste 120 de lucrări ale marelui pictor.

Casa cărții

La Focșani a fost inaugurată o „casă a cărții". Pe cei 800 de metri pătrați ai respectivei case au fost organizate raioane specializate : carte social-politică, de beletristică, de artă, de știință și tehnică. Compartimente distincte prezintă aetivitatea principalelor edituri din țară.

Modernizare feroviară

Se modernizează gara din Cluj-Napoca. Sînt în curs de finalizare lucrările de punere în funcțiune a unui sistem electronic de afișaj, sistem care va oferi călătorilor informații prompte despre sosirea și plecarea trenurilor.

„Lebăda"

O plăcută surpriză estivală pentru botoșăneni. Într-un decor pitoresc, între dealuri molcome, în preajma unor păduri răcoroase, a fost inaugurată cu puțin timp în urmă cea mai frumoasă, se spune, bază de agrement a municipiului, botezată „Lebăda". Cei ce vor să se destindă au la dispoziție aici un lac, cu o suprafață de 10 ha., pe care pot face plimbări cu barca sau cu hidrobicicleta, un bazin de înot, o plajă amenajată cu nisip fin și mai multe terenuri de sport.

● În cunoscuta stațiune Băile Felix a fost dat în folosință un nou complex de odihnă și tratament al sindicatelor. El dispune, între altele, de 1000 de locuri de cazare, spații de alimentație publică și bază proprie de tratament.

Pasaj

La Brăila a fost inaugurat primul pasaj rutier peste liniile de cale ferată din zona gării. Pasajul, lung de 570 de metri, are două benzi de circulație și scurtează cu aproape 5 kilometri drumul către soselele care leagă Brăila de Focșani, Rîmnicu Sărat și Galați.

Șantiere arheologice

În această perioadă se desfășoară o intensă activitate arheologică. Deocamdată avem vești din două județe. Caras Severin și Harghita. Muzeul județean de istorie din Reșița a declanșat în luna iulie campanii de săpături arheologice în mai multe puncte din județ : cetatea dacică de la Divici, complexul medieval de la Ilidia, așezarea daco-romană de la Grădinari ș.a. În vechea vatră dacică din satul Merești (Harghita) a fost deschis un șantier arheologic organizat de muzeele județelor Cluj și Harghita.

Cei mai iuți

Poștașii județului Hunedoara sînt, aflăm, cei mai iuți din țară. Cel puțin așa reiese din faptul că ei au ocupat locul I la cea de-a X-a ediție a Marșului factorilor poștali, desfășurat recent la Tîrgu Mureș.

Pod rutier

Prinde contur un nou pod rutier, cel de la Ovidiu, ce va traversa Canalul Poarta Albă — Midia-Năvodari. Recent s-a încheiat operația de ridicare pe poziție a tablierului metalic în lungime de 111 metri, reprezentînd deschiderea centrală a podului. Podul va asigura desfășurarea optimă a traficului auto spre și dinspre Constanța și va avea, pe lîngă cele patru benzi de circulație, și trotuare pietonale. Lungimea lui, 260 de metri.

Podgorie

Se lucrează la amenajarea unei noi podgorii, de aproape 500 de hectare, în zona Urluia din județul Constanța. În așteptarea recoltelor viitoare să notăm că terenul pe care e amplasată noua podgorie este, afirmă specialiștii, foarte bun pentru plantații viticole.

„Dentis"

Dacă într-un număr trecut anunțam înființarea unei baze de tratament stomatologic complex la Bălțătești, județul Neamț, devenită la scurt timp și stațiune pilot OMS, aflăm acum că aici a fost organizată prima tabără din țară cu profil stomatologic numită „Dentis" și care a reunit 46 de copii între 9 și 12 ani din Piatra Neamț.

● La Arad tramvaiul cîștigă tot mai mult teren. Celor peste 70 de kilometri de linie deja existenți, li s-au adăugat recent încă 4, asigurîndu-se astfel o legătură eficientă a cartierului Grădiștea cu celelalte zone ale municipiului.

● Interes deosebit pentru complexul muzeal de la Adamclisi. Numai în ultimele două luni el a fost vizitat de peste 12 000 de turiști români și străini.

Bucuriile mării

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Port nou

Consemnăm și noi noul succes al constructorilor Canalului Dunăre—Marea Neagră. Este vorba de încheierea lucrărilor la portul Basarabi. Operațiunile de construcție și cele hidrotehnice de inundare a bazinului respectiv, care au presupus transferul din canal în incinta portului a circa 700 000 mc de apă, s-au desfășurat conform graficelor. Odată cu aceasta se finalizează un important obiectiv de pe traseul Canalului Dunăre—Marea Neagră : portul fluvial-maritim Basarabi. El dispune de cheiuri în lungime de 900 metri, de o platformă cu unități portuare, de macarale, căi de rulare și de acces și va funcționa atît ca port comercial cît și ca șantier de reparații nave de tonaje mici. Să mai notăm că Basarabi este, după Cernavodă și Medgidia, al treilea port înscris pe hărțile de navigație interne și internaționale.

Din electronică

Două produse noi, lansate recent în fabricație, aduc în actualitate numele Întreprinderii de electronică industrială și automatizări din Cluj-Napoca. Este vorba de microcalculatorul de uz general „Telerom P-2" cu aplicații în domeniul gestiunii economice, calculelor tehnico-științifice, în învățămînt sau în proiectarea asistată pe calculator și de echipamentul electronic „Ebis-1" destinat intervențiilor chirurgicale cu ajutorul căruia se realizează tăieri fine de țesuturi și coagulări simultane.

● În orașul doljean Segarcea a fost inaugurat un spital cu o capacitate de 100 de paturi, care dispune de secții și laboratoare modern utilate.

Lecții de înot

La ștrandurile bucureștene : Uverturii, Berceni, Drumul Taberei, Titan și Izvor se predau lecții de înot. Profesorii susțin că după două săptămîni (durata cursului) elevii, copii de la 5 ani în sus, vor putea străbate bazinul fără probleme.

Pescărească

Primim din nou o veste bună pentru pescari, de data aceasta din județul Hunedoara. Apele de munte din zona orașelor Vulcan, Lupeni și Uricani au fost populate cu puiet de păstrăv indigen (100 000) și puiet de păstrăv curcubeu (50 000).

Cură de slăbire

O veste pentru cei interesați să scape de kilogramele pe care le au în plus față de greutatea ideală ! La Durău va fi introdusă, sub strict control medical, cura de slăbire folosindu-se Normoponderalul (produs obținut de laboratorul Plantavorel din Piatra Neamț) precum și kinoterapie, masajul medical, sauna și, bineînțeles, un regim alimentar adecvat.

Nou material de construcție

Specialiștii întreprinderii de produse ceramice „Record" Sibiu au conceput și realizat un nou tip de blocuri ceramice cu goluri verticale. Ele sînt destinate ridicării zidurilor exterioare în construcția de locuințe și se remarcă printr-o rezistență superioară și o izolație termică foarte bună.

Aparate medicale

Consemnăm și noi cîteva dintre cele mai recente preocupări din domeniul aparaturii medicale ale specialiștilor Întreprinderii de electronică industrială. Printre produsele de „ultimă oră" ale colectivului bucureștean notăm : Therastim LP-NST 03, aparat care permite localizarea atît optic cît și acustic a punctelor de acupunctură pentru electrostimularea lor cu ace (electroacupunctură) sau transcutan (electropunctură) ; Miostim, aparat care își găsește utilizarea în medicina sportivă (pentru refacerea musculaturii după imobilizări îndelungate) și în cosmetică.

Hotel

În stațiunea balneoclimatercă Ocna Mureș, județul Alba, al cărei renume a crescut în ultima vreme datorită utilizării cu succes a nămolului de aici, în tratarea mai multor afecțiuni (spondiloză, sciatică, musculotendinite etc.), a fost dat recent în folosință un modern hotel cu o capacitate de aproape 100 de locuri.

Arbori de cafea

Iată că nu numai la Succava — unde, așa cum semnalam într-un număr trecut, se încearcă aclimatizarea arborelui de cafea — ci și la Tulcea se experimentează o astfel de cultură. Antonie Buhai, maistru instructor la liceul de marină din localitate, a plantat cîteva boabe de cafea în grădina din spatele blocului în care locuiește, de pe strada Alunișului. Mlădițele aflate acum în floare îi dau speranțe tulceanului că mica lui „plantație" de arbori de cafea va rodi.

Istorie

Pasiunea pentru istorie a elevilor din Oarța de Sus, județul Maramureș, este oglindită și de participarea lor la scoaterea la lumină a unui important tezaur descoperit în aceste locuri. Cuprinzînd 191 de monede romane emise între anii 56—161 e.n. în perioada împăraților Nero, Vitellius, Vespasian, Domițian, Traian, Hadrian și Antonius Pius, tezaur intrat de curînd în patrimoniul muzeului județean.

● La Întreprinderea mecanică pentru agricultură Sibiu, a fost realizată în premieră „grebla mecanică rotativă pentru adunat în brazdă fîn și fasole".

● Constructorii hidrocentralei de la Băile Herculane au început betonarea anexei amonte, dintre baraj și centrală, în care vor fi amplasate camera acumulatorilor, grupul Diesel și posturile de transformare.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.